

НОВІ ОБРИ

«NOWI OBRIJI»
3-4 QUARTAL 1976
8. JAHRGANG · DM 2,00
— C 20059 F —

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ КВАРТАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

НОВІ ОБРИ

Український літературно-художній ілюстрований
незалежний кварталний журнал. 1976 рік. № 3-4

Чи проіснуємо до 2000 року?

«Всіма силами і засобами боріться за волю державну
незалежність України!». («Визвольний шлях»).

«Історик Амальрик каже, що ССРСР може проіснувати
до 1984-го року». («Америка»).

Ми пророкуємо Советам близький кінець, за
яких років двадцять, бездумно повторюємо за
Амальриком, що існуватимуть вони, може, не
довше, як до 1984 року. Та чи ж ми самі дотягнемо
до того року, чи проіснуємо до 2000-го?

Непогано було б, щоб збулося Амальрикове
прокування і я через вісім років (думаю, що
доживу) прокинулася б отако вранці, а мені
телефонують: «Вставай, ледащо, уже сонце зійш-
ло — советський Колос на глиняних ніжках під
тягарем власних протиріч завалився, луснув без
усякого нашого втручання, чи всупереч йому, від
самих лише чвар і боротьби за владу тут, на
еміграції!

Купуй квитка на літак — і додому, в нашу омрі-
яну Україну!»

Та, як кажуть, доки сонце зійде, роса очі виїсть.
Роса ж оця пекуча декого давно засліпила, а
декому вже й виїла очі, і він, бідолашний, не

бачачи, що коїться довкола, продовжує вигукува-
ти, як і тридцять п'ять років тому: «До бою! Ви-
боримо у більшовиків нашу Україну!».

На що ви, панове засліплененьки, при цьому
розраховуєте. Кого кличете до бою? Тим, кому
Совети у свій час на хвіст соли насипали, було
тоді по двадцять, по сорок. Тепер нам по шість-
десять, а то й по сімдесят. Чи ж таким воякам
виборювати Україну? Чи ж нашими старечими
руками це робити?

Може, до дітей наших звернені ваші заклики?

Та молода генерація на чужині смаку тої соли
не знає. Їй Україна не пече, як не пече й уся
українська справа. Наші поривання дітям просто
незрозумілі. Вони не хочуть перебувати у нами
створеному гетто, а багато хто з них, коли ми їм
накидаємо свою програму життя, прямо стає в
опозицію до своїх батьків, відсахється від нас.

Усі спроби втримати дітей при нашому наці-

ональному корені силою або й більш розумними заходами української свідомості їм не прищеплюють.

Все нижче і нижче падає інтерес до української справи й у пересічного українця на вигнанні.

Розгорніть будь-який часопис, от хоч би «Свободу» чи «Америку», і ви побачите, що солженіцини і амальрики, файнберги і штерни, розтроповичі і кудряки міцно оселилися на їхніх шпальтах і поступово відсувають на задвірки зацікавлення Краєм.

Сьогочасного українця у діяспорі, правдоподібно, більше цікавить, що, як і коли сказав погане про політику совєтських зверхників Солженіцин, що і як негував він у діях лідерів Західних потуг, аніж доля України, доля нашого народу.

Ми звинувачуємо більшовиків у тому, що вони інтереси України підпорядкували інтересам Росії, Казахстану чи якоїсь Мордовії, а у ширшому пляні – інтересам так званого міжнародного робітничого руху.

Нам не подобається, що вони прагнуть об'єднати людей не за їх національними ознаками, а за так званими клясовими. Самі ж ми ладні прилучитися до москалів, жидів, литовців, не кажучи вже про американців, італійців чи китайців, аби вони говорили бодяй що-небудь погане про СССР, дарма, що те погане не має нічого спільного з Україною чи долею українців у діяспорі.

Чи не нагадує все це вам, панове засліпючєнки, більшовицьке «Пролетарі всіх країн, єднайтеся!», поставлене із ніг на голову? І чи єднання з москалями, жидами та китайцями на підложжі до Советів знову (вже в котрий раз!) не вилізе нам боком?

Заєць з вовком і лисиця з куркою в одному запрягу не бігають. Ми ж, як ті телята, йдемо у цьому випадку назустріч нашим різникам, підпрігаємося до вовка, лева, слона чи осла. Ми ладні підпратгтися до самого дідька, аби той жбурнув нам який куш чи просто пообіцяв свою підтримку у нашій вже давно програній визвольній боротьбі, у нашому намаганні невиборену Самостійну Україну замінити хоч би державою духовою.

Ми ладні на такі альянси, бо під сучасну пору, як ніколи раніше, не становимо одноцільного організму, а є лише розпорошені і розсварені між собою індивіди, бо нагадуємо нині радше дірявий лантух із скорпіонами, кинутий у чужинецьке море, аніж залізну когорту дисциплінованих комбатантів за Божу Правду і Свободу.

У своїх міжгрупових чварах, у боротьбі за ролі зверхника всіх українців у вигнанні ми забуваємо про головну мету – про наш багатостраждальний народ!

Кожен з нас нині на свій кшталт вигукує власні бадьорі лозунги, котрі, одначе, всі разом не можуть заглушити загальної поховальної мелодії, що невгамовно бринить у наших вухах і у наших душах.

Чи ж можемо ми за таких умовин чекати від молоді бажання наслідувати нас?

Перспектива потрапити у клешні сусіда-скорпіона, скуштувати його отрути або загинути від власного жала аж ніяк не краща від тихої смерті на дні чужинецького моря. А саме туди, у той бридкий і холодний мул, ми всі поступово і неухильно сповзаємо.

Наша неміч і політична безпринципність, наша безперспективність, гра у визвольну боротьбу при

цілковитій відсутності будь-яких конкретних наслідків тої гри – ось причина, котру ліпше за нас бачить наша молодь, ось чому наші юнаки та юнки так зневажливо, з повною байдужістю ставляться до української політичної, а разом з нею і культурної справи.

Гляньмо у ту ж «Свободу» чи «Америку»:

«Політична Рада УККА, розваживши над станом суспільно-політичного життя української спільноти в ЗСА, стверджує, що:

а). В багатьох громадах помічається зменшення – спад зацікавлення громадсько-політичним життям; занепад культурно-національного життя, його часто заступають бінго, забави, гуляння – далеко не відповідного культурного рівня. б). Зменшується і занепадає діяльність суспільно-політичних організацій в громадах».

«Так є сьгодні, а як буде завтра? Відповідь не дуже втішна. Цю відповідь може дати школа в нашій парафії. Коли її побудовано 1961 року, в ній навчалось приблизно 200 наших дітей. Сьгодні, після 15 років, навчається в ній не більше як 20 українських дітей, а решта – це чужі. Подібна справа в інших наших парафіяльних школах, яких крім згаданої є ще три. Не краща ситуація в Нью Йорку в школі св.Юра, що її побудовано кілька років тому, видавши на неї поважну суму грошей».

«У нас часто люди виголошують високопарні патріотичні промови, лають других, що не вчать своїх дітей рідної мови, а в них самих діти своєї мови не знають, а якщо нею інколи говорять, то страшенно її калічать. Є в нас і такі, що очолюють організації, а їхні діти в щоденному житті вживають чужої мови.

З молоді нашої еміграції залишилися при нашій спільноті тільки одиниці, що вивчили рідну мову».

«Знають українську мову, походять з української землі, але до українців вже не зачисляються, не ходять до української церкви і не беруть ніякої участі в українському житті».

Одна жінка, що приїхала до Америки молодою дівчиною, одружилась з не-українцем, пристала до його церкви і в українському житті не бере ніякої участі. Друга народилась у Філадельфії, вийшла заміж за не-українця і стала стовідсотковою американкою, хоч їздила в Україну, щоб побачити землю своїх батьків. Дві інші подружили своїх дітей з не-українцями, пристали до них і зовсім відцуралися своєї Церкви і своєї спільноти. Один є власником бари і також до українців не зачисляється».

Я можу навести ще десятки, сотні прикладів, які б підпирали мої висновки, але чи не досить і цих?

Дуже хотілося б, щоб українське розсіяння в світі було не переходовим явищем, а тривалим фактором українського буття. Та не все, що ми хочемо, маємо. Життя вносить свої корективи у наші бажання, а іноді обертає їх проти нас.

Немає поки що ніяких підстав стверджувати, що через вісім або й двадцять років чи не найбільша потуга світу розвалиться і ми одержимо те, до чого прагнули, як немає підстав і для припущення, що українська еміграція, так тяжко хронічно хвора на ідею створення Самостійної України шляхом визвольної війни, проіснує до 2000 року.

Як буде далі – покаже життя.

Валентина Примостко

Вітчизні

Вітчизно,
 Якщо ти — зелене дерево
 З безліччю гілок і квіту,
 То я маленька пташка,
 Що оспівує
 Кожну гілку твою
 І кожен листочок.
 Якщо ти — мудра пісня
 З хороших і щирих слів,
 То я —
 Маленьке слово в тобі.
 П'ядь землі
 Зазеленіла напровесні,
 А я — маленький пролісок,
 Який може квітнути
 Тільки з тобою,
 Земле.

м. Київ.

Дмитро Луценко

Пророк

Є в Києві Шевченківський завулок,
 А в ньому сивим свідком двох століть,
 Як давнини минулої відлунок,
 Старий уже будиночок стоїть.

Він вечори й світанки зустрічає,
 Щодня бентежні ловить голоси.
 Літа біжать удаль,
 Та не втрачає
 Будинок той принади і краси.

Він бачив і неволю, і руїни,
 І Прометей невсипущий жар...
 Тут жив Кобзар моєї України,
 Йі Пророк, всевидящий бунтар.

Заходжу в хвилюванні на подвір'я,
 В саду шумить шовковиця стара.
 Під нею в багрянисте надвечір'я
 Колись тут думу думав наш Тарас.

Коли б то сила — громом розкотився
 Над стогоном дніпрових круч і вод.
 Від того гromу, може б, пробудився
 В кайданах поневолений народ.

Отак в думках і зустрічав світання...
 А день за днем спливав у небуття.
 І серце, повне сили і страждання,
 Переливало в вірші почуття.

Уже гарячий серпень над землею
 Налив медами київські садки.
 Уже лежить написана «Лілея»,
 Уже «Русалки» ожили рядки.

В очах палає іскрою сльозина,
 Неначе свіжа крапелька Дніпра.
 ...Ось впливає в пам'яті Ярина,
 Замучена невольниця-сестра.

Круті стежки, якими спозарана
 Малим ходив до п'яного дядька.
 Ось дивиться зажурена Оксана,
 Нещасна покріпачена дочка.

Любив її з дитинства до нестями,
 Як чарівну світанкову зорю...
 Він йде в кімнату...
 Літніми ночами
 В будиночку не спиться Кобзарю.

А на душі так болісно і сумно,
 Журба ятриста серце обвива.
 Він дивиться в вікно глибокодумно,
 Шепоче знов проникливо слова.

Я так люблю тебе, моя Україно,
 За тебе навіть бога прокляну!..
 Заходь же в цей будиночок, Людино,
 Збагни Тараса душу вогню.

Мов кров людська, тут глянє тобі в очі
 Його китайка світлим кумачем...
 Немов Пророк, серед глухої ночі
 Він був твоєї волі сурмачем.

У 1976 році влада нагородила поета Дмитра
 Луценка Державною премією УРСР імені
 Тараса Шевченка.

Микола Петренко

Шевченків дуб

Мав щастя дуб — послала доля в дар
 За горду вдачу щедру нагороду:
 Під ним не раз відпочивав Кобзар,
 Мов набирався мужності в негоді.
 Тепер — рости, не роки, а віки,
 Тягнись до сонця, друже кучерявий, —
 З таких, як ти, сплітаються вінки
 Безсмертної поетової слави.

Микола Сінгаївський

Пам'ять про батька

А дощі молоді —
в молодому саду
між деревами срібно стоять.
Я, весною вчарований,
рідним краєм іду,
а довкола цвіте сіножать.

А довкола
хлюпочуться цвітом сади,
і душа затремтіла, мов цвіт.
Тут мій корінь і крона,
і крапля води,
звідси мій родовід.

І коли зацвітуть,
засиніють льони
та блакиті хлюпнуть в небеса,
Запишається батько:
підрастають сини.
І в зіницях у матері
зблисне сльоза.

Повертаюсь до вас

Над Поліссям дощі
проплили, пролилися,
і травою береться узгір'я піщане.
На грядках соковиті щавлі піднялись,
і тепер мене мати чащує борщами.
Пахне сонцем у хаті.
Хліб-сіль на столі.
І до столу запрошує мати щаслива.
За життя прочитала вона
мудру книгу землі,
тільки в мене і досі недоорана нива.

Що не день — прокладаю свою борозну,
прагну сердцем відчуті земні таємниці.
Восени повертаю себе на весну,
щоб узимку, бува, не замерзли криниці.

Щоб душа не черствіла, а снила теплом,
щоб її не торкались ні лжа, ні скорбота.
Нас навчали батьки
засівати свою землю добром,
бо для них то була найчесніша робота.

Так і нам починалася книга землі,
щоб уміли одвіяти зерно від полови.
Я люблю, коли повняється соком щавлі,
я люблю, як зерно проростає у слові.

Спить в серпанку село поміж горами,
все село з хліборобами гордими.
Спить і снить запашними веснами
та м'якими розливами-плесами.
Розляглося село аж під хмарами,
тче свої невсипуці марення.
Марить вербами кучерявими
та духмяними, теплими травами.
Та дзюрчанням струмків прозорих,
та найпершим коханням при зорях,
та гаями, від соку сповнілими,
та садами квітучо-білими,
та веселкою за дібровою,
та весни журавлиною мовою,
та рікою, що хлюпне веслами...
Спить в серпанку село... марить веснами.

м. Київ.

Олекса Довгий

Хліб

Коли в селі печуть домашній хліб,
Ним пахне двір, і вулиця, і хата...
І запах той, духмяно-кислуватий,
Ми несемо через десятки діб.

Ним пахнуть руки матері й земля,
Селянська піч і спомини дитячі...
І хто б ми не були, одначе
Радіємо хлібині, як маля...

Бо в ній природи шонайвища суть,
І найсвятіший витвір то людини.
Хлібина — сонце в небі України,
Всі погляди на велич і красу,
То ж славлю хліб і руки, що для нас
Про нього дбають кожен день і час!

Журавлі прилетіли

На подвір'я моє журавлі прилетіли,
Принесли мені слави й роси із Дніпра,
Принесли мені щастя й здоров'я для тіла,
Принесли мені те, що в степах не вмира...

Журавлі, журавлі! Чую рідний ваш клетіт...
Як я довго вас ждав, між чужими вмирав...
Розкажіть мені все про Україну далеку,
Про моє Запоріжжя й сумний Січеслав.

Журавлі, журавлі! На яким видноколі
Я зустрів ще вас і чи стріну коли?
Пробандурили ми в придніпровому полі
Свою долю навек... Дні звитяг одгули...

(«Вільний світ»)

Ганна Черінь

К р и м

Не тільки людину можна любити:
Можна також закохатись в природу.
В небо і в море, в зелень і квіти,
Навіть в небачене зроду.

Я здавна закохана в кипариси,
В ті кипариси кримські, стрункі...
З Агатангела Кримського знаю їх риси —
Та чи вони достоменно такі?

Що ж, побачити їх довелося мені
Аж на чужій стороні...

О Фльорідо, раптове кохання,
Пальмових віт колихання!
Млосність отруйна розмаю,
П'яна вночі й протверезена зрання...
Може ти краща
(Кажуть, що краща!)
Навіть від рідного краю?
Смуток без краю,
Радість без стриму —
Може ти краща,
Фльорідо,
Від Криму?

Прянощів манить млосна принада —
Може це Кримові зрада?
Звідки я, звідки я мрію про Крим —
Всі мої мислі і мрії про Крим —
Тільки із Кримського ритмів і рим,
Наче пейзаж намальований біло.
Квіти в кущах,
Квіти в очах,
Квіти, що квітнуть, і в'януть, і гинуть
(Доля талантів-невдач) ...
Будь мені Кримом, Фльорідо!

(«Визвольний шлях»)

Прости

Я жити можу й тут, немов би народилась
На цій землі, хоч у юрбі іду сама,
Та тільки на Дніпро я ще не надивилась,
Дорогу з чужини завіяла зима.

Встають усе ще береги його і коси,
І синява води у думці чи у сні,
Ще змалку слухала я лемент стоголосий,
Що хвилями гуляв на березі й на дні.

Прости мені, мій рідний Придніпровий краю,
Що подалась туди, де дідько не ходив,
Що раювала там у radoщах без раю,
Шукала див, твоїх не знавши див.

І скільки б я ще не блукала чужиною,
Чекатиму усе на ту блаженну мить,
Щоб знову, по одлизі, стрінутись з тобою,
І прощення у тебе гідно попросить.

(«Нові дні»)

Міра Гармаш

Україні

Ні, Тебе не знайти.
Всюди інші поля,
Інші люди, мости,
І затьмарене небо.
Ми шукаєм Тебе,
Ми не знайдемо ніде,
Нема кращої в світі за Тебе.
Труть колеса асфальт
І свистить вітру альт,
В'ються сірі безмежжя дороги...
Як до Тебе дійти?
У серцях тільки Ти,
Тільки стелиться біль наш під ноги.

(«Вільний світ»)

Борис Олександрів

Що мені із твоїх срібнодзвінних слів,
Із ласкавих очей, де відбилася просинь?
На далеких лісах вже багрець догорів, —
Це вже осінь, кохана —

осінь...

Що мені з цього неба, такого широкого,
Що на ньому хмарини, мов ті кораблі,
Коли я вже не той — вже нема юнака
кароого,
Коли щастя пройшло — чи його й не було
взагалі.

(«Новий шлях»)

Перед судом історії

Зоя Когут

О, художнику

О, художнику, з пальцями вмілими!
Намалюй мене з крилами білими.
Намалюй мене, як пташину!
Не малюй мене,
як — людину.

Може голубом я заворочу,
Полечу, полечу — куди схочу!
Може в небо зведусь я чайкою,
Білоперою стану байкою...

Журавлем знесусь,
Закигличу «Кру!»
В чужині помру?
— В чужині помру!

Або жайворонком
Піднесусь у вись!
Ти ж умієш все!
Намалюй, не бійсь!

А як крил не даси —
Дай, мій голубе,
Мені небо все,
Ясно — голубе!

Намалюй мене хоч калиною!
Не малюй мене
Лиш — людиною...

(«Український голос»)

С. Гурко

Відхилились двері в невідоме,
Щілиною вузькою промінь віри
просвічує щоденности сіризу,
довкруги пільма-темрява зневіри,
душа забрила на життя мілізну,
у трясовинні буднів думка тоне.

У нетрях серця вовком вие туга,
голодна дружньої, жертвенної любови,
гарячих мрій і хвилювання крові,
людської приязні без маски і підхлібства,
за вікнами гуде осіння хуга,
бездушна метушня чужого міста.

Лиш промінь віри крізь вузьку щілину
обмеження і слабости ума людського
надією солодкою кормить людину,
що смисл терпінь — це лиш важка дорога
у невідоме вічності безмежжя,
що все в житті від Бога і до Бога.

(«Новий шлях»)

Америка...

Мовчить безсмертний Вашингтон,
закований у мідь.
На троні мертвому сидить Лінкольн,
Прикований до трону...
На суд століть
Не встати ні одному.

Не встане з мертвих і останній,
Забитий кулею — щоб не було,
в розцвіті раннім;
Щоб впали всі основи
І встало зло
на волохаті звирячі ноги.

Америко! Це ти...

В чужому домі... Ласа на чуже?...
Це ти кігтями смерті
Рвеш душі з тіла?... Невже
Бракує розуму, бракує чести,
Щоб одійти?
Америко, це ти?...

Великі вмерли... Ти сирота
На вулиці розпусти і злодійств...
Виростаї!
Мужній у-друге, окуйся в мідь!
У мудрість мудрости
Твоїх щасливих літ!

(«Український голос»)

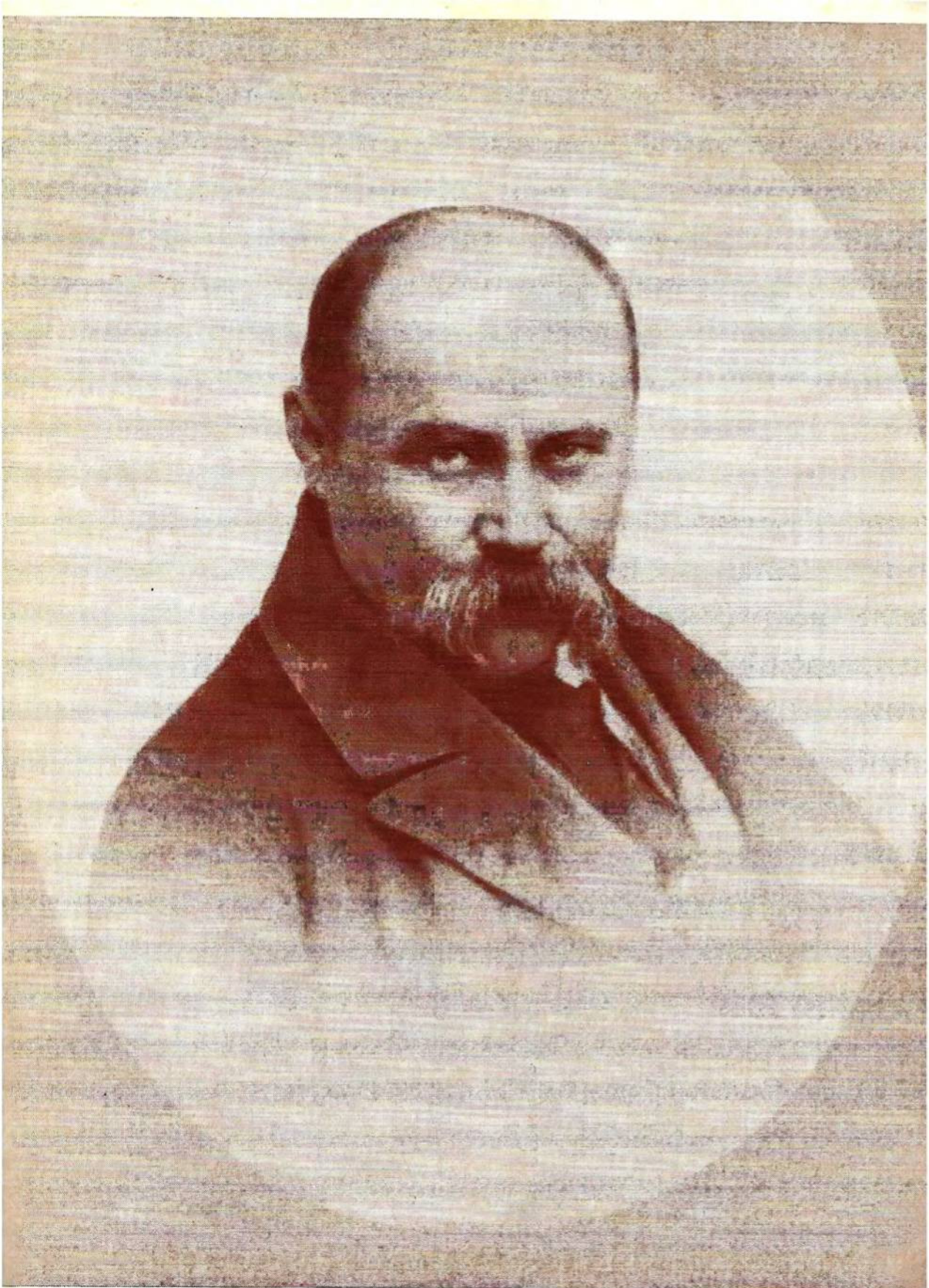

Доки?

У застої калюжі
Потопаєм нині, друже,
Диригують всюди нами
Партії з поплентачами.
Навкруги нас примітиви
Посеред халтури зливи,
Ми ж — убуті й неголодні
Душимосся в сірко-водні
Є у нас «авторитети»,
Самозванці, «комітети»,
Є «знавців» велика сила,
Що того не знають діла,
Про яке в «премудрій» мові
Нам торочити готові...
Серед нашої громади
«Діють» рідні Торквемади,
Це духові ті каліки,
Що принижують велике.
Доки ж нам таке терпіти,
Що ж це ми — наївні діти?

І. Жак

(«Український голос»)

Тарас Шевченко

Світлина

ПРОЩАННЯ

ОПОВІДАННЯ

Ні, мабуть, цієї звички рано підхоплюватись, набутої за десять років у солдатах, він не побудеться до кінця життя. Де б не доводилося ночувати, завжди прокидався на світанку і вже скільки не намагався заснути — марно. Лежав по півгодини, а то й більше, із заплющеними очима, а потім потихеньку вставав, одягався і йшов надвір. Аж незручно перед господарями. Люди сплять, а він товчється, мов вовкулака...

Так було й тут, у Козинцях, де вони залишилися ночувати з Козачковським у його знайомих. Господарі, добрі, привітні люди, постелили їм окремо у хатинці на луговому сні, тільки й спати, — м'яко, просторо, запах сина аж п'янить, а він прокинувся, ледве у вікні засіріло, і сон мов рукою зняло. «А бий тебе лиха година, оцю звичку. Нагородив нею, спасибі, цар-батюшка, щоб йому і на тім світі не лежалось», — всміхнувся про себе Тарас Григорович і, намагаючись не шарудіти, аби не розбудити Андрія Осиповича, потихеньку звівся на ноги, почав одягатись.

Ранок народжувався погожий і по-літньому теплий. Сонце було ще десь далеченько, по той бік землі, але вже почервонило своїм промінням край неба на сході і, здавалося, що там, за в'юницькими лісами розгорається велетенське багаття.

Вже прокинулись і весело щебетали на всохлій шовковиці ластівки, десь вуркотіли голуби, скрипнув журавель колодязя, заклекотів на клуні чорногуз. Понад городами прослався білою ковдрою туман, що наплив, мабуть, з лугу, не вкривши тільки соняшників, і вони гордо повистромлювали з нього свої жовті голови, повернувши їх на схід.

Пахло м'ятою, кропом, бузиною, тими ж соняшниками і ще чимось незбагнено приємним, від чого аж паморочилось у голові.

Тарас Григорович набрав повні груди цих запахів і аж очі заплющив, так стало солодко на душі. Пройшовся росяним подвір'ям, виглянув на пустельну вулицю. На ній теж стояв білий туман, затопивши до половини крислаті верби, хати.

Гарно літньої пори в селі, свіжо, зелено, тільки убогість куди не глянь, бо все своє життя люди гнуть спину на панів, ледве зводять кінці з кін-

цями, завше голі й босі, шматку хліба раді. Ось і в цих господарів, де вони ночують. Хата старенька, перехилена на один бік, повіточка за нею, невеличкий городець. Худобини, мабуть, ніякої. Тільки кури. І все. А спробуй проживи з того городця, коли дітей повен запічок...

Тарас Григорович переступив перелаз, вийшов на вулицю. «Пройду селом, подивлюся, — вирішив, — щоб не муляти господарям очей. — Та й Андрій Осипович нехай поспить». А ще кортіло пройтися Козинцями, глянути, якими вони стали після довгої розлуки. Адже більше десяти років не був у селі. Мабуть, теж постаріло, як і він. І хати, і люди. Все старить і гнітить неволя. А дай людям волю, землю — яке б життя було без панів і поміщиків.

Іде Тарас Григорович наповненою туманом вулицею й пригадує їхню з Козачковським та його двома приятелями, переяславськими панками, вечірню розмову на березі Дніпра, куди вони виїхали порибалити. Річ у тому, що він, Тарас, погостювавши в Козачковського, мав сьогодні вранці їхати в Прохорівку до Михайла Максимовича, а від нього у свою рідну Кирилівку, побачитися з братами й сестрами, за якими так скучив за роки заслання. Тож Андрій Осипович і вирішив влаштувати йому проводи на лоні природи. Сидячи біля вогнища, на якому кипіла в казані юшка, вели розмову про реформу для селян, про скасування кріпащини. Такі чутки вже давненько ходили серед передової інтелігенції. Подейкували, що уряд навіть збирає письмові пропозиції з губернії і повітів.

— А яка ваша думка, Тарасе Григоровичу? — запитав низенький товстий панок, котрого Козачковський відрекомендував Лукашенком. Запитав єхидно і опустив додолу очі, мов сором'язлива дівчина.

Тарас Григорович всміхнувся у вуса, підкинув у вогонь кілька сухих гілочок. І хитрий же ти, паночку! Але й ми не ликом шиті:

— За свої думки я десять років носив солдатський мундир, отже вони вам відомі, — відказав.

— А все ж таки? — кинув і собі гілку у вогонь пан Лукашенко.

«І чорт з тобою, скажу», — глянув на нього з-під густих брів.

— Я за те, щоб якнайскоріше дати волю людям. Волю й землю!

— І землю? — здивувався другий панок, що досі мовчки лежав біля вогнища. Його аж сіпнуло від тих Тарасових слів.

— І землю! — твердо повторив і глянув на панка позними рішучості очима.

Тоді й не витримав Козачковський.

— А я тобі знову кажу, Тарасе, що народ наш не готовий до такої реформи. Чим він, селянин, оброблятиме ту землю, не маючи коня й плуга? Та й хто ж її йому задарма віддасть? А купити в нього немає за що. Я за поліпшення життя селян, але як це зробити — треба добре подумати.

Боляче стало Тарасові від слів приятеля. Такий добрий, душевний, здавалось, чоловік, на словах горою за кріпаків, а коли до діла — якої заспівав. Не готовий, бач, народ до того, щоб скинути з себе ярмо! Сміх та й годі!..

Сперечались довгснько. І коли Тарас Григорович відчув, що може зірватися, образити їх — звівся й пішов берегом, бо аж кипів од злості. Це ж панки, дрібнота, та якої співають, а ті, в котрих сотні десятки землі й тисячі кріпаків — вовками завивають, щоб не скасовувати кріпацтва.

Пішов, але не вважав себе переможеним у суперечці, сказав їм свою думку і не відступився від неї.

Хтосьна, як би далеко він зайшов берегом, коли б не гукнув Козачковський. Уже зварилася юшка, й лікар пішов його шукати.

Вечеряли мовчки, немов діти, яких за шкоду насварили батьки, а вже по вечері завели розмову про смачну юшку, чудову зоряну ніч.

Потім панки попросилися й поїхали бричкою в Переяслав, а вони з Козачковським, як і домовились раніше, пішли ночувати в Козинці. Тарас Григорович вважав, що так буде зручніше, козинські рибалки раненько і відвезуть його в Прохорівку.

Вже біля села Козачковський винувато обізвався:

— Ти не сердься, Тарасе. Погарячкували ми всі.

Шевченко осміхнувся про себе.

— А я й не серджусь.

Йому не хотілося загострювати з лікарем стосунки, все ж свого часу він багато допомагав, лікував, підтримував добрим словом і карбованцем. А життя розсудить їх, скаже, на чийному боці правда.

Козинці — село невеличке, і Тарас Григорович обійшов його за якихось двадцять хвилин. Таки постаріло воно за ці десять років. Біленькі хатки з підсліпуватими вікнами стали ще нижчі, немов попрігналися, солом'яні дахи почорніли, поросли мохом, ліси потрухли й повалилися. Жодної нової будівлі. Аж серце зайшлося від такої убогості. А пани — «не проживе селянин без панщини».

Схід уже зовсім почервонів, ось-ось мало зійти сонце. На подвір'ях то там, то там біліли жіночі хустки. З димарів потягнулися в чисте небо білі султани диму. Десь загавкав собака. Затріпотів крильми, злетівши на тин, і заспівав півень.

Село починало день.

Тарас Григорович вирішив вертати назад, бо вже встали його господарі та, може, турбуються, де він подівся, і Козачковський, певне, не спить,

як раптом урочисту ранкову тишу розітнув голосний жіночий плач.

— Ой, паночку-голубчику, та куди ж ви останню одежину забираєте, та чим же я діточок укриваю, що сама на плечі накинута? Та ми ж і так голі й босі ходимо і літом, і зимою! Ой, Боже ж наш, Боже, заступися хоч ти за нас, бідних, нещасних!..

Плакала жінка на сусідньому кутку і плач цей гострим ножем різанув поета по серці. Він одразу догадався — грабують когось панські посіпаки за несплату податків або позички.

Так і було. У невеличком, порослому спорішем завулку, Тарас Григорович побачив запряженому парою гнідих коней підводу, а біля неї невеличкий гурт жінок і дітей. Вони стояли осторонь і дивились, як дебелий панський гайдук ніс із хати сусідки оберемок одежі, і другий притримував її за руку, бо жінка, голосячи й примовляючи, намагалася вихопити щось із свого добра в першого гайдука. Плачучи й хапаючись за спідницю матері, за жінкою тупцями трое дітей.

Серце поета ще дужче взялося болем, закипіло гнівом. Він прискорив ходу і підійшов до підводи саме тоді, коли гайдук переступив невисокий перелаз і мав намір покласти на воза убоге збіжжя кріпачки.

— Стійте, зупиніться! — гукнув гайдукові, гарячково шукаючи по своїх кишенях. Руки тремтіли, а очі палили такою ненавистю, що гайдук, мабуть, злякався й, мов заворожений, упустив собі під ноги невеличкий шмат полотна. Стали, вражені несподіваною появою невідомого пана, і другий гайдук та жінка на подвір'ї, перестали плакати діти. А Тарас Григорович знайшов нарешті те, що шукав, — гаманець — і запитав першого гайдука:

— Скільки винна ця жінка?

Розгублений гайдук назвав суму боргу.

— Поверніть їй одежу, я заплачу, — наказав суворо, стримуючи гнів.

Одержавши від Шевченка гроші, дебелий гайдук дбайливо порухував їх і аж потім запитав:

— А хто ж пан буде?

— Шевченко, — відказав неприязно і зайшов на подвір'я, де стояла, все ще схлиплюючи, оточена дітьми жінка. — Не плачте, сестро, — став заспокоювати її. — ви, мої маленькі, — й погладив по голівці кирпатого хлопчика.

На березі Славути їх ждали шість рибалок, шість кремезних засмаглих красенів. П'ятеро старших літама, а один — ще зовсім юнак, русьчубий, з лагідними блакитними очима.

Рибалки сиділи на борту витягнутого до половини з води човна-дуба й курили. Усі босі, з підкачаними холостами штанів.

— Доброго ранку, хлопці! — привітався до них Тарас Григорович. — Заждалися нас?

— Та ні, не дуже, — сказав худорлявий, з невеликими чорними вусами рибалка, мабуть, старший. — Самі недавно встали.

— От і гаразд! — Попрощавшись з Козачковським, Шевченко взяв валізу й рушив до човна. — Тоді й поїдемо з Богом.

— Поїдемо, — одказав той же худорлявий, чорновусий і кивнув товаришам, — ану, разом! ➔

За одну мить дуб захитався на Дніпрових хвилях.

Тарас Григорович сів на лавці між веслярами та стерновим, і на душі в нього трохи полегло. Зараз він, попливе, милуватиметься вранішнім Дніпром, розмовлятиме з рибалками і, може, трохи забудеться вчорашня розмова з панами та Козачковським, сьогоднішня пригода, яка ще більше роз'ярила його серце.

Та цур їм, цим згадкам! Зараз він на рідному Дніпрі, а поруч — прості люди, трударі, за якими він так скучав в Оренбурзьких степах.

— То що, хлопці, давайте знайомитись! — обізвався голосно до рибалок. — Мене звати Тарасом.

Рибалки розсміялись.

— А ми вас знаємо, — сказав один із веслярів.

— Вчора нам чоловік від Козачковського похвалився, кого везти маємо.

— Ось тобі й маєш! — розвів руками Шевченко.

— Тоді кажіть ви, кого як охрестили.

Чорновусий з товаришем, що сиділи в носовій частині дуба, назвалися Петром і Григорієм, а три веслярі — Іванами.

— Ілько, — назвався шостий, наймолодший.

— Ви мене, мабуть, забули. Я з Андрушів. Пам'ятаєте, коли ви церкву там малювали, я вам води не раз виносив? А потім ви в нашій хаті дощ пересиджували. Ми недалеко від церкви жили, навпроти. Згоріла хата від блискавки, тепер ми в Козинцях, у баби. Тоді ви мені олівця подарували, сказали — буде тобі в школу. Та до школи я не пішов, писати так і не вмію, але олівця бережу. Як горіла хата — врятував його. Зараз за іконою в баби лежить.

Ількова розповідь і зворушила, і водночас засмутила Тараса Григоровича. Бач, так і не пішов до школи хлопець, росте неписьменним. Бо злидні кругом, бо на пана треба спину гнути...

Мимоволі стис кулаки, і серце теж немов хто стис у жмені. Мабуть, він і зблід, бо Ілько занепокоєно спитав:

— Вам що, погано?

Випростався, розгладив вуса, щоб зігнати жару з лиця, вимушено осміхнувся:

— Ні, ні, нічого. Це я так, задумався. Хотів пригадати тебе в Андрушах, та щось ніяк не пригадаю. Багатенько води відтоді збігло.

— А певне, — згодився Ілько. — Більше десяти років минуло, я пучківром тоді був.

— А тепер он якого на панських харчах вигнало, — встряв у розмову котрийсь з Іванів. — У бабину хату не влазить.

— Та ще й на воді росте, — підтримав його Петро.

Рибалки дружно розсміялись. Тарас Григорович і собі скупо всміхнувся. Які ж прекрасні наші люди! У біді, у злиднях живуть, зрання допізна на панщині, а духом не занепадають, жартують.

Тихо поскрипували весла, легко гребли три Івани, і дуб швидко плив за течією, тільки вода плюскотіла об його борти. Вже обігнули на лівому березі високу Зарубину гору і за нею, внизу, понад самим берегом, село Зарубинці, залите золотим промінням вранішнього сонця, веселого, усміхненого. Над широкою гладінню Дніпра літали білокрилі чайки.

— Тарасе Григоровичу, чи можна вас запитати? — після хвилиної мовчанки звернувся до Шевченка Ілько.

— А чого ж, питай.

Юнак міцніше стис руками стерно, лагідно глянув на Шевченка.

— Чи правда, що за ваші вірші проти царя вас заслали на десять років у солдати?

— Правда, Ільку. Десять годочків солдатської муштри. Щораночку «падъем» і «ать-два». Полисів там, зубів половини позбувся, здоров'я.

— Десь, кажуть, далеко були?

— Дуже далеко. Аж за Уралом, у Казахських степах.

Помовчали. Тихіше стали гребти веслярі. Затим один з них запитав:

— І там теж отак бідно люди живуть, як ми?

Вони, мабуть, уже говорили проміж себе про нього й тепер вирішили все розпитати, від самого почути.

— І там, друзі мої, — зітхнув. — Скрізь неволя, скрізь пани нашого брата обдурюють, останні соки з нього витягують, щоб самим у розкоші жити.

Кигикнула над дубом чайка, немов підтверджуючи Шевченкові слова, а веслярі дужче натиснули на весла.

Знову помовчали, але недовго. На цей раз мовчанку порушив Петро. Він підсунувся до веслярів, щоб бути ближче до Тараса Григоровича.

— Ось ви в Петербурзі були, ближче до панів, то що воно там про волю чути? У нас подекують, ніби вже скоро воля, відпустять нас пани, і землі дадуть. Ніби сам цар так наказав.

Шевченко смикнув себе за вуса, похитав головою.

— Хіба що пан, що цар — не один чорт, не з вашої праці живуть? Чув і я про цю волю, але що то буде за воля, коли у вас, як і тепер, ні клаптя землі не буде? Знову до пана в найми, щоб на хліб заробити, бо пани землю не хочуть віддавати, і цар теж.

— Справді, як же без землі? — здивувався Петро.

— А ось так, — став пояснювати Тарас Григорович. — Будеш немов вільний, а спину гнучимеш, як і гнув, на пана. Тільки й того, що коли не схочеш робити в свого, то можеш піти до іншого, бо ти вже вільний. А хіба хрін від редьки солодший?

— Виходить — не вмер Данило, так болячка задавила, — обізвався Григорій.

— Виходить, — підтримав його Шевченко. — А тому треба не ждати добра від панів та царя, а під корінь їх, та до чортової матері! Тоді й буде справжня воля!

Очі його горіли завзяттям, на щоках виступили рум'яні.

— Вірно говорите, — глянув на нього Петро, і в очах рибалки блиснули два яскраві вогники.

Швидко ніс човна на своїх хвилях повноводий Дніпро.

Похмурого дощового дня початку травня 1861 року на березі Дніпра навпроти села Козинці, що під Переяславом, біля невеличкого багаття сиділи шестеро рибалок. Хто примостився на сучкуватому пеньку, хто на камінці, а один, наймолодший, на веслах. Хоч і травень, та день стояв холодний. Всі тягнулися руками до вогню.

Сиділи навколо вогнища і, мабуть, уже давненько, бо були мокрі з голови до ніг, але йти, видно, нікуди й не збиралися, вес підкидали в багаття мокре паліччя, ворушили його, щоб горіло. Сиділи мовчки. Може, ждали, поки розпогодиться, щоб вирушити кудись дубом, але сірі дощові хмари все пливли й пливли зі сходу, сіючи дрібний, надокучливий дощ.

А може, чекали когось, щоб перевезти на лівий берег, бо й дуба не витягли з води, гойдається на легеньких хвилях, прив'язаний ланцюгом до залізної штаби в піску.

Тільки чому вони час від часу поглядають не в бік Козинців і Переяслава, а вгору по Дніпру, туди, де Монастирок, Трахтемирів?..

Тихо навколо, сумно, хоч і весняна пора, зеленіє молоденькою травою луг, вкрилися листям кущі й дерева на тому березі, повниться Дніпро, скоро розіллється голубими водами.

Раптом, глянувши через плече на ріку, наймолодший рибалка, що сидів на веслах, вигукнув: «Іде!» — й миттю схопився на ноги. Підхопилась за ним і решта рибалок, звернувши свої погляди в той бік, куди показував рукою їхній товариш.

Згори по Дніпру йшов пароплав. Поки що це була невеличка чорна цятка, але видно, що вона диміла й повільно рухалась.

— Він чи не він? — ні до кого не звертаючись, немов говорив сам до себе, запитав котрийсь із тих, що сиділи на пенях.

— Він, — теж немов собі сказав найстаріший, з обвислими чорними вусами. — Якраз о цій порі він і проходить.

Не змовляючись, рибалки мовчки зійшли до води, мовчки всілися на дуба і відчалили від берега.

Поки вигребли на середину ріки, пароплав уже був добре видний, почулося важке хляпання коліс.

Допливли до фарватера, рибалки вирівняли човен проти течії, й злегка перебираючи веслами, стали чекати.

Ось пароплав уже ближче, ближче. Вже видно його назву — «Кременчугъ», видно на палубі чорну труну на високих нарах, людей, що стояли під мокрими тентами з парусини, ховаючись від дощу, і тоді рибалки дружно звелись на ноги, стягнули з себе мокрі ковби й низько схилили в жалобі свої чубаті голови.

— Прощайте, Тарасе Григоровичу! — вимовив наймолодший.

— Прощайте, батьку наш дорогий! — сказав рибалка з обвислими чорними вусами.

— Прощайте, кобзарю! — в один голос видихнули за ними четверо товаришів.

Саме в цю хвилину перестав сіятись дощ, розірвалися хмари, і на човен, на рибалок з похиленими головами, що стояли, немов витесані з каменю, бризнуло золотом сонячне проміння, створивши посеред Дніпра надзвичайну, зворушливу картину. Це, мабуть, схвилювало капітана пароплава і він дав довгий гудок. Луна покотилася далеко понад Дніпром, сум відбився в серцях тих шести у човні, сльози заслали очі...

Іван Кирій

(«Україна»).

1. Низький уклін тобі, рідна земле!

Кажуть, півдорожі пасажир думає про те, що залишив удома, а затим і до кінця — що чекає його попереду. Вибираючись в Україну, я думав про неї вже в перші хвилини мандрівки. Ба, хіба тільки тоді? Я не припиняв мріяти про рідну землю весь час свого поневіряння по чужих світах.

З Німеччини я потрапив до Австрії, з Австрії — до Канади, з Канади — до ЗСА. І чимдалі від України мене одкидав фатум, тим дужче я нудьгував за нею, тим більше думав і мріяв про неї.

Свої мандри київськими вулицями я почав ще в дівіських таборах, уві сні. Коли у таборі траплялось зустрітися з киянином, у нас тільки й мови було, що про Труханів острів, Поділ, Хрещатик.

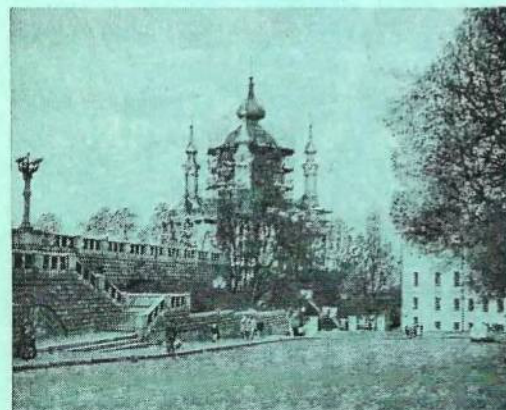
Я мандрував понад Дніпром і тоді, коли, вже в Канаді, читав нашу українську пресу. Кожна згадка в часописі, кожна куценька звістка із радіовисилань, кожна розповідь того, хто бодай одним оком побачив мій Київ, відлунювалась мені в душі, домальовувала у моїй уяві картину рідного міста. Як хворий на цукрицю щодень має отримувати заштрики інсуліну, бо без нього посилюється його страждання, так і я дня не міг спокійно прожити без книжки, без артикалу чи радіозвістки про Україну.

Літак, мені здавалося, летів аж надто повільно, таким великим було моє нетерпіння — скоріше дістатися омріяного міста.

* * *

Добрідень, любий Києве! Низький уклін і тобі, мій Дніпре-Славутичу! Чистий, спокійний і духмяний, щедро облямований травневою зеленню! Я бачив Рейн, бачив Дунай біля Відня. Дунай уже давно не голубий. Рейн теж занечищений промисловим непотребом численних фабрик. А твоєї прозорі води, Дніпре, я з насолодою скуштував з долоні. Стоячи на твоєму крутосхилі, я прикипів поглядом до колиски свого дитинства і юности. То мій Труханів острів!

Благословен будь, святий Володимире-Христителю! Пам'ятник тобі, як і раніш, височить над Славутою. Благословен будь і ти, бронзовий вер-

2. Їхати чи не їхати?

шнику — гетьмане Богдане Хмельницький! І ти, золотOVERXа Софіє! І ви, київські майдани, вулиці й провулки!

Забувши, що мені вже не двадцять, а такі п'ятдесят з гаком, я ходив і ходив і ходив... Ходив по Києву без червоних, але й без чорних окулярів, і про все, що бачив і чув довкола себе, переповім тепер так, як воно було.

Наш великий земляк Олександр Довженко якось сказав: дивлячись у калюжу, один помітить у ній віддзеркалення блакитного неба, інший — грязь.

Я приїхав до Києва без упереджень, ніхто мене не націлював, я прибув туди за велінням серця. Я приїхав за синім небом, а не за гряззю.

Там, під тим ясним високим небом, де його значно більше, ніж у нас, бо воно не затиснуте з усіх боків холодними мурами вузького кам'яного колодязя, там, де те небо значно ласкавіше і прозоріше, я нагально відчув себе якось вільно-вільно.

Там, у гурті веселих і щирих людей, котрі розмовляли зі мною мовою, якою я думаю, де я дихав на повні груди прохолодним запашним повітрям, я зрештою зрозумів, що сам побит людини у чужому середовищі — з його інакшим способом життя, інакшими звичаями, інакшим світосприйняттям — є протиприродний.

І, певно, ностальгія — це хвороба не лише духовна, це хвороба самого тіла, явище так соціальне, як і біологічне. Я ходив, ба навіть гасав по Києву мов скажений — і у спеку, і під дощем. Усе страхався, що дістану перестуду, а вранці прокидався наснаженим, бадьорим, таким, як у літа молодії. Снав без усяких пігулок для розпруги нервів. Гасав, наче хотів надолжити загублені роки, віднайти втрачене, надихатись дніпровськими вітрами на все життя.

Там з усією гостротою, радше фізично, ніж духовно, відчув, що я, як і всі ми — українці в діаспорі, є тільки маленькою часткою великої української нації, що ми є блудними синами, котрих гураган війни та інші соціальні злигодні силою відірвали від грудей рідної неньки нашої — України.

Це питання, певно, років двадцять не давало мені спокою, мучило мене страшенно вдень і вночі...

Аби знайти відповідь на нього та на інше, що мене хвилювало (головно — на пекуче «Що ж нам робити?»), я читав і читав. Читав так наше, як і їхнє, читав усе, що пливло до рук.

У пошуках відповіді на те, чим я непокоївся, натрапив на книгу Володимира Винниченка «Відродження нації», у котрій він, тодішній голова українського уряду, з нищівною прямою писав:

«Кажучи по-щирости, ми рішуче нічого не міняли в суті тої державности, що була за часів Тимчасового правительства. Ні одної основи її ми не порушили. Ми тільки міняли національну форму її, — замість сине-білочервоного прапору вішали жовтоблакитний».

І далі:

«Ми не посміли й пальцем чіпнути фінансового капіталу на Україні, цієї найбільшої фортеці сучасного капіталізму».

І ще далі:

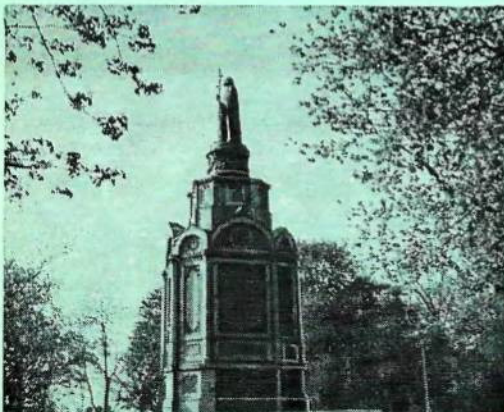
«Всі «дійствующіє» закони лишилися у повній їх силі, всі апарати охорони буржуазного ладу ми й нігтем не чіпнули».

Вся наша «революція» була в тому, що ми неукраїнців замінили українцями й звеліли прикладати ті закони (Тимчасового правительства) «іменем Української Народної Республіки».

Мій улюблений письменник і державний діяч України дійшов висновку, що кінець Української Народної Республіки «пришов не тоді, як вона закликала німців на Україну, а як розірвала зі своїми масами (з народом). Німці ж і гетьманщина були тільки послідовним і неминучим довершенням цього розриву».

І я говорив собі: отже, не проти народу, не осторонь нього, а з ним. Історія України, хочемо ми цього тут чи ні, твориться і відбувається там, у межах українського терену.

Був час, коли мені імпонував Іван Наумович, котрий мав, правдоподібно, як і я, роздвоєну душу, половинність характеру. Я тоді занотував до

свого записника сказане ним зовсім з іншого приводу:

«Ми від перших днів життя віддыхаємо уже гидким, протинародним повітрям; ми п'ємо вже таку смердючу воду; ми вигодовані вже таким нездоровим, з дурійкою перемішаним хлібом. Наша вся природа попсована, а то тому, що нас силою відлучили від здорової груди Матері-Народу, а кормили нас чужі мамки своїми нечистими соками і так обридрили нам рідну матір, що ми, хоч нам то й вільно було, не трібували навіть вернути на її любляче лоно».

Читаючи його слова «нас навчили, що Мати-Народ наш темний, страшенно темний, а то бре-...ня», я повторював за ним:

«Много є світла, котре нам треба черпати в самім народі і ним поперед усього себе просвічати. Много є правди, котрої нам треба вчитися від тих простих братів і сестер наших».

Читаючи, я говорив собі: так, назад до народу! В Україну, в Україну! У цьому і тільки в цьому наш порятунок, наше майбуття.

Аргументи на користь такого висновку я знаходив і у працях Дмитра Андрієвського.

«Екскурс у минуле, — писав він, пояснюючи наші поразки, — свідчить, що в самому нашому характері є внутрішня гризня. В далекому минулому гризлися князі, пізніше сварилися гетьмани, ще пізніше отамани, а тепер сваряться і готові перегризти один одному горло організації, партії, вожді...»

І чим далі стає більше партій та організацій, ця гризня набуває більш загрозливого характеру. Чим більше ми відриваємося від України, тим ця гризня страшніша. І від гризні організацій, партій, від гризні політичної перейшли до особистої, більше того, до фізичних наскоків, щоб силою зігнати свою злість».

Отож порятунок наш не у відриві від України, а у зближенні з нею. Отож, знову-таки, назад до народу, в Україну, в Україну, якщо не фізично, то хоч би духово!

Я не міг так легко, як інші, викинути з націоналізму народ, мій український народ — той, що вже увійшов в історію, і той, яким він є тепер. Хай він не такий, яким я хотів би його бачити — вільний і самостійний, однак він є. Він живе. Живє без мене, без нас усіх? То й що! Лише за це викинути його з голови і серця?

Що ж би я тоді собі полишив? Голий еготизм? Мое «Я»? Готовність задля цього йти на найгірші компроміси із власною совістю?..

Якось у більшовицькому пропагандивному виданні я прочитав слова їхнього ідеолога Дмитра Мануїльського:

«Український буржуазний націоналізм завжди працював як наймит на чужого пана. Український націоналізм ніколи не був національним, бо він завжди обслуговував інтереси чужоземних пануючих класів. Він ніколи не був самостійним, бо він ніколи не орієнтувався на сили власного народу, а орієнтувався на багнети чужинців».

Я прочитав це у бібліотеці, і з грудей моїх мимоволі вихопилося вголос: «Брехня!». Який я буржуй? Чи ж я хотів коли-небудь кривди для свого народу і успіхів окупантам?

Хто ж, як не я (чи не такі, як я), шукатиме української розв'язки на наші українські болячки?

Чи, може, ми боротимемося за вільну Україну силами російського чи зросійщеного робітництва? А чий ж інтереси, як не мого народу, відстоювали хоч би ті ж Грушевський та Винниченко?

Вичитане у Мануїльського похитнуло моє бажання їхати у Край.

Те, що друкували наші часописи, кричало: там пекло, їхати туди небезпечно, звіди можеш і не повернутися до свого дому і своїх дітей, а ті, хто там побував, кепкували з того, що досі читали в часописах. Казали: їдь, Олесю, не страхайся, їдь!..

А я страхався, боявся зустрічі з більшовизмом. Я не говорив цього нікому, навіть сам собі не говорив.

Коли хтось їхав в Україну і повертався звідам задоволений, я тихо казав собі: «От бачиш, він теж страхався, він там побував, він повернувся, він щасливий...».

Коли хтось не хотів туди їхати, я дорікав йому, радив це зробити, підбадьорював.

Читач, мабуть, пам'ятає мій есей «Про поезію Ганни Черинь». То не було самим тільки засудженням талановитої поетки, котра не шукає зустрічей з Україною. Перш усього то я засуджував себе.

Людина не може жити лише потребами свого шлунку, потягами тваринного інстинкту, підсвідомим прагненням залишити по собі подібну до

Українці в усьому світі

Жінка — член уряду

На останніх виборах до Парламенту України Валентина Семенівна Шевченко була обрана першим заступником голови Президії Верховної Ради України.

Ось деякі деталі з її біографії. Народилась 1935 року в місті Кривий Ріг у сім'ї робітника. Закінчила Київський державний університет імені Тараса Шевченка. Свою трудову діяльність почала у школі, працюючи вчителькою географії.

Має почесне звання «Відмінник освіти СРСР» та інші нагороди, кандидат педагогічних наук.

З 1969 року займала посаду заступника міністра освіти України, 1972-1975 рр. була головою Українського Товариства дружби і культурного зв'язку із зарубіжними країнами.

Нове про Лесю

Статтю Лесі Українки під назвою «Міхаель Крамер» знайдено майже через 75 років після її написання. («Міхаель Крамер» — драма німецького драматурга Гергарта Гауптмана). У цій статті, написаній російською мовою, глибоко аналізована творчість Гауптмана.

Леся Українка дає оцінку драматургу як мислителю взагалі, розкриває головну ідею

себе живу істоту. Людина має прагнути чогось високого, святого, бо без того святого, без свого нарсду, без майбуття вона перестає бути людиною і стає мавпою або ї свинею.

Однаке, кожного разу, коли я, отак міркуючи, нарешті переконував себе їхати, переді мною поставав советський військовик — сержант із сп'янілими очима, з чорним, вимазаним сажею видом, а у вухах дзвенів його голос: «У, падло! Ворогові допомагав!».

На все життя запам'ятався мені той теплий весняний день 1945 року, що став для мене таким трагічним, день, коли я вперше побачив советських танкістів. З якою радістю зустрів я тих парубків у чорних шоломах! Здаля я почув, що говорили по-українськи. Я біг до них і несамовито кричав:

— Хлопці, браття, а хто з вас із Києва?

У одного була перев'язана рука, груди удекоровані відзнаками. Він добряче випив, мав червоні очі і спітніле чоло.

— Я з Києва! — озвався цей військовик.

— Ну як, що там тепер, чи правда, буцімто Київ ущент зруйнований?

Танкіст подивився на мене з підозрою і мовив: — Скажи лишень раніше, що ти за один? Київ боровся і переміг, а от що ти у цей час робив?

— А що я міг робити? Робив усе, що хазяїн наказував, — я показав хлопцю свої натружені, порепані, мозолясті руки, — носив вугілля, топив хазяїнові печі, ходив біля худоби, а коли хазяїн одержував від влади дозвіл, забивав ту худобу,

— А скільки гітлерівців зарубав?! — перервав мою щирю розповідь танкіст.

— Хіба я міг големи руками?.. У них сила!

— Сила, говориш? А проти нас, ти гадаєш, Гітлер слабавік виставляв? Ми кров проливали, а ти тут за німецьку спідницю тримався!

Він підійшов до мене впритул і зненацька з усієї сили вдарив у груди:

— У, підлото!

— Крамаренко, не чіпай парубка! Ну, навіщо це ти? — загукали звідусіль.

Мене захистили від нього, напоїли горілкою, нагодували своїми харчами. І Крамаренко, трохи охоловши, потім вибачався. Розказав мені і про Київ, і про Труханів острів...

Але мені від того не стало легше. У глибині душі я затамував біль. За що він мене вдарив? Що я їсму поганого зробив? Серце стискалося не від фізичної муки, а від страшної образи.

Збігали роки. Мій двоюрідний брат Юрко почав кликати мене на гостини. Та, як мені тоді здавалося, погрожував: «Будеш довго збиратися — батьків живими не застанеш, бо хворіють обое, а мати особливо». Я тоді вважав, що цей, як я його пам'ятав, комсомольський активіст писав таке за завданням влади, котра хотіла б у такий спосіб заманити мене на Україну і там заарештувати. А мати писала: «Був би ти, синку, біля мене, пригорнула б до грудей, мені б і полегшало. Втім, роби, дитинко, так, як тобі краще. Люди на світі, сам знаєш, бувають різні. Буде тобі там краще — то й мені веселіше на серці стане». ➔

Українці в усьому світі

всіх його творів — болочу тривогу за самотність людини.

Стаття Лесі Українки буде вміщена у 12-томному виданні творів письменниці, що готується до друку українським видавництвом «Наукова думка».

«Тур де Франс» українського мистецтва

Українські мистці, запрошені асоціацією «Франція-СССР», демонстрували у Франції здобутки свого національного мистецтва. Яскравою і різноманітною була їхня програма. Вони привезли з собою пересувну виставку українського живопису й фотовиставки, кінострічки. Окремо експонувалися твори народної художниці Марії Примаченко. На сцені паризького залу «Плейель», оперних театрів Марселя і Лілля виступали на «біс» відомі співаки Краю — Діана Петриненко, Галина Туфтіна, Анатолій Мокренко, Роман Вітошинський, тріо бандуристок — Елеонора Миронюк, Валентина Пархоменко і Юлія Гамова, а також солісти народного ансамблю танцю «Буревісник». Маршрут трупи українських артистів проліг на 5 тисяч кілометрів. Як казали гостинні господарі, то був воістину «Тур де Франс». Гостям з України палко аплодували десятки тисяч мешканців 20 міст Франції.

Українці в усьому світі

Авторові «Енеїди»

У столиці України відкрито пам'ятник Івану Петровичу Котляревському. Пам'ятник створено за проектом народної художниці України Г. Кальченко та архітектора А. Ігнащенко.

Пам'яті поета

У Харкові на фасаді будинку №9 по вулиці Культури, де була квартира Павла Григоровича Тичини, встановлено меморіальну дошку. Під бронзовим горельєфом поета викарбувано його слова: «Харків мене підкував і виховав».

Видатний дослідник

Відомому вченому-літературознавцю, заслуженому діячеві науки України, члену-кореспонденту Академії наук України Євгенові Шаблювському минуло 70.

Є. Шаблювський — один із фундаторів шевченкознавства, протягом кількох десятиліть він разом з Є. Кирилюком керує розробкою наукових планів вивчення на Україні Шевченкової спадщини.

Майстерний дослідник, тонкий аналітик найскладніших літературних явищ, Є. Шаблювський видав понад сорок книг, надрукував у пресі сотні розвідок, статей і рецензій. До цього

Я читав вірші Павла Тичини, і мені здавалося, що наш поет звертається саме до мого сина або й до мене, говорячи:

Не бував ти у наших краях!
Там же небо — блакитні простори...
Там степи, там могили як гори.
А весняні ночі в гаях!..
Ах, хіба ж ти, хіба ти це знаєш,
Коли сам весь тремтиш, весь смієшся, ридаш,
Серце б'ється і б'ється в грудях...
Не бував ти у наших краях.

Не бував ти у наших краях,
Бо відтіль не таким би вернувся!
Чув про степ, що ген-ген простягнувся? —
Єсть там люди — й зросли у степах, —
Що не люблять, не вміють ридати,
Що не можуть без пісні і ниви зорати!
Тебе ж завжди я бачу в сльозах... —
Не бував ти у наших краях.

Так упродовж значного часу мене хилило й кидало від «за» до «проти». Скільки років я нудив світом з-за цього свого вагання! Я б сказав, розпинав себе на хресті за гріхи, яких не було, за гріхи, котрі сам на себе вигидав.

І я думав: чом би й не їхати? Що поганого я зробив Советам? Нібито нічого.

Я ніколи не негував того, що там робилося. Я не Ярослав Стецько, не Микола Лівичийкий і навіть не Довгаль, у кампанія проти СРСР у участі не беру. Звісна річ, як наважуся й приїду — мене там з музикою зустрічати не будуть, бо нема за що, але, мабуть, правду писав Юрко: чіпати теж не будуть.

А свіжа пошта приносила недобрі звістки: Дзюбу ув'язнено, Зені Франко погрожують репресіями... І перед моїми очима знову поставав сержант Крамаренко, із своїм лютим, перекошеним від злоти обличчям. У вухах бринів його вигук: ач, земляка знайшов фашистський посіпака!

Українці в усьому світі

слід додати численні праці інших авторів, до виходу яких він був причетний як видавничий рецензент, редактор чи науковий консультант.

Досвідчений учитель, Є. Шаблювський виховав 32 кандидати і 20 докторів наук.

Вчений багато уваги надає зв'язкам з літературознавчими катедрами вузів України, з ученими інших країн світу.

І у свої 70 років Є. Шаблювський сповнений сили й енергії.

Унікальна карта

Унікальна карта з'явилася в меморіяльному музеї Т. Г. Шевченка в місті Форт Шевченка на півострові Мангишлак. На карті показані місця, де побував Кобзар за час свого заслання в сувору безводну пустелю. Встановити їх допомогли малюнки поета, вивчені Єсболом Умірбаєвим, старим мангишлацьким учителем і краєзнавцем.

Остаточне рішення — їхати! — я прийняв тоді, коли з «Українського самостійника» дізнався, що наші зверхники декларують про власні сили, а оскільки власних сил немає, то насправді розраховують на війну, тобто інтервенцію якоїсь чужої сили, давніше Варшаву, пізніше Берлін, дали Вашингтон, останнім часом — Пекін.

Те, що якимось підсвідомо я відчував уже тривалий час, було тут сформульовано з усією цинічною відвертістю.

«Український самостійник» говорив про нас те саме і майже тими самими словами, що й більшовицький ідеолог!

Хто ж тоді брехав — Мануїльський, який давніше проголосив свій погляд на націоналізм, чи наші зверхники, котрі відкидали звинувачення більшовиків як поклепницьке, співали нам коліскової «Від Сяну до Кавказу», а нині нарешті сказали про себе саме те, що про нас сказав отой Мануїльський?!

Висновок виринав один: советський ідеолог казав правду. Зрештою, я зрозумів, що УНДС, УНДО, ОУН, хоча й подумані як приписи для нашого спасіння, для спасіння нашого народу, — в своїй основі шкідливі так для народу, як і для нас.

Шлях має бути один — їхати!

Тепер на заваді стала Марта. Вона умовляла: начо тобі та Україна, у тебе тут свй беруф, у тебе є сім'я, у тебе є діти. Думай про них. Тут твій дім, тут твоє щастя. Ну що ми всі будемо робити, коли тебе там заарештують, посадять до в'язниці як зрадника, як такого, що допомагає ворогові? До того ж — і витрати на подорож чималенькі!

Справу вирішили зміючкуваті листи, котрі почали надходити до «Нових обрїїв».

«Чого ж ви, панове, — писали нам читачі, — самі туди, у той «рай», не їдете, хоч би на відвідини? Якщо той чорт дійсно не такий страшний, то чом не покажете нам прикладу? Ростовський наважився, відвідав свою Полтаву, а інші?»

Олесь Музика, (Далі буде).

Українці в усьому світі

Він витратив на складання незвичайної карти більш як двадцять років. Знайти ці місця було непросто: адже тільки у складі Каратауської експедиції Тарас Григорович пройшов майже вісімдесят шість малюнків. У дорозі він зробив п'ятсот кілометрів. У дорозі він зробив вісімдесят шість малюнків, які відобразили залишки стародавніх архітектурних пам'яток, рідкісні в тому краю джерела, скелясті гори, що вражають дикою красою.

Ювілей Оксани Іваненко

У 1976 році українській письменниці Оксані Дмитрівні Іваненко виповнюється 70 років. Півстоліття життя віддала вона літературній граці. Ужинок її багатий: десятки книг, казок, оповідань, повістей, романів.

Найвідоміший твір Оксани Іваненко — роман «Тарасові шляхи». Письменниця проводить читача тими шляхами, що їх пройшов великий Кобзар.

Перебування в Одесі патріаршого екзарха України, Митрополита Київського і Галицького Філарета

В Успенському чоловічому монастирі, де розміщена Одеська духовна семінарія, перебував Патріарший Екзарх України, митрополит Київський і Галицький Філарет. В аерпорту його зустрічали: митрополит Херсонський і Одеський Сергій, ректор семінарії протоієрей А. Кравченко, в. о. інспектора прот. Л. Недайхлебов та в. о. секретаря Єпархіального управління прот. С. Божок.

Після короткого відпочинку високопреосвященний митрополит Філарет разом з високопреосвященим митрополитом Сергієм відвідав духовну семінарію, оглянув її приміщення та ознайомився з побутом вихованців.

У присутності викладацької корпорації та вихованців високопреосвященного Філарета привітав ректор семінарії прот. А. Кравченко. Він підкреслив, що керівники, викладачі та учні вважають за особливу честь бачити в стінах семінарії Патріаршого Екзарха України і вбачають в завтанні владики прояв його уваги до Одеської семінарії, випускником якої був сам високопреосвященний митрополит Філарет. Наприкінці о. рек-

тор побажав митрополитові Філарету від імені наставників та вихованців доброго здоров'я, довголіття і найкращих успіхів його багатогранної діяльності. Після цього владику Екзарх і митрополит Сергій відвідали уроки в другому і третьому класі.

По закінченні уроків у семінарії на честь Патріаршого Екзарха відбувся обід, на якому був присутній високопреосвященний митрополит Сергій, керівники і викладачі. Тут знов високопреосвященного митрополита Київського і Галицького Філарета коротко привітав ректор семінарії.

Митрополит Філарет в актовому залі на зборах викладачів і вихованців семінарії розповів про роботу V Генеральної Асамблеї Всесвітньої Ради Церков, яка відбувалася від 23 листопада по 10 грудня 1975 р. у столиці Кенії Найробі і відповів на запитання.

Високопреосвященний Сергій від себе та всіх присутніх щиро подякував Патріаршому Екзархові за доповідь, в якій владику, безпосередній учасник Асамблеї, всебічно висвітлив її роботу. ➔

На другий день високопреосвященний митрополит Філарет прийняв керівників семінарії, а потім він, разом з високопреосвященим митрополитом Сергієм, мав зустріч у кабінеті ректора з викладачами семінарії. Владика Екзарх подав викладачам настанови щодо їх педагогічної роботи і побажав їм помочі Божої у вихованні добрих пастирів Церкви Христової та відданих патріотів нашої великої Батьківщини.

Митрополит Сергій сердечно подякував високопреосвященному Філаретові за високу увагу до семінарії, зазначивши при цьому, що керівники й викладачі Одеської духовної семінарії роблять свій внесок у скарбницю екуменізму, приймаючи іноземних гостей, які знайомляться з духовною семінарією.

Того ж дня у Никольському храмі обителі митрополит Київський і Галицький Філарет у співслужінні з митрополитом Херсонським і Одеським відправив всеношну, а наступного дня обидва архіпастирі оборно відправляли Божественну літургію в Успенському кафедральному соборі. Наприкінці відправи митрополит Сергій у вітальному слові подякував високопреосвященному Екзархові України за його приїзд в Одесу, за відвідання духовної семінарії та молитовне спілкування.

ЧИТАЙТЕ «НОВІ ОБРІЇ»

— український

літературно - художній,

ілюстрований незалежний

квартальник, котрий

об'єктивно, з надпартійних

позицій наświetлює життя

українців на батьківщині і

в країнах нашого поселення.

ПОШИРЮЙТЕ «НОВІ ОБРІЇ»

серед ваших знайомих.

РОЗПОВСЮДЖУЙТЕ

«НОВІ ОБРІЇ»

всюди, де живуть українці.

Коли одні й ті ж слова вживати щоденно по кільканадцять разів, вони цілковито знецінюються, а свідомості людей зтирається їх первісний зміст. Принаймні вже біля десятка років не тільки чужинецька, але й наша преса веде широку дискусію про той магістральний напрямок світової політики, котрий з руки московських дипломатів називасмо мирним співіснуванням двох ворогуючих систем, або (як тепер кажуть у нас) «детантом». Часте вживання цих слів перешкоджає зрозуміти новітню ситуацію в світі і, головне, витягнути з того корисні уроки.

А вони, стисло кажучи, полягають у тому, що цілий світ, визнавши доцільність (а коначніше безальтернативність) детанту, пішов далеко вперед, пристосовуючи свої життєві інтереси до мирного співіснування з своїми потенційними ворогами, поволі перебудовуючи свою ментальність.

Можна сміливо твердити, що у таборі «останніх могікан» холодної війни сьогодні залишається ще тільки український політичний естаблішмент. Засліплений багаторічною ненавистю, яка заважає йому бачити світ у його динамічному русі й різноманітних проявах, він зупинився у своєму поступі десь на рубежі 1920 років і сьогодні є анахронізмом, з яким не бажають числитися не тільки державно-політичні чинники Заходу, а все менше й загал українства в екзилі.

Ми часто нарікаємо, що західні потуги (найперше ЗСА, Федеративна Німеччина, Франція та Великобританія) у своїй політиці з Москвою цілковито не бажають брати до уваги наші визвольні аспірації. Ми тавруємо в пресі їхню «зраду» і «коляборацію» з більшовиками, не даючи собі труда глибше вглянути в мотиви тих чи інших потягнень їхньої політики. Так нібито найперший державний обов'язок західних урядів полягає в тому, аби пильнувати життєвих інтересів українських та інших східноєвропейських втікачів.

За щоденним повторюванням нашого невдоволення, намаганням будь-що «плисти проти течії» ми затратили вміння подивитися «в корінь» несприятливої для нас ситуації. «Батьки» української націоналістичної еміграції намагаються впевнити світ та нашу спільноту в тому, що інтереси української громади в екзилі вимагають повернення світових потуг до збанкрутілої політики холодної війни, яка тамує в собі ризик гльобальної атомоводневої катастрофи.

З погляду нашої «еліти» подібна концепція не позбавлена глузду, бо виглядає єдиним і останнім шансом «в'їхати на білому коні» до Києва чи Львова.

А з погляду емігрантської «мужви»? У випадку гльобальної війни, як відомо, не буде ні переможців, ні переможених. Така альтернатива аж ніяк не влаштовує загал екзильного українства. Західні уряди — також. І вони прагнуть калькулювати свою політику з розрахунку — поступитися меншим аби не втратити все.

Тим часом інші напрямні визвольної політики конструюють «вожді» та «міністри» з мюнхенських Цеппелінштрассе і Дахауерштрассе. Революціонери з ОУН вважають, що коли Україна не буде такою, як вони її собі уявляють, то нехай тоді не буде ніякої, а разом хай і цілий світ згине, якщо не можна осягти справедливості. Логіка самов-

бівць! Народ за жодних умов не підтримає таких клічів.

Сучасна західна громадська опінія сприймає як непристойність апологетику війни чи атомової зброї. Лише українські калькулятори продовжують старої пісні.

Підтвердженнь цьому легко знайти мало що не в кожному українському часописі, що видається у вільному світі. Довелося якось прочитати в українському журналі «Сучасність» розумування Анатолія Камінського «Революційна концепція і нуклеарна зброя». То є безсоромний гімн війні. Автор виправдує застосування атомової зброї та «евентуальне знищення міст і робітничих центрів». А оскільки його «революційна концепція» відверто стосується до умов боротьби за незалежну самостійну Україну, то вириває ще одне запитання: яку Україну матиме п. А. Камінський наслідком «визволення»? Відповідь є лише одна: то буде ні советська, ні націоналістична, а мертва Україна. Правду кажуть, що ненависть відбирає розум.

Вже рік європейські держави живуть в умовах, що їх витворила і продовжує витворювати далі Гельсінська нарада голів держав та урядів з питань взаємної безпеки й співпраці. Розрядка політичного клімату в Європі набирає постійного характеру. Вперше за повоєнні роки люди повірили, що страшна атомо-воднева примара не є невідворотною. Те, що домовлення, записані в Кінцевому акті загальноєвропейської конференції, мають лише моральний, а не зобов'язуючий характер, на ділі, як показав минулий час, справи не міняє. Головне полягає в тому, що обидві сторони сприйняли той документ як «морально-зобов'язуючий» і виказали готовність дотримуватись його вимог.

Калькуляція великої політики (також і визвольної) має виходити з неперемінного заложення: передбачити всі можливі ситуації, знайти шляхи і способи витягнути з них собі користі. Що дає Гельсінська декларація українській вільній громаді? Перш ніж відповісти на це запитання, варто застановитися над тим, що холодна війна взагалі до вибору нічого не давала. Натомість декларація, підписана в Гельсінках, містить ряд положень, розумне використання яких допоможе нам вирішити принаймні деякі наболілі наші проблеми (якщо, звичайно, визвольні гасла й клічі мають на меті добро української еміграційної спільноти, а не кон'юнктурні чи вузькопартійні інтереси).

У першу чергу нас мають зацікавити ті розділи Кінцевого акту, де записано про обов'язок країн-учасниць дотримуватись пошанування прав людини, свободи думки, свободи інформації і т. п. Або візьмим так званий культурний обмін. Від деякого часу совети пішли на пошавлення контактів у галузі культури, мистецтва, науки, інформації. На Заході не новиною і поява видатних советських мистців українського походження. Чи потрібно ще кращу допомогу українській еміграції у боротьбі проти загрози повної асиміляції?

Деякі з поміркованіших екзильних провідників і журналістів вже починають застановлятися над проблемою: які користі можна витягнути з теперішньої ситуації. Таких голосів, що з реалістичних позицій дивляться на світ, ще зовсім мало в пресі, але це тому, що не кожний має сміливість

піти на ризик публічного шантажу і шкалювання в «опортунізмі», «розбиванні визвольного фронту» і навіть «зраді». Безперечно, дедалі поширюватиметься культуробмін між еміграцією і Україною, і з того маємо скористатися. Однак якщо цю точку Гельсінської декларації переводити в життя «революційним» шляхом, як це радять деякі наші часописи, то совети розцінять це як втручання до їх внутрішніх справ і зачинять двері до спілкування.

Розмови про «рішучі протести», маніфестації, пікетування мистців з України та інші подібні заходи, що від років організуємо тут, не варті уваги — вони досі ніяких (так-таки зовсім ніяких) позитивних наслідків не дали. Маємо від них лише шкоду для українців у Краї та ганьбу для українського імені в громадській опінії країн поселення.

В політиці треба мати терпеливість. Однак варто завважити, що не всі наші політичні чинники і групи мають мудрість терпеливо віднаходити правильні концепції і працювати для їх переведення в життя. Тоталітарні групи на еміграції, дотримуючись своїх програм та ідеологій, вважають, що можна вибороти самостійну Україну лише революційним шляхом, розбиванням Советського Союзу. Поминаючи той факт, що ніхто в Україні не давав цим групам мандату на переведення саме такої політики, варто наголосити, що за понад півстоліття наші революціонери такими поступованнями не просунулися до мети ані на крок. То де гарантія, що наступне півстоліття буде щасливішим? Очевидно, такий шлях є хибний. То, значить, маємо шукати інший, дієвіший. А він, правдоподібно, лежить у площині мирного розв'язання нашого конфлікту з режимом в Україні. Той режим досі не навернув нас в советську віру, нема чого боятися цього і на майбутнє, але ж і ми власними силами неспроможні бодай щось змінити у Краю (розрахунок на чужі сили, як бачимо, привів ні до чого).

Це зрозуміли вже, наприклад, окремі чинники польської протикомуністичної еміграції. Відмовившись від безкомпромісного поборення режиму у людській Польщі, вони домоглися певних полекшень у контактах з батьківщиною, комуністичний режим трактує їх ліберальніше, ніж у перші повоєнні роки, і взагалі влада не створює польським втікачам стільки перешкод, як у нас.

Історія не стоїть на місці. Не може залишатися закостенілою і політика та людська ментальність. Стародавні римляни говорили: «Historia est magistra vitae» — «Історія є вчителькою життя». Мудрі слова, варті й нашої уваги.

О. Савченко.

Репліка на репліки

Бандерівське видання у Мюнхені газета «Шлях перемоги» виступила із дифірамами на адресу новітньої української емігрантки співачки Ганни Колесник. Хто прочитає ті гімни, не бачивши п. Колесник, подумає, що в українському еміграційному мистецтві почалася нова ера... Але панове дописувачі мали би врахувати, що не тільки вони самі слухали і бачили Ганну Колесник.

Авторці цих рядків довелося послухати співачку якраз у Краю, підчас подорожі в Україну у виставі Київської опери «Аїда» (партія Амнеріс). Тоді пані Ганна Колесник називалася товаришка Галина Ратушна. На тлі багатоцвіття талантів Київської сцени пані Колесник виглядала в той час досить сіро. Єдине, чим виділялася — це тим, що своєю особою займала майже пів-сцени, так, що маленька дебютантка в ролі Аїди (Бог тепер відає її прізвище) геть загубилася у зборках грандіозної сукні цариці Єгипту.

І от тепер співачка благополучно по цю сторону кордону. І хоч не мала зразу ангажементу у чужинецьких театрах, зате була заангажована середовищем, що його голосом є «Шлях перемоги». Опинившись тут у міцних «братніх» обіймах, п. Колесник за деревами загубила ліс і за фіміагом, що його кадять бандерівці, нічого і нікого не бачить, і не розуміє, що вони тут діють за принципом «Do ut des» («даю, щоб і ти дав»). Та мабуть ця пересторога піде намарне, як і пересторога пана Семена Булавки з ульмівських «Українських вістей», який у 47 числі (за 1975 рік) цього часопису попереджав пані Ганну, що її кар'єра скінчиться на підмостках еміграційних корчм, якщо буде і далі спілкуватися з середовищем «непомільних праведників», яке толерує лише слухняних покірних.

У грудні минулого року пані Колесник відбула концертне турне по країнах Західної Європи. Її виступи у Паризькому Плель-Дебюссі та у Мюнхенській Софіснзаль й стали приводом безграничного кадіння у бандерівському виданні.

Поминаючи мистецькі вартості співачки (бо про них може давати остаточне судження тільки фахівець), тут хочу зупинитися на «немистецькому» аспекті двох дописів у «Шляху перемоги».

Гірко ображається авторка одного з них — пані С. Наумович, що чужинецькі оперні театри не ангажують Г. Колесник, не дають їй «блистіти» ні у Мюнхенському Опернґавзі, ні у Паризькій Опері, ні у Вагнерівських фестивалях. А пояснює це так: «У кожній опері світу — Ганна Колесник знайшла б місце і признание, коли б за нею була власна держава!». Кожна здороводумаюча людина бачить: за панею Ганною була власна держава... І вона не могла тоді скаржитися на долю: в тій державі вона була нічим іншим, а прімадонною столичної опери. Щоправда, не так за співочий талант, як за те, що її чоловік був «першою скрипою» у тім театрі. Скільки відомо, ніхто її звідтам не вигонив, вона, як пишуть у нас, сама «вибрала волю».

Так що не «для слави козацької» втекла пані Колесник з рідного дому. І тепер, отже, має те, чого так прагнула.

Пише п. Бош в іншому числі «ШП», що, обравши волю, п. Колесник «привезла із собою далекий подих золотих степів, тьмяний запах каштанів Хрещатика та відблиск українського сонця у ясних очах, і для неї недавно дивилися на дніпрові хвилі...». З певністю можна сказати: не везла нічого такого з собою пані Ганна, бо для неї хоч Дніпрові хвилі, хоч хвилі Райну, хоч Місісіпі — то все вода, і для неї каштани України і каштани Канади — все дерево, а Полтавська земля пахне їй так само, як і Албертська...

«Нема на світі України,
Немає другого Дніпра,
А ви претеся на чужину
Шукати доброго добра...»

Ці слова Пророка звернуті саме до людей кшаталту панства Колесників, але вони, мабуть, їх ніколи не читали, а якщо і читали, то не зрозуміють.

Ще кілька некваліфікованих завваг до виконавської майстерності Г. Колесник. Ні для кого секрет, що на титул оперової співачки крім Богом даного таланту складаються зовнішність, вміння триматися на сцені, музична культура. Не бажаючи тут образити якимсь чином нашу співачку, скажу: багато ще треба їй працювати, щоб відповідати цим вимогам. Поминаючи її зовнішні дані (чого Бог не дав — у фармації не купиш), треба відзначити, що музична культура, те, що називають інтелігентністю у виконанні, на жаль, їй зовсім невідомі. До того що додається невироблений пронос — якою б мовою не співала п. Колесник, чи італійською, чи французькою, чи німецькою — воно все виходить полтавською.

Що ж до «непересічно сильного голосового органу» Г. Колесник, то тут, справді, маємо до діла з сильним голосом, але він не є винятком у нашому народі — хто з українців не знає, що таких «голосових органів» є по Україні не сотки, а тисячі. Тому власне тільки на нашому еміграційному безталанні виглядає п. Колесник непересічним талантом.

І нарешті останнє. Дописувач «ШП» бажає Ганні Колесник, щоб осягла такі успіхи й славу, як «славні попередниці — Соломія Крушельницька, Євгенія Зарицька й Іра Маланюк». Поважаючи талант нашого народу, безсмертні імена його синів і дочок, що своїми трудами вславили нашу батьківщину-Україну, не треба так «всує» називати ім'я великої С. Крушельницької — великої співачки і великої патріотки. Тут величини різного масштабу і це треба розуміти.

Катерина Гармаш.

Безглузна акція

В числі «Нових Обріїв» за 2-3 квартал минулого року редакція на прохання читачів помістила виклад телевізійної передачі, присвяченої становищу емігрантської і, зокрема, української громади на терені бундесреспубліки. Глядачі (йдеться, звичайно, про українців), котрі мали нагоду приглядатися цій передачі, були неприємно заскочені і не могли визбутися питання: кому потрібні такі «визвольні акції» ексцеленцій з мюнхенської Дахауерштрассе, 9? Як після такої передачі виглядала українська громада перед німецькими глядачами? Видно, що ні модератор журналіст телевізії, ні учасники цієї передачі з українського боку не задавали собі труду заздалегідь поставити ці питання.

Одразу хочу зробити застереження, що не маю наміру з порога відкидати взагалі доцільности «виходів» української громади на екрани телевізії та інші середники масової інформації. Адже ж ніхто не стане заперечувати, що німці досі мало знають про нас (і не виявляють зацікавлення пізнати щось більше). По довгих десятиках років нашого життя в Німеччині на нас все ще дивляться як на «чужинців». Та знову ж, кожному цілком зрозуміло, що репрезентувати себе потрібно вміло, достойно, бо інакше вийде не користь, а шкода для нашого імені і нашої справи.

То є добре, що в передачі, про яку тут мова, німецькі глядачі почули розповідь ведучого програми про українське мистецтво і звичаї, дізналися, що на терені ФНР існує організована українська спільнота, побачили Український вільний університет й інші наші установи.

Тим часом, коли перед мільйонну аудиторію з'являються особи, котрі мають претензію репре-

зентувати не лише українців в екзилі, а й цілий народ у Краї як їх «законний уряд», то кожен має право сподіватися, що у них є щось до говорення. Принаймні ніде прем'єри чи президенти не використовують телевізії для того, аби похизуватися в ролі «батьків народу», як це трапилося з пп. Лівіцьким, Леонтьєм, Стиранкою.

Мабуть, «вожді» УНРади мали попереднє домовлення про той виступ і, природно, повинні були приготуватися до нього, визначити бодай головніші проблеми життя українців у діаспорі, щоб спробувати здобути для них прихильність з боку так численної аудиторії. Однак того нічого не було.

М. Лівіцький та його кумпанія прийшли на передачу цілковито неприготовані, і ведучому прямо-таки доводилося витягувати з них відповіді на кожне запитання. Пан «президент» не міг, принаймні, нічого сказати до пуття про діяльність очолюваного ним «уряду», начебто боявся розголосити «державні тасмніці». Він тільки заперечив глядачів, що робить «все можливе», аби здобути самостійну Україну — так, начебто всі, хто дослухався цієї відповіді, мали вірити йому «на слово».

Не кращим був «прем'єр» п. Т. Леонтьї. Чи він боявся сказати щось не до ладу, чи не був у курсі справ, але йому також ніби заціпило перед об'єктивом, і своєю мовчанкою він лише посилив гнітюче враження від цілої «імпрези».

Намагався виправити становище Мирослав Стиранка. Виходячи із zaloження, що кожен уряд повинен мати політичну орієнтацію, він вирішив, мабуть, приголомшити глядачів своїм «коронним козирем» і повідомив, що уряд п. М. Лівіцького

Українці вусьому світі

Весілля в Карпатах.

Українці в усьому світі

Як логічне продовження «Тарасових шляхів» сприймається новий роман письменниці «Марія» — про життя Марії Олександрівни Вілінської, котра виступала в літературі під прибраним ім'ям Марко Вовчок. У цьому творі Оксана Іваненко змалювала не лише особисту долю своєї героїні, а й громадсько-політичну боротьбу на суспільній арені тогочасної Європи.

Українському студентові — медаль Академії

За підсумками конкурсу наукових студентських робіт 1975 року Академія наук СРСР нагородила медаллю за важливе відкриття в галузі археології студента Дніпропетровського університету Володимира Костенка. Він у складі археологічної експедиції університету провів дослідження сарматських могильників, виявлених у Дніпропетровському районі.

Студент встановив час появи сарматів на території Дніпропетровської області (кінець другого сторіччя до нашої ери), їхній зв'язок

у свої «визвольній політиці» орієнтується і головні надії покладає на... комуністичний уряд в Пейпіні. Та цією заявою п. «міністр» лише загнав на слизке себе і своїх колег. Бо невідомо тепер, як слід сприймати гасла еміграційного визвольного естаблішменту про спирання на власні сили. Може, справді, варто перенести всі наші еміграційні установи до червоного Китаю?

На довершення безглуздої акції «батьків на роду» модератор телевізії нібито для сміху інформував, що українські вигнанці «дуже активні» у плеканні «різноманітності поглядів та організацій», у взаємних чварах та поборованні і навіть у фрондуванні проти Ватикану.

Висновок з жалюгідної передачі витягнув найгерше коментатор німецької телевізії. Цілковито правильно зрозумівши, яке враження створили на публіку наші горе-політики, він справедливо піддав сумніву доцільність витрачання коштів з федерального бюджету на допомогу ріжним авантюрикам і дармоїдам. Справді, розумніше було б використати ці гроші для піддержання тієї емігрантської молоді, котра бачить цю країну, як свою першу, а не другу батьківщину. Можна погодитися з коментатором, що коли емігрантські долі спираються на примітивному політикуванні, то вони, «викликають враження чогось нереального».

Убожество і політичну незрілість продемонстрували перед німецькою громадськістю пани «вожді» екзильного уряду. Нічого не буде дивного, якщо парламент ФНР таки скоротить після цього фінансову допомогу організаціям утікачів з Східної Європи. А головне - пл. лівичькі з кумпанією завдають моральної шкоди нашій громаді.

Видно, то гірка правда, коли кажуть, що ми, українці в діаспорі (вживаючи відомий вислів), маємо такий уряд, на який заслуговуємо.

П. Граб.

Спорт є спорт,

Вельмишановний п. Д. Ростовський!

Принадгдно переглядаючи деякі числа Вашого журналу, запримітив я, що Ви подекуди поміщуєте дописи не лише про мистецтво чи історію, а й не обходите спорт. І хоч пишите про нього надто мало, стараетесь до об'єктивности у насвітленні спортивних подій у Краї. Я дуже спортом захоплююсь і дещо про спортовий розвій українців (та й не тільки їх) у Канаді знаю. Був колись і сам спортовцем (грав у відбиванковій дружині) і болить мені, що спорт серед нашої громади на землях поселення чимдалі занепадає.

Може, Олімпійські Ігрища, що відбудуться цього літа у Монреалі, оживлять спортовий рух серед наших українців? Дай то Боже!

Отож і надсилаю Вам дописа, у якому висловлюю власну опінію з приводу тіловиховання серед українців на Американському континенті.

До цього додаю 10 доларів на передплату. Знаючи, що Ви у грошовій скруті, та попри це докладаєте усіх зусиль, щоб Ваш незалежний і гарно видаваний журнал міг існувати й далі, на гонорар не сподіваюся.

Із щирою повагою та побажанням успіхів у благородному Вашому ділі

А. Скуцький.

Увесь цивілізований світ чекає велетенської міжнародної імпрези — Олімпійських Ігрищ у Монреалі. Особливо це відчутно у нас в Канаді, де провінційний уряд мав доволі клопотів так з побудовою спортових споруд та винайденням для цього грошей, як і з ріжними організаційними заходами. Якийсь час навіть лунали голоси зневіри, чи в силі Канада забезпечити проведення Олімпіади. Але престиж Олімпіади є такий вели-

Українці в усьому світі

Ліза Ільченко — мис США.

Українці в усьому світі

з іншими жителями Причорномор'я, приблизний час переходу до осілого способу життя.

Вшанування художника

До скарбниці українського образотворчого мистецтва увійшли кращі твори народного художника України Олексія Шовкуненка (1884-1974рр.). Він відомий як автор багатьох портретів, (зокрема, поета Максима Рильського, видатної співачки Марії Литвиненко-Вольгемут), а також пейзажів, натюрмортів.

Багато років творчого життя художника було зв'язано з Києвом. На будинку, де жив Олексій Шовкуненко, встановлено меморіяльну дошку (автори — скульптори Г. Петрашевич, О. Супрун та архітектор К. Сидоров).

Щедра душа

Живе в селищі Підгородньому, що на Дніпропетровщині, Олександр Солодкий. Його домівка на мальовничому березі ріки — справжній витвір мистецтва. Тут усе прикрашене майстерною різьбою. Ось уже 40 років створює Солодкий чудові вироби з дерева. Багато з них експонувалися на виставках народного декоративного мистецтва у Дніпропетровську та Києві.

В домі Олександра Солодкого можна поба-

а ніяка не політика

кий, атракційність така сильна, що відмовитися від реалізації її дуже трудно. Нині вже забезпечено всі спортові та мешканеві угодніння. Але до цього додалася ще одна болюча і зовсім не проста проблема: заопікування — і то серйозне — безпекою змагунів. А все тому, що до спорту дедалі більше долучається політика. Підставою для алярмів були трагічні події під час Олімпіади у Мюнхені, де було замордовано 11 жидівських спортсменів. Випрацюється стратегія безпеки. За неї відповідатимуть 10 тисяч працівників поліційних органів та 13-тисячна армія членів збройних сил Канади. В разі, якщо до Канади приїде 15 тисяч атлетів (як передбачається), то на двох змагунів припадатиме три (!) працівники безпеки.

А чи правдиво це?

Уряд провінційальний бере до уваги можливість проникнення в Канаду членів організації за звільнення Палестини (ПіЕЛО), японської червоної армії, аргентинських та порторіканських терористів, ірландської республіканської армії, антикастрівських утікачів з Куби, які можуть перенести терористичні акції на канадські землі проти спортсменів різних держав у Монреалі.

Отож, як бачиться, займаємося речами, надто далекими від спорту.

Виринає питання, а як же українська спільнота долучається до цієї спортової імпрези?

Підготовкою акцій під час Олімпійських Ігор та їх проведенням опікується створений СКВУ «Український Олімпійський Комітет». В оселі «Верховина» біля Монреалю відбудеться Світовий Злет СУМ, як також спортові ігрища під егідою Української спортової централі Америки і Канади (і ми не в тім'я биті). Здавалося б, видно великі

старання до ширення спорту серед нашої молоді. Та якщо ближче придивитися до плянованих акцій наших провідників, виразно буде видно, що ходить їм не так про спорт, як про політику. Для них це ще одна нагода «правдиво показати московського ведмеда в овечій шкурі». В наліпках, летючках ідеться саме про це, а не про спорт, а метою передбачуваних акцій аж ніяк не є пропаганда того спорту.

Наші часописи вказують на досвід акцій у часі Мюнхенської Олімпіади 1972 року та цьогорічних Зимових Олімпійських Ігор у Інсбруку і закликають його наслідувати, націлюючи «сильну й патріотичну українську громаду Канади ще краще зарепрезентувати воюючу Україну під час Шостих олімпійських змагань».

Сумний с цей досвід!

І зведено його до того, що українці в Німеччині зробили пропагандивну роботу серед змагунів, звертаючи їх увагу на те, що Москва так у внутрішній, як і в зовнішній політиці йде імперіалістичними і тоталітарними стежками. Зимові Олімпіади в Інсбруку, що виглядав радше на військовий табір, як на мирні олімпійські святкування, пройшла, на диво, без особливих політичних потрясінь. Але й тут ми у чуже просо ухвалили носа: ніхто інший, крім українців, не діяв пропагандивно в часі Олімпіади... Цьому посприяло відібрання олімпійських акредитувань у журналістів і техніків радіо «Вільна Європа» за «агресивну проти-комуністичну пропаганду».

Голова Міжнародного Олімпійського Комітету лорд Кілейнін так пояснив цю акцію: «Ми не хочемо пропаганди на Олімпійських іграх», за що ми відразу ж звинуватили його у «зраді олімпійсь-»

Українці в усьому світі

чити зроблені ним бандури, скриньки, ложки, миски, глечики, писанки, статуетки. Бандури він не тільки майструє — його гри на цьому інструменті із задоволенням слухають земляки.

Виставка творів Галини Кальченко

У Державному музеї українського образотворчого мистецтва України тривалий час експонувалась виставка творів народної художниці України Галини Кальченко, присвячена 50-річчю від дня її народження.

Менше року не дожила ця талановита жінка до свого п'ятдесятиріччя, її не стало в пору найвищої художньої зрілості, творчого горіння, нових задумів.

До відкриття виставки було видано каталог її творів з переднім словом Олеса Гончара і статтю про творчу діяльність скульпторки, репродукціями з творів Галини Кальченко.

Виставка привернула увагу громадськості. Експоновані на ній роботи дали змогу простежити майже весь творчий шлях Галини Кальченко. Скульптурні портрети Лесі Українки, В. Василевської, М. Примаченко, М. Ревуцького, Т. Яблонської, що експонувалися на цій виставці, позначені яскравою індивідуальністю, сприймаються і як узагальнені портрети людей-творців.

Українці в усьому світі

Алла Тимошук — артистка танцювального ансамблю ім. Гр. В'єрьського.

кої ідеї» (?) і розповсюдили близько 9 тисяч летючок чотирма мовами в обороні інакшесудомучих в ССРСР.

Чи не здається, що саме ми, діючи недоречно, уперто намагаючись пропхатися із своїм, викликаємо у багатьох роздратування і ризикуємо раз-по-раз потрапити в дурне становище, діючи зовсім не в дусі «олімпійської ідеї»?

Навіть москалі, нащо вже заповзятливі до пропаганди та агітації, і ті розуміють, що Олімпіада — не місце для політичних акцій, і говорять лише про спортові осяги та опікуються лише тим, щоб якнайбільше здобути медалів.

Ми ж вперто заплющуємо очі на реальні події, або інтерпретуємо їх так, як нам хотілося б їх бачити.

Про спорт якщо й говоримо, то тільки за тим, щоб тут-таки повернути на політику. «Не зважаючи на те, що Москва здобула багато золотих та інших медалів і цим ніби заслужила собі на подив, — пише «Шлях перемоги», — то в площині моральній вона програла так само катастрофально (?), як і кожного іншого разу». Такими фразами, не підпертими ані фактами, ані попередніми вислідами, розкидаємося ми щоразу, діючи за принципом: «мое діло сказати, а твое — виправдуватися»...

Ми звинувачуємо москалів, що вони, використовуючи здібності синів неросійських народів, посилають їх на олімпійську арену і записують їхні осяги на конто «росіян», «Росії», в той час, як усіх советських спортсменів росіянами робимо саме ми, тут, в екзилі. Ще прикрише, що саме ми і своїх земляків-українців зараховуємо до «росіян». Але ж хіба можна, приміром, зараховувати блискучі успіхи дружини копаного м'яча Київського «Динамо» на конто Росії, коли весь світ

знає, що то українська дружина, яка, одначе, репрезентуватиме увесь ССРСР на Олімпійських Ігрищах у Монреалі?

Насувається думка, що політичні акції у Монреалі, які готують наші провідники, будуть набагато галасливішими й агресивнішими, ніж у Мюнхені та Інсбруку, і мабуть, хтось дуже жалкує, що не можна бойкотувати участь советських, у тому й понад 120 українських спортсменів так, як бойкотували ми виступи оперових співаків екстракласи з Краю Євгенії Мірошніченко та Дмитра Гнатюка. Але ж і тоді ми нічого не досягли, а скорше втратили, позбавили себе й інших наслоди послухати чарівний спів українських мистців, до того виставили себе у невідомому світі новочасних вандалів щодо культури рідного народу і змусили українців нишком, ховаючись, а все ж бігати на ті гастролі.

Втратимо ми і в часі Олімпійських Ігрищ, якщо будемо провадити політичні акції, без яких і кроку не годні ступити. Якби наші політики були на силі зробити, щоб вийшло по-їхньому, то майбутня Олімпіада перетворилася б не на спортовий змаг, а на політичну ворохобню міжнародного засягу, де б дбалось не так про спортові осяги, як про набуття сумнівного політичного капіталу.

Зараз не час сліпої войовничої ненависти. Розум та безстороння оцінка все частіше беруть і мають брати гору. І чи не час уже проявити таку властиву нашим предкам українську гостинність (якою ми й зараз частенько похваляємося), зустрічаючи наших земляків — спортсменів з України, що приїдуть до Монреалю, не відрозливам галасом довкіл набридлих «проблем», а ширію людністю, достойною представників цивілізованої нації?

Ан. Скуцький.

Будинок нового оперного театру у Дніпропетровську.

(Світлина советської агенції).

Українці в усьому світі

Кращий переклад 1976 року

Поет Дмитро Білоус багато зробив як перекладач для ознайомлення українських читачів з набутками літератур інших народів, особливо з творчістю болгарських поетів. Цього року Дмитрові Білоусу присуджено премію імені Максима Рильського за кращі художні переклади.

Цієї нагороди поет удостоєний за популяризацію доробку болгарських літераторів, зокрема Христо Ботева, Христо Смирненського, Ніколи Вапцарова, Димитра Методієва, Івана Давидкова та багатьох інших, чії твори увійшли до двотомної «Антології болгарської поезії», що побачила світ у видавництві «Дніпро» (Київ).

Олеський замок

Перед відвідувачами гостинно розчинив брами музей-заповідник «Олеський замок» — пам'ятка архітектури XIV-XVII століть. Понад 15 років тут проводились реставраційні роботи фахівцями Львова та Києва.

У музеї-заповіднику зібрані твори живопису, скульптури, прикладного мистецтва. Вперше у практиці музеїв республіки тут відтворено складну атмосферу культурного життя минулих століть за допомогою комплексного використання суміжних мистецтв.

Переважна більшість експонатів — набутки експедицій, які колектив картинної галереї здійснив протягом останнього десятиліття. Мистецькі скарби, зібрані в замку, мають визначну художню цінність.

По відкритті роботи Олеського замку у перший же день його відвідало понад 3,5 тисячі чоловік.

Зв'язки України з Канадою

14 травня ц.р. у Києві проходила звітно-виборна конференція Українського відділення товариства «СРСР-Канада». Ця громадська організація проводить значну роботу по ознайомленню канадців з Україною. З доповіддю виступив голова відділення народний артист СРСР Дмитро Гнатюк.

Відбулися вибори нового правління. Його головою знову обраний Д. Гнатюк.

Продовжувачка родинних традицій

У різний час у приміщенні Київського музею Тараса Шевченка експонувались твори видатних майстрів народного мистецтва — Ганни Собачко-Шостак, Марії Примаченко та багатьох інших.

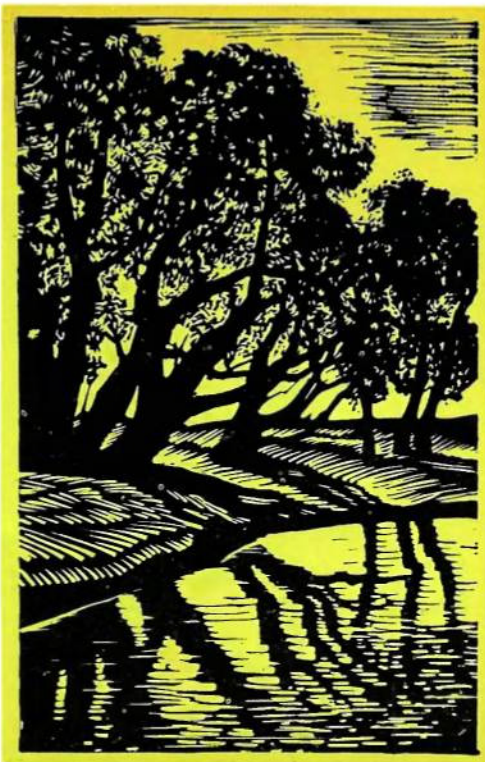
Глядачі, що ознайомились з новою експозицією «Думи мої — пісні мої», автором якої є Валентина Верес, говорять про виставку як про свято радості, пісню молодості.

Ткацтво, вишивання, жіночі сукні, створені молодою художницею, привертають увагу своїм життєлюбством. Авторка успадкувала та збагатила мистецтво своєї матері — лауреата премії імені Тараса Шевченка Ганни Верес та бабусі — сільської ткалі Марії Пособчук.

Гармонійно поєднуються у роботах Валентини народні традиції і сучасні мотиви. Майстриня віднайшла свій неповторний стиль, свою образну мову.

Українська преса поза межами України

Заходами й у видавництві Українського Музею-Архіву у Клівленді (ЗСА) повився ок-

ремим виданням зібраний і упорядкований д-ром Олександром Фединським «Бібліографічний показник української преси поза межами України — Річник VII-IX за 1972-1974 роки».

Цей річник охоплює українську пресу в ЗСА, Канаді, Австралії, Австрії, Англії, Аргентині, Бельгії, Італії, Німеччині, Франції і Швеції, як також українську пресу у Польщі, Румунії, Чехо-Словаччині, Югославії. В показнику зареєстровано 477 позицій. Для ЗСА зареєстровано 217 позицій, для Канади — 116. В порівнянні з попередніми роками занотовано зменшення кількості пресових видань на 35 назв.

Україніка німецькою мовою

Віра Вовк, відома наша поетеса і популяризаторка української літератури в Бразилії, підготувала видання німецькою мовою (Віра Вовк властиво — германістка з фаху) — збірку українських мистецьких репродукцій та перекладів української лірики на німецьку мову. Подібне видання вже вийшло було тому два роки португальською мовою п. н. «Оконтаро».

У це чудове репрезентативне видання, що дає вигляд у багатство напрямків сучасного українського мистецтва та знайомить із творчістю найвидатніших поетів молодшої генерації в Україні, на Пряшівщині, в Югославії та на еміграції, увійшли зразки творів близько 40 мистців та 40 поетів.

Космічні заслуги українця

Прізвище інженера Володимира Назаревича, який спричинився, у великій мірі, до винайдення так зв. піролітичного графіту, «долетить» до самого Марса; прізвище інженера-хеміка було вигравіруване на спеціальній плиті, що знаходиться на покладі «Вікінга I». Винахід українця послужив для створення охоронного корпусу нуклеарного двигуна космічного корабля.

* * *

Отак, бува, негадано в житті
Тобі тернисті трапляться путі.

І поведе від рідного порога
Тебе по них у далеч доля строга.

І ти, затамувавши прикрі болі,
Покоришся навіки строгій долі.

В гірких сльозах назавше підеш з дому
В чужі світи назустріч бурі й грому.

А вдома будуть кожний вечір ждати
Тебе з доріг далеких батько й мати.

Нестимуть у серцях жаданну мрію
Про зустрічі — поки й не постаріють.

— Ну де ж ти, де ти, краєшся, кровинко,
Хоча б на мить прилинула, пташинко.

Обличчя вкрила зморщок павутина
Печаляться щодня батьки й хатина.

І ти також, плекатимеш надії
Про зустрічі, в полоні ностальгії.

І снитиметься часто: рідна хата,
Барвисті мальви й яблуня крислата,

І та знайома з юних літ стежина,
Рясна верба і лісова ожина,

І в золоті пахучому жасмину,
І ті, в багряних кетягах, калини.

Там за селом край шляху, на роздоллі,
Як рідні сестри ждуть тебе тополі,

І в білих вишняках сусідські хати,
І, повні щастя, сиві батько й мати,

І в росах кришталевих, ніби брошки,
В блакитне небо дивляться волошки,

І ті рахманні ранки солов'їні,
Як вічний гімн коханій Україні.

Гелен Б-ко.

м. Чикаго.

Вельмишановний Пане Музико!

Надсилаю до Вашого квартальника книжку Дмитра Нитченка «Елементи теорії літератури і стилістики», котру, як видно з титулу, наприкінці минулого року видала у Мельборні поважна інституція — Українська Центральна шкільна рада в Австралії, рекомендуючи її для вжитку в старших класах рідних шкіл, у школах українознавства та педагогічних як допоміжний підручник. Хочу водночас поділитися з Вами деякими заввагами про неї.

Шановному авторові книжки, як також Українській Центральній шкільній раді в Австралії, належить подяка за цю книжку, котра дає відомості, що то є теорія літератури, які існують літературні жанри, стилі та напрямки, котра вчить розуміти принципи побудови мистецького твору, теорію віршування тощо.

«Елементи теорії літератури і стилістики» мають, окрім теоретичного, й практичне значення: адже вивчення цих питань допоможе нашій молоді глибше пізнати свою мову, її особливості, навчить краще нею володіти. А це є дуже важливе для нас, що відірвані від рідної землі.

Не буду подрібно розбирати працю Дмитра Нитченка, аналізувати її позитивні якості. Хочу звернути увагу на ті місця, де, як мені здається, автор дещо невдало трактує деякі питання, висловлює одностороннє судження. Впадає в око, зокрема, кілька місць у книжці, де автор вивіщує українську мову, говорить про її «переваги над іншими» мовами, її надзвичайне багатство «порівнюючи з іншими», твердить, що «здається, жодна мова не має такого багатства слів з різним відтінком», що вона «свою красою, багатством і можливостями та кількістю слів перевищує багато інших досить великих і розвинених мов». Я розумію прагнення автора наголосити на красі й багатстві рідної мови, але який сенс, хай і у захопленні рідним словом — великим скарбом кожного народу — ставити нашу мову вище над інші мови? Адже кожна мова має свою красу.

Для ілюстрації тих чи інших постулатів Дмитро Нитченко використовує твори українських письменників. На жаль, у книжці знайшли місце деякі «дешеві» приклади. Попри уривки з творів наших класиків — Шевченка, Франка, Лесі Українки, Дмитро Нитченко використав й тексти Андрія Динника, О. Веретенченка та деяких інших. А в такій книжці, я гадаю, повинні б подаватися приклади лише з тих поетів, які є загальнознаними, мають високу художню цінність. Не варто було у книжку впахати деякі приклади і сентенції, що ставлять своєю метою кинути тінь на рідні землі.

Дмитро Нитченко необ'єктивно говорить і про розвиток української літератури на Україні у післяреволюційний час. Так, із стор. 47 випливає, що лише «Двадцять років принесли короткий розквіт національного відродження...», а після своїх років нібито українська література не мала своїх здобутків. Прихвощем автором перераховані лише деякі твори Г. Тютюнника, Л. Первомайського, В. Гжицького та інших. Втім, однак, відомо, що сучасна українська література здобуває все більшу повагу, перекладається на багато мов.

Зі слів автора виходить, що тільки в минулім на Україні «були видатніші гумористи», але ж відомо, що і сьогодні там гумор і сатира має талановитих репрезентантів.

Як мені здається, підручник набагато виграв би, зокрема, коли йдеться про наукові визначення елементів теорії літератури й стилістики, якби автор не замикався у своїх рямцях, а звернувся до праць, які існують у цій ділянці у Краї. Адже там видані дуже поважні праці, стосовно теорії літератури й стилістики, визначень літературознавчих термінів. От взяти хоча б «Короткий словник літературознавчих термінів» В. Лесина й О. Пулинця, який видрукований у Києві. Скажемо по щирості, що у цьому словникові даються точніші наукові формулювання для багатьох термінів, ніж це маємо в «Елементах теорії літератури і стилістики». Розуміємо, що то солідніша праця, що Дмитро Нитченко має право не в усьому з нею погоджуватися. Але все ж не варто було її обминати. Якщо зіставити, як визначаються в обидвох працях такі терміни, як «експозиція», «зав'язка», «кульмінація», «розв'язка», «епілог» та багато інших, то дійдемо думки, що в «Короткому словнику літературознавчих термінів» вони точніші, чіткіші, глибші.

Тим-то була рація звернутися авторові до спеціальних наукових праць, виданих за післявоєнної роки на рідній землі, вивести більше уваги до того, що там уже зроблено у цій ділянці. Це пішло б книжці тільки на користь.

Л. Степаніцин.

Чи не зів'яла тая квіточка?

Поважні читачі й читачки:

Нижче наводимо без будь-яких скорочень і змін листа, який з невідомих нам причин не побачив світ у свій час. Цього дописа віднайдено у щухлядаз бюра блаженної пам'яті Михайла Яроша.

Панове редактори! Ви часто друкуєте звітлення про українців в усьому світі. І то є добре. Бо всі ми, українці, репрезентанти вельми талановитого народу у галузі науки і поступу — так ті, хто осів на еміграції, як і ті, що нині у Краї.

Назвемо тут хоч би Михайла Яримовича, заступника віце-міністра, головного науковця військово-повітряних сил ЗСА, та Леонтія Дмоховського, професора вірусології. Згадаймо також Омеляна Прицака, нині керівника катедри українознавства при Гарвардському університеті, професора історії, дійсного члена Академії наук ЗСА. Не забудьмо і професора Костянтина Андрусишина, широко знаного мовознавця. Всіх не злічити.

Найбільше ж українських науковців та урядовців там, у Краї.

Якщо взяти підрядянську адміністрацію України, то в ній вже давно вповні переважають українці.

Втім, у життю людському існує царина, у якій годі сподіватися на тріумф навіть українцю, якщо він не живе на своїй Україні, ба не живиться соками рідної землі. Та царина-малярство, поезія, музика.

Хоч як гаряче не аплудують нашим вокалістам Галіні Андреадіс-Минаїв та Андрієві Добрянському, а соловейки з терейну Бела Руденко та Дмитро Гнатюк співають краще, беруть нас за серце. Бо в їхніх голосах бринять гірські потоки Карпат, чути ніжний шепіт вишневих садків і зворушливу коліскову неньки.

Тягне мене на Україну, із страшною силою тягне. Але поїхати туди поки що не наважився. Не так давно побував поблизу, у Югославії.

Серби — такі ж, як і ми, працюючі, доброзичливі й гостинні. Схожі й мовою з українцями. Адже вони з нами одної крові: колись жили між Дніпром і Дністром. І я почувався серед них, ніби серед своїх.

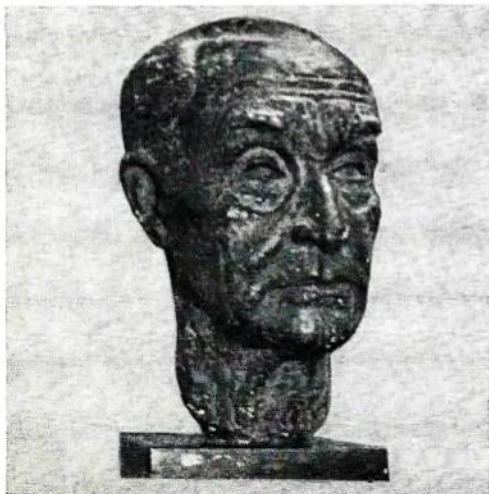
У Београді часом зіпткався з русином Дзюрою Костельником, котрий мешкає у Руским Керестуре. Посиділи з ним у кав'ярні, погомоніли. Позаздрив йому, що живуть вони гуртом, а не розпорошено, як оце ми, у ЗСА.

Потому Дзюра повів мене до української художниці. При вході до її студії побачив адвертісмент, який закликав перехожих завітитувати до виставки праць Олі Іваницької.

Відвідувачів майже не було, а покупців-жодного.

Оля, гарненька, немов квіточка, моторна дівчина, привітно встрінула нас і показала свої канваси. Українську малярка файно розуміє, та відповідала на наші запити російською, якою балакає ліпше. Все ж ми порозумілися.

З експозиції було видно, що креайтивність Іваницької попервах базувалася на реалістичних засадах. На першій із світлин, що їх додаю до свого допису, бачите скульптурну голову батька художниці — колишнього генерала царської армії. Дочці вдалося тонко зконвекювати його вольову

Батько художниці.

Оля Іваницькі.

вдачу, погордливість і разом з тим відрефлектувати тортури безбатченка.

Суксес перших презентацій Олі спонукав американців заінвітувати її до себе на вишкіл. Звідтам вона набула файну команду англійської мови. Оце, мабуть, і є всі бенефіції, що їх дала Америка.

Най би Олі пофортунило вперфектуватися як мистцю у будь-якій художній фундації Краю, вона, певно, забсорбувала б у собі культурно-мистецький херітаж України, традиції свого народу, натомисть у ЗСА. Іваницька вишколилася ріжних малярських модернізмів машинової доби і західних шаблонів.

У пізніших канвасах артистки, які я мав шанс тоді обсервувати, вивідується вплив модерного американського мистецтва, його карколомний стрибок від реалістичного трактування сюжету, від сюжету взагалі. У тих, здебільшого графічних, інтерпретаціях Оля Іваницька не прагне до передачі духових прикмет моделей. У її трикутниках, прямокутниках, плямах нема ніякої пов'язаности з духом людини, зв'язку між духовим і матеріальним світом взагалі, а про віддзеркалення душі українця годі й говорити.

Там, де малярка бодай на момент абстрагується від отієї заразливої моди й наближується до канонів клясики, вона стає сама собою. Її серія автопортретів — то щось дуже оригінальне. Оля виринає в імажу Мони Лізи. Вона ж бо жінка й кокетус із спектатором. Вираз обличчя мінливий, як настрої красуні. Тут відбито думки, поривання, але видко й вагання, що їх переживає кожний мистець, відірваний від рідного ґрунту. Я стояв біля цих канвасів і думав: ті коливання артистки за певних кондицій могли б привернути її до українських звичаїв, одначе, на превеликий жаль, узяло гору наше крикливе і бездумне мистецтво, що ми його звемо попартом.

Тоді ж я зробив і світлину з новітнього «шедевр» Іваницької «Рівновага у квадраті», на котрий мені дивитися завше прикро.

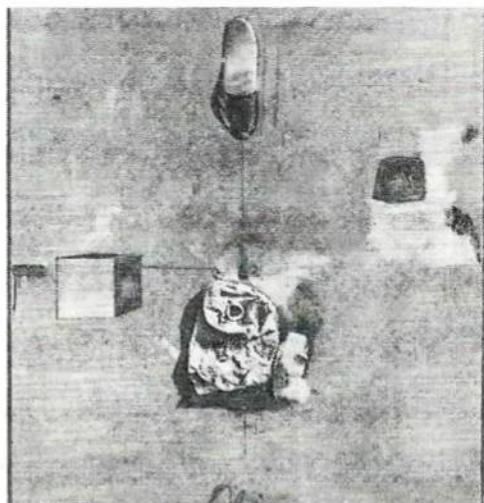
Вже на ту пору, як уперше побачив Олю та її канваси, я не був певен у їхній успішній майбутности. Пізніше, коли відлетів назад до Америки, стрічав часом у нашій пресі мені знайоме ім'я, а потім про Іваницьку не згадувано, і не знаю, що вона робить нині. Чи не зів'яла тая квіточка? Мабуть-таки зів'яла. Бо скільки ми не будемо базикати про персональну індивідуальну інтерпретацію мистецтва, яке не є приступним для загалу з першої руки, та якщо таке мистецтво не виілюміновуватиме нашої України, нашої душі, нашого бачення світу, воно для нас не мистецтво, воно не є українським мистецтвом, навіть і тоді, коли його буде супортувати сам Михайло Дмитренко.

Іван Боднарук.

Нью Йорк.

Оля Іваницька в образі Мадонни.

Рівновага у квадраті

Українці в усьому світі

Ювілей хору «Голандських козаків»

Візантійський Хор в Утрехті після 25 років діяльності слушно набув собі популярну назву — «хору голандських козаків». Під мистецьким керівництвом д-ра Мирослава Антоновича вони наче б нав'язали до традиції народних пісень, не зважаючи на те, що вони закорінені на Апостоляті З'єднання Церков, тобто на церковній площині.

Крім українських Богослужень, вони стали пропагаторами української народної пісні в обробці найкращих композиторів.

Нові видання Винниченка

Винниченківська комісія Української Вільної Академії Наук у Нью-Йорку готує до друку два томи «Щоденника» Володимира Винниченка, його досі неопублікований роман «Вічний імператив» та збірник праць про життя і творчість письменника.

Шановний пане Дмитре Ростовський!

Разом з іншими українцями, розсіяними по преріях і містах Бразилії, я дуже тішуся, коли дізнаюся, що українська громада в діаспорі виявляє дедалі більший інтерес до нашого життя.

Українські часописи, скажімо, часто обговорюють, як допомогти ХОСові і врятувати «Хлібороба», жалкують, що погано функціонують Бразилійський центр українознавства і Друзі української культури. Пишуть вони також, що бразилійським українцям понад усе потрібно досягати українську політику.

Наші функціонери в ЗСА і Канаді конструюють пляни репласажії всіх українських поселенців Бразилії у Півн. Америку. Кореспонденти українських пресових едіцій переживають з того, що в Бразилії нині вже не проводяться великі конгреси українців, як це було, наприклад, 1910 року. «Свобода», приміром, жалкує, що не збираються гроші на визвольну справу, а у Вера Гуарані стоїть недоглянутий, всіма забутий обеліск, сконструйований ще у 20-і рр., зі скриптом «Ще не вмерла Україна».

Я не беруся негувати доцільності таких акцій. Звичайно, пам'ятники доглядати треба. Але ж не можна забувати, що приміра проблема бразилійських українців то є наша вбогість, мізерія, злиденна економічна ситуація. Багатьох з нас (а фермерів поміж українцями Бразилії, мабуть, 80 порсієнтів) живемо на відірваних від світу, далеких від Ріо, Сао Паоло, Прудентополіса фармах. Парана, де є понад половина наших поселенців, має дуже бідні землі. Бракує фертилісації для ґрунту, машинерії, води. А коли й зберуть наші зубожілі фармери якого року кращий урожай, то повиіда-

ють все миші та пацюки. Дорослі ще якось тримаються, а діти від тривалого вживання одної лише вегетарії постійно хворіють на шлунок. Бувають також фієбри і всякі інші лиха.

Взагалі, з дітьми і молодими у нас біда. Для більшости з них (а їх у наших сім'ях буває іноді й по 8-10) є святом, як хто пригостить обідом. З порепаними, немитими ногами блукають вони в пошуках кусня хліба. Обличчя їхні рано жовтіють з мізерії, руки чорніють від піску і землі, одіж — то брудне шмаття, підібране десь на басурі. У злиднях і тяжкій праці проходять їх дні, рано тратять вони здоров'я.

Наше життя тут — це минуле України. Багатьох дітей ллють піт у полі, як і 100 років тому. Про належну освіту в такій ситуації годі й говорити. А як хто із заможніших вирветься в місто на студії, то більше думає про місце, де б переспати. В багатьох хатах нема електрики. Всього нас тут понад 100 тисяч і чи не половина проживаємо ось так.

Отож, бачите самі, чи до вшанування пам'ятників нам? Україна не вмерла, а от чи доживуть наші діти до нашого віку — того ніхто не знає.

То ж я хочу скористати з можливости заапелювати до всіх українців у світі практично допомогати нам у нашому нелегкому житті.

Допомагайте, хто може, нашій потребуючій молоді харчами, надсилайте пачки з уживаним одягом, спонзоруйте її навчання. В цьому є загальна потреба і саме цього чекає від вас наша громада!

Василь Порхун.

Українці в усьому світі

Український письменник одержав югославську нагороду

Цього року всеюгославську літературну нагороду одержав український югославський письменник Євген Кочиш за роман «Чайка». Одержанням цієї загальноюгославської нагороди він збільшив число українських письменників у Югославії, які одержали високі відзначення за свої літературні твори.

Засновано Товариство Української Опері

Наприкінці минулого року засновано Товариство Української Опері в Канаді. Управу очолив музикознавець мгр В. Рудий, мистецький керівник і диригент Зиновій Лавришин.

Українець — «почесний американець»

З нагоди 200-ліття проголошення самостійности ЗСА уряд відзначає різних визначних громадян титулом «почесного американця». До-

Українці в усьому світі

Різьбяр за роботою.

Пане редакторе!

Одразу хочу застерігтися, що я поділяю не всі погляди, що Ви їх пропагуєте через «Нові Обрії», а то про занадто вже похмуре становище у політичному секторі української еміграції. Вважаю, що вигляди на поліпшення того становища остаточно ще не втрачені. Потрібно лише, щоб від очолювання наших зовнішньополітичних акцій відійшли старші «ексцеленції», що сдискредитували себе службою на різних іноземних займанцях та непередуманою політикою на рідних землях в часі другої світової війни. До голосу має прийти молодь, яка не просякнута комплексом ненависти й безкомпромисовости.

Однак цього листа пишу Вам з іншої нагоди. Цілковито підтримую Ваш журнал, коли він справедливо картає тих зпоміж нашої тутешньої «еліти», хто має надію з допомогою нової війни повторити старі наші помилки. Добре Ви кажете, що нова війна, якби таки раптом виникла, не дасть нам нічого до вибору — Україну тоді чекає повна загибля. Чи то кому потрібно? Чи не краще домагатися своїх цілей легальними способами? А вони, як тепер бачимо, не зовсім безнадійні. Совети таки респектують домовленість, підписану ними в Гельсінках. І то є для нас чимала надія. Отже випустили Л. Плюща. То є інша справа, чи буде він нам корисний і потрібний, отой «неомарксист». Але совети вчинили не зле, хоч могли й не випустити (пригадаймо наші неуспішні домагання волі для В. Мороза).

Отож гратуюю Вам за сміливу поставу у цьому вітальному питанні нашого життя. Справді вільна екзильна преса (а не партійна) має сміливо перебудувати ментальність еміграції Як сказав Іван Франко: «Лупайте цю скалу, нехай ні грім, ні холод не спинять вас!».

З пошаною:

В. Гр-к.

Пане Музико!

Як на мій розсуд, через політизацію наставленя до еміграційної молоді ми тратимо надію зберегти українську культурну спадщину в Америці. Час не є за нами, ми старіємо, тому проблема потребує нагального вирішення.

З усього видно, що молодь занедбала українську мову і культуру, бере щораз менше участі в наших мистецьких імпрезах, бо їй не до впадоби наше надмірно політизоване життя. На жаль, вона не бачить перспектив визвольної політики. Її не атракують політизовані без меж студії в українських університетах і школах українознавства, де кілька десятків студентів для нас сенсація. Ми конвертували в політичні акції навіть мистецькі фестивалі.

Молодь нині вчена, тому й вона, як це не баче, бачить ілюзійність нашої політики. Вона диригується реальністю, росте в Америці, живе по-американському і в усьому пошукує за конкретним. А ми, без уваги, тягнемо її до участі в боротьбі наших груп, деномінацій, відламів за першенство. Якщо робитимемо таке й надалі, то молода генерація українців ЗСА зовсім нас відцурається. І не буде не лише української політики, а, що найгірше, не буде в Америці української мови, пісень, книжок, не стане українців.

Микита Кравець Гартфорд, стейт Коннектикат.

ПЕРЛИНА ОЗЕРНОГО

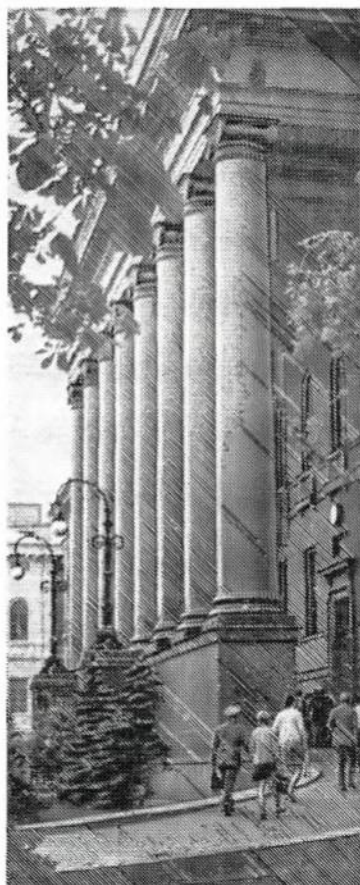
Озеро Святиязь — наче коштовний медальйон на грудях Волині. Той, хто хоч раз побував на його чарівних берегах, назавжди збереже пам'ять про це диво природи.

«Ще недавно на західнім кінці села Шацька, — пише вчений П. Тутковський, — на віддалі близько двох верст від озера лежав на полі величезний наметень, розмірами, як добрий стіг сіна. Його довго не брано через повір'я, що коли його зняти, піде з-під каменя вода і затопить світ».

Про історію виникнення озера с багато легенд. Ось одна із них.

Було це у прадавні часи. Колись на місці нинішнього озера стояло слов'янське білокам'яне місто. У мирі і злагоді жили городяни. Та одного разу прийшло горе: підступив до міста одноокий Велет. Прийшов він полонити озерний край і знищити все живе. Важкі були то часи. Багато слов'янських ратоборців полягло у нерівному бою.

Жила в місті дівчина-красуня Маринка. Вродою своєю заворожила вона одноокого Велета. І зажадав він од красуні взаємності. Захистити суджену вийшов славний витязь. Та в жорстокому бою поліг і він... Гірко плакала над коханим дівчина. І саме в той час, коли підступив до неї

Вхід у головний навчальний корпус Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка.

КРАЮ

Лист з Волині

Велет, розверзлося небо. Бурхливі потоки хлинули на землю і змели все на своєму шляху... Від тої води, переказують, і утворилося озеро.

Свитязь — карстового походження. Живлять його підземні джерела. Тому чистоті води цієї артезіанської криниці можуть позаздрити найвизнаніші у світі озера. Кам'яні уступи на дні чергуються з багатометровими западинами. Окремі з них сягають більше сімдесяти метрів.

1877 року в озері був найвищий рівень води. Місцеві селяни, перелякавшись, пішли до свого управителя і попросили дозволу зробити канал, аби відвести води. Не діставши дозволу, вони вирішили викопати шанець самочинно. За одну ніч багатокілометровий канал прорізав пришацькі поля. Свитязь знов захвилювся у своїх берегах.

Озеро дуже примхливе. Ніхто не повірить, що на цьому дзеркальному плесі можуть бунтувати метрові хвилі. Так було кілька років тому. Здивився Свитязь, кидав і кидав на берег свої голубі раті. Тоді був заресстрований шестибальний шторм.

Розмаїтий підводний світ озера. Незлічно тут лящів і окунів, гігантських сомів і судака. Свитязь — єдина на Волині оселя рідкісних вузрів. Мальки цієї риби завозять з далеких французьких водойм.

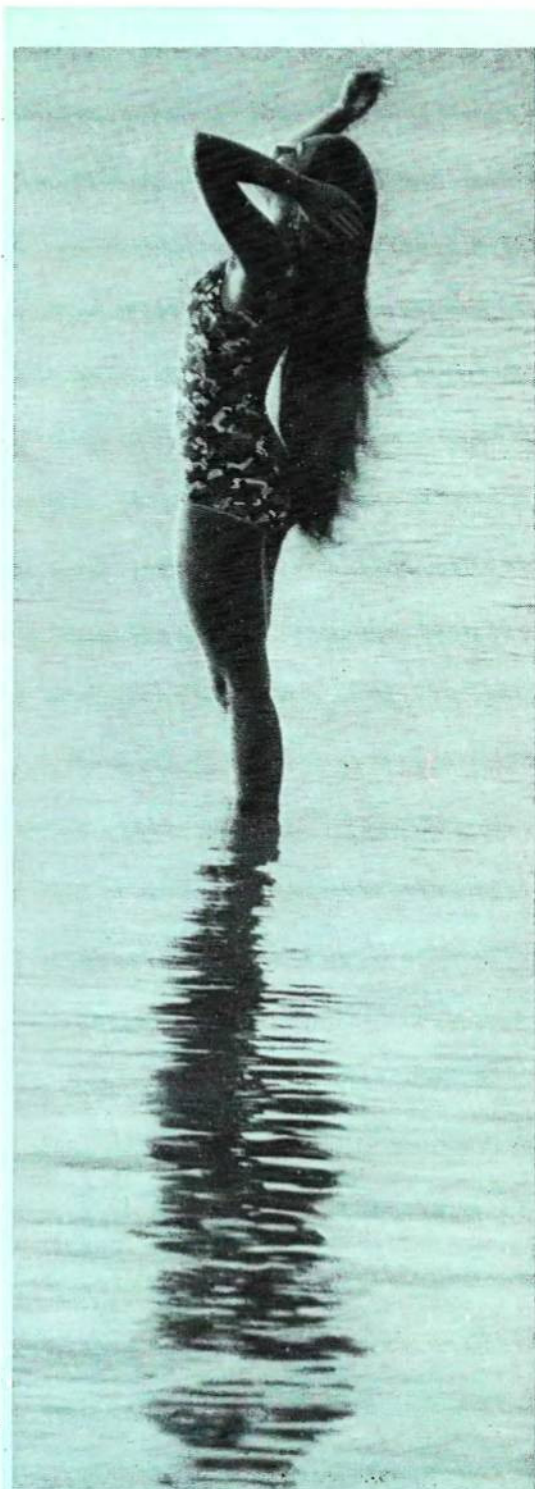
Кришталеву чисті його води. На глибині п'яти метрів можна побачити найменші водорості, численні монети, кинуті туристами «на щастя» у синій вир. І чим більше вдивляєшся у глибину, тим найстійніше здається, що чуєш голоси давнини, навіть гомін того велетенського дзвона, якого, за переказами, рибалки витягнули сітями із води і хотіли віднести до корчми...

Свитязь — не поодинокий у волинському краї. Неподаляк розкинулося ціле гроно озер: Климовське, Пульмо, Люцимер, Кримно, Липовець. Красномовно говорять про себе і назви — Соминець, Чорне, П'явочне, Карасинець та інші. І всі вони обрамлені буйними лісами, луками, галявинами, густо всіяними запашними, соковитими ягодами, грибами. Шацькі озера і Свитязь давно вже стали улюбленим місцем відпочинку для тисяч гостей. Центром відпочинку, звичайно, є туристична база, розташована на березі Свитязя. Щорічно вона приймає до трьохсот чоловік. Влітку ця цифра подвоюється, а інколи і потроюється, коли напіають наметове містечко.

Вабить людей сюди не тільки природа, а й пам'ятники історії, музеї: будиночок-садиба геніальної Лесі Українки, казкова Біловезька Пуца, дендропарк лісового технікуму.

Поки що на припоні біля острова, який є посередині Свитязя, стоїть білосніжний пароплав. Здалеку він нагадує гігантського птаха, котрий не встиг відлетіти у вирій. Та заврунеться піснєдзвонний травень, замузичить вітер на струнах сонця — і сповниться тисячолунням усе навкруг. Розправить свої крила свитязький велет-птах і знов понесе на собі гостей Волині у світ минулого, сучасного і майбутнього дивовижного краю.

Андрій Драго.

На озері Свитязь.

Шановний пане редакторе!

Останнім часом головною темою виступів українських часописів «Америка» і «Свобода» став «детант». Посвячуючи цим питанням цілі шпальти, поважні часописи додержують вимог часу. Це дійсно хосенні питання, їх виставлення потребує від кореспондентів ясного розуміння нинішньої політичної постави уряду ЗСА до співжиття і миру. Ми ж, гадаю, надто часто йдемо проти більшості американських політиків і контактуємо з непопулярними в ЗСА колами.

Характерною є наша настанова до Гельсінського кінцевого документа. Ми його багато критикуюмо, та при тому, здається мені, включаємо з уваги, що 33 тисячі його слів підписали голови 33 європейських, американського і канадського урядів. Як звідомили самі часописи УНСоюзу і СУК «Провидіння», навіть Ватикан схвально відкликнувся на Акта, прийнятого в Гельсінках, а кардинал А. Касаролі поставив під ним свого підписа. Ці ж щоденники писали, що багато маркантних західних державних мужів вбачають в Акті не просто слова, від яких вже всі стомились, не порожнє фразерство, а дію в напрямі миру і злагіднення людської долі. Президент Форд назвав коекзистенцію еволюційним процесом, який повинен створити краще життя для людей по обидвох боках залізної заслони. Може, варто й нам дещо переосмислити і продемонструвати наше розуміння позитивів Гельсінко. То могло б послужити нашому авторитетові в ЗСА.

В добу стратегічної нуклеарної зброї обидві сторони можуть за півгодини знищити цивілізацію. Цього прагне уникнути обережний нині в політиці Захід. А ми того не враховуємо чи забуvasмо, що занадто різкі апелі супроти «детанту» і відпругнення користі нам не приносять. При цьому, ми також не загарантовуємо себе на випадок, коли нинішня коекзистенція йтиме далі. Та й, якщо глянути правді в вічі, то слід визнати, що такі наші публікації не знаходять багато податливих вух серед репрезентантів офіційних кіл ЗСА і часто внеможливають їхнє поважливе наставлення до нас.

Програємо ми, мабуть, також звинувачуючи увесь світ в заслупленні, неспроможності самостійно мислити, повторюванні московських слів. Невідомо, чи є вигляди на те, що Кіссінгерова політика програє і ЗСА відступлять від коекзистенції з СССР, але з уваги на передвиборну кам-

панію нам слід було б враховувати домінуючу в Америці думку про «детант».

Нещодавно в почитуваних мною українсько-американських часописах я стрів виступ супроти тих точок остаточно акта Гельсінко, де йдеться про фактичне визнання європейських кордонів і їхньої несхибності. На мою думку, такий апелі багатьма чинниками на Заході теж може бути розцінений як апелі завогнювачів війни. А таке визначення нам нічого доброго не принесе.

Як я мислю, тратимо ми авторитет, коли наші жінки ОЧСУ вітають чилійського амбасадора в Об'єднаних Націях, а Слава Стецько робить візиту до диктатора Піночета. Що то може дати українській громаді, крім втрати поваги у багатьох з тих, у кого ми її мали? Бо ж західня, в тому й американська, преса в той самий час виступає супроти хунти в Чіле, пише про знущання там над політв'язнями, погане життя людей.

Небагато користи, на мою думку, для українців було й у тому, що ми чогось пішли супроти всіх у часі спільного полету «Аполло-Союз». «Свобода» й «Америка» писали, що то вможливило московську пропаганду в космосі, але ж провадити її могли і робили це також ЗСА. То, якби у Вашингтоні вважали полет безнадійним і з усіх боків некорисним, З'єднані Стейти не викидали б на вітер сотки мільйонів доларів. Мабуть американські урядовці і науковці жадної пастки в тому не угледіли.

Гадаю, що неvistачальність високої політичної ментальності ми виявили й тоді, коли завзято рекламували виступ А. Солженіцина влітку минулого року в ЗСА. Він горлав про війну, з усіх сил критикував Америку, а ми присвячували йому десятки сторінок своїх часописів. Ми не врахували, що цього екзильного росіянина відмовився прийняти президент Форд. А хто для нас важливіший? Чільний урядовий чинник ЗСА, де ми живемо, чи Солженіцин?

Єдиний тільки Бог непомильний, а люди трапляють помилятися. То є демократично: мати право на відмінну думку на різні проблеми. Однак контрадикції до домінуючого в Америці обгрунтування «детанту» (хай ми вже й відмовилися від ужитку цього слова) треба нам збутися, щоб не псути опінії про наші часописи серед впливових осіб ЗСА.

Іван Кодак.

До хвальної редакції Н. О.

Я не належу до постійних передплатників і читачів Вашого часопису, тому що, слідкуючи за його останніми числами, не з усім, що там пишеться, погоджуюсь, а до дечого маю свої застереження. Мабуть, «Нові обрії» висвітлюють становище і думку переважно свого видавця чи редактора, але не котроїсь більшої української групи. Бо ж трохи воно дивно виходить: журнал існує для того, аби висвітлювати збірну громадську думку (вона ж ніколи однозначно не буває), а на сто-

рінках завжди присутня лише одна думка, котру толерує редакція. Протилежної на шпальті, видно, не допускається. Чи можлива вільна дискусія за таких умов? Адже знаємо, що не всі українські вигнанці дотримуються того становища, котре посідають «Н. О.». Часопис рекламує себе як «незалежний». «Незалежний» від кого? Від читачів?

З пошаною

Б. Грась. Вінніпег, Канада.

Надія

3 листа Я. Сокола (Нью-Джерсі, ЗСА)

«Надсилаючи Вам чек на три долари 25 цент №3312058, прошу вважати мене передплатником Вашого журналу «Нові обрії».

З того, що прочитав, особливо хочу відмітити у №3, 1973, стор. 27 допис про Ф. Тікер, на стор. 29 згадку про Славу, місто моїх дитячих літ».

Від редакції: Ми розуміємо Ваші, пане Якове Соколе, сентименти до міста Вашого дитинства. Оскільки, крім Вас, ним цікавляться й інші Передплатники «Нових обріїв», — нижче вміщуємо коротеньку довідку про м. Славу, написану на підставі підсоветських видань:

м. СЛАВУТА

Перші письмові згадки про Славу зустрічаються в документах XVII століття, коли Край перебував під владою поляків, хоч розкопки в урочищі Вершині свідчать, що ще за доби бронзи тут існували поселення та кургани.

Виникнення міста із сучасною його назвою дають 1634 роком, коли села Деражня і Воля, що належали князям Заславським, і розташовувалися на терені сучасного центру, було об'єднано в селище міського типу.

1923 року в Славі мешкало понад 7 тисяч жителів, котрі працювали на трьох лісозаводах, фаянсовому заводі, паперовій і текстильній фабриках, а також на дрібних підприємствах, що виробляли шкіру, толь та пиво.

1930 року фаянсовий завод став великим підприємством, на якому було зайнято понад 500 робітників. Тоді ж почали діяти електростанція, маслозавод та торфорозробне підприємство. Згодом у Славі налагодили виробництво ковдр, сукна, меблів, м'ясних та кондитерських виробів.

Під час війни фаянсовий завод, лісозаводи, паперову та мебльову фабрики було вщент зруйновано, а цілі вулиці спалено.

Слава сьогодні — це промисловий центр Хмельницької області, на якому діє 21 підприємство, і серед них завод залізобетонних конструкцій, лісохімічний завод, скло-та ремонтномеханічний, декілька підприємств харчової промисловости.

Довжина вулиць Слави — сто кілометрів. По них регулярно курсують автобуси і таксі. У місті сучасний спортивний комплекс. При будинку культури створено ансамбль «Пролісок».

3 листа І. Лисенка (Вінніпег, Канада)

Пересилаю чек на десять доларів на передплату і пресфонд. Не могу при цьому втриматись від такої завваги. Ваш кварталник чи не єдине видання, котре є рупором справжніх українських патріотів у діяспорі, дійсно незалежних комбатантів за нашу українську справу. Тому хочу вис-

ловити тут своє невдоволення тим, що Ви, панове, замість 2 і 3 числа у 1975 році надіслали мені оте 2-3, котре я одержав до того аж у 1976 році, а де ж 4?

Ваші «Нові обрії» своїми ідеями дуже мені близькі, і я хочу отримувати їх регулярно.

Від редакції: Відписуючи на цей лист, ми одночасно даємо відповідь багатьом іншим Передплатникам, котрі у своїх листах, надісланих так до редакції, як і на домашню адресу Олеса Музики, атакують «Нові обрії» з цього ж таки боку.

Вихід у світ нашого кварталника цілком узалежнений від своєчасної надсилки передплати та від вирівнювання заборгованости післяплатників.

Сердечно просимо не забувати про це.

* * *

Про своє рідне місто Смілу редакцію попросили написати Передплатники Ю. Кук та С. Чабаненко (Франція). Не маючи інших джерел, ми і тут змушені були вдатися до витягів із підсоветської преси:

м. СМІЛА

У Смілі живе тепер понад 56 тисяч мешканців; довжина її вулиць і завулків у 1970 році становила 212 км. Це колись маленьке провінційне місто має тепер машинобудівний, паровозовагоноремонтний, цукровий, асфальтобетонний, молоко-та консервний заводи, завод лимонної кислоти і мебльову фабрику.

Продукція смілянських підприємств експортується у 13 країн світу. Сміла має близько 100 крамниць, два ресторани, 27 кафе.

У місті є 33 медичні заклади, у котрих працює 206 лікарів і 651 працівник із середньою медичною освітою. Тут живуть 1482 фахівці з вищою освітою. Місто має 11 будинків культури, таку ж кількість кінотеатрів, міську та 10 масових бібліотек.

3 листа Ф. Романовського (Штуттгарт, ФРН)

«Щиро дякую за те, що надсилає мені Ваш золотий вартости журнал. Отримую його вже сьомий рік і при цій нагоді честь маю сповістити, що він за змістом, за духом, за суттю все зростає і незабаром, певно, перевищить вартість цього металу у всіх відношеннях.

Маю багато земляків-побратимів. Не всі з них мої однодумці. Хороше було б, щоб вони, незважаючи на це, отримували Ваш високовартісний журнал. Чи можливо таке?»

Від редакції: Не лише отримувати «Нові обрії», а й писати до них може кожний, хто любить Україну, вважає її своєю праатьківщиною, зичить їй і всьому нашому талановитому народові добра і щастя.

Поважний пане редакторе!

Багато вірних українців Едмонтона, котрих я знаю, мають за звичку переглядати католицькі «Українські вісті». То ж і я, без уваги на те, що голова дуже заклопотана своїми справами, почитую цей часопис, а попаде до рук також церковний «Український голос» — залюбки погортаю. Чого я найбільше пошукую в матеріялах цих часописів, так то розповідей про життя у Краї, про життя нашого народу.

В обидвох тижневиках іноді друкуються досконали враження очевидців з поїздок на Рідні Землі. Саме вони й примусили мене звернутися до Вас за порадою.

В одному числі «Українських вістей» чорним по білсму написано, що в церквах там повно вірних, що багато церков відновлені, проповіді ведуться в гарній українській мові, правлять молоді священники. Читаш — серце радіє. І віриш, бо ж людина тільки-но з України і все це на власні очі бачила.

Але погортаєш це саме та інші числа часопису і прочитаєш, що церкви там руйнують, вірних примушують відмовлятися від Бога, священників переслідують. У голові все сплутається, не знаєш, що його й думати, кому повірити.

Траплялося й таке, що недавній турист (після поїздки туди) розписується в «Українських вістях» про, назагал, єдину добру прикмету тамтешніх людей: нічим не журитися, бо за все турбується держава, а поряд часопис, буцімто повище його не стосується, оповідає про людську журу, постійне затурбачення на обличчях наших земляків... Ще більші сумніви огорнули мене, коли отаке прочитав. Хто знає, де та істина, де Божа правда?

На шпальтах цих наших часописів чимало дописів, котрі твердять, що в царині будівництва нових індустріяльних плантів Україна далеко відстала. Та от нещодавно якась українка, здається, з Канади, під час короткого побуту в Україні бачила там багато нових плантів. От і зрозумій тут що-небудь...

Ще більше різноголосся виходить, як пишуть про матеріяльне забезпечення краян. Я так був зрадів за земляків, прочитавши ще в січні 1973 року в «Українських вістях», що пересічна місячна платня в СССР сягає 145 рублів (приблизно 175 доларів, а це вже не така й мала сума), та згодом у тому ж часописі читаю, що місячно люд отримує в Україні 65-80 рублів. Кому ж вірити? Бо не буває ж двох правд. Один пише, що така низька заробітна платня приводить до дуже низь-

кого рівня забезпечення, інший, що у советського робітника життя не гірше, ніж у американського: він має копійкові видатки на транспортацію, безплатну медичну обслугу й освіту. Той розтинає серце на шматки розповідями про голод, холод і черги, а другий бачив в Україні повний достаток.

Тільки розпшиється який з наших туристів гучними словесами про занепад української індустрії і культури, а вже отримуєш чергове число часописів, у яких інша особа розповідає, що у висліді плянованої індустріалізації Україна стала модерною країною з перевагою міського населення, з високо розвинутою індустрією, зробила велетенські поступи на полі матеріяльної і духовної культури.

Нерідко такі контрверсійні розповіді з'являються й про наставлення в Україні до рідної мови. Одні пишуть, що її там не вживають і не знають, твердять, що книги друкуються лише російськи, люд примушують послугоуватися тільки російською мовою. Згодом читаєш у тому ж часописі про веселих українців, котрі говорять, сміються, плачуть з радости, й скрізь дзвенить милозвучна українська мова: в залізничній станції і в автобусі, в готелі, на вулицях чи в парках.

Ось і звертаюся до вас, щоб допомогли якось вив'язатися з цієї плутанини.

Мені не довелось побувати в Україні, а серце хоче знати все про неї і її нарід. Хоч я і розумію, що помішування контрверсійних виступів про тамтешнє життя є виявом толерантної постави редакторів до всіляких поглядів, однак частенько не знаю, де пошукувати за правдою. Нам тут, відірваним від України, особливо тим, хто за здоров'ям не має можливости виконати тур через океан, конче потрібна Божа правда про Рідні Землі, про наш нарід. А поки що почитування матеріялів двох шанованих газет мене часто збиває з пантелику, породжує сумніви.

Ярослав Голуб.

Пане Голубе!

«Українські вісті», «Український голос», як, до речі, і «Нові обрії», правильно роблять, що не нав'язують Вам своєї думки, бо хочуть, мабуть, щоб Ви, ґрунтуючись на фактах, наведених у цих часописах, самі зробили висновки і мали з цього приводу свою власну думку.

Репортаж Олеся Музики про його відвідини Києва, котрий у цьому числі починаємо друкувати, правдоподібно, додасть ще якісь деталі до того, що Ви вже знаєте про нашу столицю.

Drucksachen aller Art, auch in Fremdsprachen
Etiketten · Prospekte · Kataloge · Farbdrucke
 DIMITRY D. ROSTOWSKY
 2 Hamburg 50, Oelkersallee 66, Tel.: 040 / 43 73 05

Чи не занадто?

до Нью-Йорку після успішних виступів з артистами Большого театру в аргентинській опері

Я кохаюсь в класичній музиці і співі, завше шаную оперових співаків. Дуже мені до душі співі нашого українського соловейка — Галини Андреадіс. Послухаеш пані Галину один раз і вже ніколи не забудеш.

Галина Андреадіс знана своїми успішними музичними виступами в Північній і Південній Америці. Багато поїздила співачка зі своїми концертними програмами по світі. Після Соломії Крушельницької вона була другою українкаю, що співала на сцені аргентинської опери Кольон і одержала там свою першу нагороду. Дарувала наша пані Галина пісні і в «Карнегі Холл», їздила по містах ЗСА з концертами, щоб придбати фонди для катедри українознавства в Гарварді.

В кінці минулого року мені довелося загостити до Аргентини і я мала добру нагоду брати участь разом з українськими громадянами Буенос Айресу та околиці в святкуванні Листопадового Чину. В другій частині програми святкування пані Галина при акомпаньяменті Мартина Фернандо подарувала нам кілька пісень: «Чуєш, брате мій» (слова Б. Лепкого, муз. Л. Лепкого), арію Варвари з опери «Богдан Хмельницький», «Хусточка блакитна» (Остапенка). По кінці співачка, крім невтихаючих бурхливих оплесків, отримала від шанувальників китицю квітів. В тому часі співачку було заангажовано до театру Кольон в Буенос Айресі для відспівування ролі господині в опері М. Мусоргського «Борис Годунов» та інших оперових партій.

Галина Андреадіс була єдиною аргентинською співачкою Кольону, яку було гостинно запрошено до участі в складі Московського Большого театру. Пані Галина виступала з такими відомими советськими співаками, українцями, як Євген Нестеренко, Владіслав Пявко, Ірина Архіпова. Всі присутні на цих оперових відспівуваннях були зачаровані і так піднесені духовно, що по закінченню вставали і нагороджували співаків довготривалими оплесками.

Одне після цих виступів у бочку меду та вкинули ложку дьогтю. На «Гомін України» чомусь напала гикавка, і на сторінках згаданого часопису зарябіли питально-окличні речення:

«Не може бути!? Скандальна участь Галини Андреадіс з советсько-московським Большим театром!? Не успіх, а скандал! Не розуміємо позитивного заголовку щоденника «Свобода»!? Невже ж тільки помилка чи може... співала з висланцями з ССРСР!».

Як читачка я не звернула б уваги на перелякані речення цього часопису, але як шанувальниця пані Галини і її таланту, вловила в рядках «Гомону», а це дається взнаки, неприховані погрози в адресу нашої славної оперової співачки. Відчуваючи, що оунівці від поганих слів можуть перейти до «революційних» дій (хто їх не знає!), я вирішила стати в обороні української співачки і дещо запитати у «Гомону України».

Чом ви п. п. так вже й боїтеся советських артистів, як той полоханий заць бубона? Чом переслідуете культурне спілкування з земляками!? Чом забороняєте Галині Андреадіс співати з підсоветськими співаками, українцями?

Чи ви дійсно боїтеся, що Галина Андреадіс, відспівуючи свою ролю удвох з відомим оперовим співаком Владіславом Пявко та не виказала таємниці: хто хоче стати «прем'єром» нашого закордонного уряду!? Так це ж усім школярам відомо! Чи вас лякає, щоб нашу пані Галину, під час відспівування арій, та не заангажував Євген Нестеренко в розвідчі радянські агенції!? Бо як, пам'ятаєте, Карась в опері «Запорожець за Дунаєм», відспівуючи удвох з Одаркою, був не зовсім Карась, а советський розвідний агент і улещував Одарку такими словами:

Занедужав я в дорозі,
Та й набрався ж я біди.
Так що ледве вже на возі
Привезли, привезли мене сюди...

Яка ж жінка встоїть після таких розвідчо-агентських арій і не видасть таємниці пана Стецька? Бо, почитавши Софію Наумович, авторку «Гомону України» (допис 25.10.75), довідаєшся, що Пявко і Нестеренко не оперові співаки, а розвідча агенція Москви.

«Натомість москалі, — пише С. Наумович, — крім хмари шпигунів висилали мистецькі сирени. Що «песнею і пляскою» баламутили наївних. Пересіяні кризь густе кагебівське сито, українські мистці дістали відповідні доручення... «Бригада Колосової» чуть не викликала кризи серед української громади...».

Чи то вже «Гомін» вважає нас усіх за наївних, чи то за дурних!? Про яку кризу він розпинається? Якщо про кризу ОУН, то тут, мабуть, не «дівчата Колосової» винуваті, а «хлопці з ЗЧ» під проводом самого Стецька і пані Стецьхи!!

Як видно, «Гомін України» та його видавці, до всього не тільки лякливі, як зайці, а ще й шпигуни, як коти. Ось тепер вже і Галину Андреадіс приєднують до «кагебівської мистецької сирени»!

Коли вже автори «Гомону» дійсно не хворі на манію переслідування, то навіщо ж, нехтуючи дійсністю, чіплятися до української співачки у діяспорі?!

Чи це не занадто?!

Оксана Захарченко.

Від редакції: Коли лист Оксани Захарченко вже було набрано, наспіла вістка з Канади, що Галину Андреадіс покаляло! Галас, котрий зчинили наші українські патріоти навколо її доброго імені. прїїні артистці, за її словами, «незаслужено великій біль і кривду».

«Я, — пише Андреадіс у своєму посланні, — не співала «за шмат гнилого ковбаси»..., а за 600 дол., які вкляла в нову українську платівку з великою ерестрою, щоб так сприяти збереженню й розвитку нашої національної культури за океаном».

Репродукція з картини Василя Болдирева «Зустріч домовини Тараса Шевченка на Микільській слобідці у Дарниці під Києвом».

Вид на Дарницю з нагірної частини Києва (сучасна світлина).

І археолог,

Репортаж кореспондентів О. Задерія та Пасічної про їхню аустрич з Борисом Мозолевським.

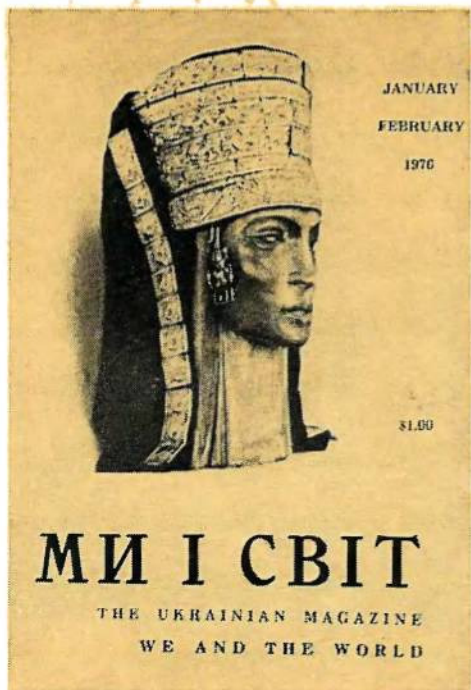
У 1971 році група українських археологів на чолі з Борисом Миколаєвичем Мозолевським зробила видатне відкриття — дослідила Товсту могилу, збагативши науку цінними знахідками.

Звістка про скарби Товстої могили блискавично поширилась по всій нашій планеті. У перші ж місяці по тому, як їх було знайдено, повідомлення про розкопки Товстої могили з'явилися в пресі сімдесят однієї країни світу. А декому пощастило навіть спостерігати реліквії на місці розкопок, ознайомитися з поховальною обстановкою, побачити пектораль у царському підземеллі й саме там дізнатися про значення знахідок.

Серед гостей, які завітали тоді на Товсту могилу, були й інженери з Німецької Демократичної Республіки та Федеративної Республіки Німеччини, що працювали на той час в Україні, в Орджонікідзе, а також туристи з Японії, Болгарії, Югославії, Англії.

Згодом, коли скарби Товстої могили передали Музеєві історичних коштовностей УРСР в Києві, вони дістали ще більшу популярність.

Адже люди з усіх усюд обов'язково прагнуть відвідати цей музей. Деякі його експонати, в

До психушки?

Поява Леоніда Плюща на еміграційному видколі викликала чималу радість земляків.

— Нарешті ми його вирвали! І ось він з нами! Такий же (або — майже такий) безкомпромісовий та незламний, як і ми!

Леонідові тиснуть правиці, втискають доляри, візитівки, заявки. Лише ось тут підпис постав і тобі повне утримання включно із транспортацією.

Така благодать Леонідові й не снилася. І гляденько все пішло б, якби не дружина Тетяна. (Ох, ті жінки!..)

Треба було їй, при всій жіночій наївності, вилляти, що Леонід по переконаннях — марксист.

Мар... мар... ксист?..
Свят! Свят!.. нечистий дух...

Батьків народу немов мокрим рядном накрило.
— Отаке тобі!

Після короткого приголомшення батьки очуняли: це, мовляв, від виснаження плете він нісенітниць. Даймо йому прийти до себе, очуняти, роздивитись довкола і марксизм з нього вивітриль разом із рештками насильних застриків.

Пише не без християнського розуміння й доброзичливості філядельфійська «Америка»: «Сьогодні ми не знаємо до якої світоглядної і політичної групи зарахує себе Леонід Плющ, коли він прийде до повного здоров'я...» враховуючі наслідки застриків на його розумові здібності.

Якщо Леонід видужає і стане на правильний шлях, тоді будемо вважати, що він «відискав умови здібності». Але припустімо іншу, не виключену можливість, що Плющ тих «умових здібностей» не відискає і залишиться переконаним марксистом. Що нам з ним робити?

Рупор визвольного фронту у США «Українське Народне Слово» 12 лютого ц.р. у редакційній статті заявляє недвозначно й підкреслено: «УКРАЇНЦІ ВІТАЮТЬ НЕСКОРЕНОГО ЛЕОНІДА ПЛЮЩА З РОДИНОЮ, ЯК УКРАЇНЦІ УКРАЇНЦЯ! ЯК НЕСКОРЕНІ — НЕСКОРЕНОГО! А СОЦІЯЛІСТО-МАРКСИСТИ НІКОМУ НІ ТУТ, НІ ТАМ НЕ ПӨТ-РІБНІ!».

Правильно! Чи не доведеться нам небезпечного і «нікому не потрібного» Леоніда Плюща ізолювати від решти нашого здорового суспільства та продовжити розпочате кагебістами насильне лікування?

І тепер із нашої психушки його ніхто не врятує!

Ол. Шпилька. («Український голос»)

З мандрівок по пресі ✂

свою чергу, здійснюють «туристські подорожі».

В березні минулого року колекція скитських речей вирушила до США. В експозиції представлено і невеличку, але найкращу частину знайденого у Товстій могилі: славнозвісні меч у золотих піхвах та пектораль і менш значні, однак теж цікаві оздобы до кінської вуздечки й до вбрання скитів.

Колекція користувалася величезним успіхом. Американці охоче купували випущені з нагоди виставки хустки та інші сувеніри із зображенням усієї пекторалі або її деталей.

Після того колекція виїхала у Париж. Термін експонування там мав закінчитися торік на початку грудня, та французи звернулися з проханням продовжити його до лютого цього року, оскільки інтерес населення до виставки перевершив будь-які сподівання.

Цікавляться «знахідками століття» й особою керівника наукової експедиції Б. М. Мозолєвського і канадці.

На замовлення журналу «Ми і Світ» кореспонденти О. Задерій та І. Пасічна надіслали нам свій репортаж про зустріч з Борисом Миколайовичем.

Нові деталі усім відомої події

Сидимо в затишному кабінеті Бориса Мозолєвського, де на великому старовинному письмовому столі, оббитому зеленим сукном, лежать численні документи, фотографії, вирізки з газет та журналів. І все це стосується Товстої могили, яка стала визначною віхою у житті цього кремезного руського степовика.

— А що передувало Товстій могилі? Як Ви йшли до неї? — запитуємо Бориса Миколайовича.

— Так склалося, що я чомусь тікав від археології, але вона мене таки спіймала, — каже він. — Десять років був кочеваром, п'ять — авіатором. Вчився заочно. Своїм покликанням вважав лише поезію: з насолодою складав вірші.

По закінченні університету я мав стати істориком і, отже, мусив певною мірою розумітися на розкопках, як це належить фахівцеві такого профілю.

Не можу твердити, що я почував неприязнь до археології. Просто попервах вона мене не вабила як наука, зате її, так би мовити, романтичний бік я дуже цінував. ➔

Пресовий психоз навколо психушки

У автора «До психушки?» Ол. Шпильки було достатньо підстав для написання цього фейлетону, бо, дійсно, пан Плющ сам не знає, чого хоче, і постійно плутає грішне з праведним. «Явлення» Плюща народу набрало пікантного характеру. Про це свідчить хоч би таке:

«За ним (Л. Плющем. — О. П.) ганяється хмара міжнародних репортерів, навколо нього розгортається боротьба різних чинників, з метою залучити його в свою орбіту... Звичайно допомога є справою гуманітарною, але в даному разі вона далеко не виглядає такою. У тих умовах, в яких перебуває Л. Плющ з сім'єю, вона є принизливою і не багато відрізняється від пропозиції ЦРУ, представник якого почав трусити своїми долярами перед Плющем».

«Українські вісті» (Федеративна Німеччина).

* * *

«То ж бачите, ОУН (м) тут підвезло, бо їхній речник перший привітав (біг дил!?) Плющів, а бандерівцям, мабуть, не поталанило на кордоні, бо Плющ, що прибув з України, не признався до посвоячення з мюнхенським (ОУН) (б/ — О. П.). Однак на цьому не кінець боротьбі між цими

двома партіями за опанування Плющами. Боротьба триває далі і то дуже мудро закроена».

«Українське життя» (Чикаго).

* * *

«Прибуття Плюща у вільний світ наробило багато клопотів для наших «патріотів», його заява, що він «неомарксист» їх сильно приголомшила, але вони не втрачають віри в перевиховання Плюща».

«Українське життя» (Чикаго).

* *

«Над нами висить прокляття незрозумілого упорщування дуже складних проблем. Чи ми вирвемося з цього прокляття? Коли б нам у цьому допоміг Леонід Плющ! Були б ми дуже йому вдячні».

«Самостійна Україна» (ЗСА).

* * *

«Знаючи советську «соціалістичну» дійсність, Леонід Плющ відмовився від неї. Він осудив її. Але... не знаючи іншої дійсности, він раз називає

У зв'язку із закладенням великих новобудов на півдні України, тут почалося масове вивчення курганів, які опинилися в цій зоні. Хвиля широко-го зацікавлення захопила й мене. Діставши запрошення працювати на розкопках, я провів у тому краї кілька польових сезонів, аж поки не закохався в археологію. А закохавшись, почав шукати цінну пам'ятку скитської культури і, врешті-решт, надибав на Товсту могилу.

— Що спонукало Вас зосередити свої зусилля саме на ній?

— Низка різних причин. По-перше, курган мені сподобався зовні: був він розпливчастої, сферичної форми. Я знав, що під такими курганами ховали царів, часто трапляється тут і бокове поховання. В далекому минулому грабіжники, як правило, знаходили центральне поховання, а бокове могло лишитися незайманим. Отож, в моїй душі жевріла надія, що десь там, у глибині, під товстим шаром ґрунту, збереглося бокове поховання.

Цікава деталь. Ще 1964 року я побував тут з моїм вчителем в археології професором Олексієм .вановичем Тереножкіним. Якраз тієї пори він винайшов спосіб розпізнавати скитські могили серед інших курганів. До нього ніхто цього робити не вмів.

Олексій Іванович запропонував зондувати за допомогою бура насип і на підставі проб ґрунту визначити: скитський курган чи ні.

Справа в тому, що у скитський час споруджували дуже глибокі підземелля, викидаючи з них велику кількість глини. Вона лежала валами коло могил. У жодну з інших епох цього не спостерігалось. Таким чином, коли, зондуючи насип, натрапляємо на товстий шар глини, то це, безперечно, скитська пам'ятка.

Попередній зондаж Товстої могили не дав результатів, на які ми сподівалися. Професор Тереножкін відніс курган до доби бронзи й перестав ним цікавитись. Я ж уперто продовжував вірити, що то скитське поховання. А щоб довести це, потрібно було організувати експедицію на курган і зробити нові зондажі.

І от у лютому 1971 року я кинув усі міські справи і поїхав у степ.

Нелегко довелось: скитські поховання, принаймні ті, що датуються IV століттям до нашої ери, до котрого належить і Товста могила, робилися в ямах глибиною від восьми до тринадцяти метрів. Перш ніж розпочати розкопки, я кілька разів змінював місце зондажу і входив буром у десяти-метровий насип, намагаючись відшукати глину, аж поки досяг таки свого.

...Разом з Борисом Мозолевським гортаємо сторінки грубезного альбому, де відбито всі етапи відкриття.

У Товстої могилі центральне поховання виявилось на глибині 8,5 метра. Аби дістатися сюди, треба спочатку зняти насип, потім подолати під-

себе марксистом, раз неомарксистом, а раз соціалістом з «людським обличчям».

«Новий шлях» (Канада).

* * *

«Він (Л. Плющ. — О. П.) признався, що жида натискали на нього, щоб він... (в Мангетен Центер) виступив проти «українських фашистів», що росіяне (російська еміграція. — О. П.) хотіли, щоб я (тобто Л. Плющ. — О. П.) висловився за «єдину неділіму», а деякі круги вимагали, щоб критикувати сенатора Джексона».

«Вільний світ» (Канада).

* * *

«Уточнюючи свої суспільно-політичні погляди, Леонід Плющ, між іншим, висунув таке твердження (цитую його слова): Марксизм і комуніс-

тична ідеологія виникли з християнських ідей, християнські ідеї, на мій погляд, представляють погляди нижчих верств суспільства».

«Українські вісті» (Федеративна Німеччина).

* * *

«Залишімо Л. Плюща в спокої і не робімо з нього героя на сторінках наших газет, бо, промучившись два роки в совєтській божевільні, він і далі стоїть на марксистській платформі якогось там «гуманістичного комунізму», отже нічого не навчився».

«Шлях перемоги» (Федеративна Німеччина).

* * *

«І видається нам, що не треба попадати в паніку від цього, що Плющ називає себе марксистом. Суспільний лад в майбутній Україні не залежатиме ні від волі Плюща, ні від нашої волі. Він буде таким, яким його створить український нарід».

«Канадійський фермер» (Канада).
(Добірку підготувала О. П.)

земелля, довгі ходи, для чого потрібні досвід, шахтарські вміння. І все це, на щастя, було.

Курган височів поблизу міста Орджонікідзе. Згідно з урядовим законом про охорону пам'яток історії і культури, Мозолевському надали значну суму коштів і потужну техніку, потрібну для зняття насипу, направили на ці роботи досвідчених шахтарів, які мали здійснити прохідку підземель, виділили необхідні лісоматеріали...

Намагаємось уявити собі, що відчуває людина, викликавши на двобій величезну гору, під котрою лежать царі.

Ніби, прочитавши наші думки, Борис Миколайович згадує:

— Ніколи не забуду того дивного стану душі: за спиною гуде гігантський загін техніки, який, здається, спроможний усе потрошити, а мені необхідно кожну зчойнайменшу деталь зберегти, простежити, описати, виконати всі потрібні розрізи. Причому, йдеться не про якусь там ординарне явище, а про унікальне, давню пам'ятку, котрій 2,5 тисячі років. Йдеться про курган, де, як я гадав, спочиває вічним сном могутній володар, погляд якого примушував колись тремтіти мільйони. І оце зараз я, проста маленька людина, маю втрутитися в історію, причаститися його таїни.

Багато хто запитує, яким було моє враження від знахідки пекторалі.

Пектораль справила на мене сильне враження, але все ж таки набагато менше, ніж оцей момент: потужні машини приготувалися до штурму могили, приготувався і я до того, аби зафіксувати для людства свої враження. Мене це надзвичайно мобілізувало, підносило, надихало...

— Що ж було по тому, як зняли насип?

— Я виявив під ним могилу, припинив роботи на кургані, повернувся до Києва, організував там експедицію і тоді негайно почалися розкопки Товстої могили.

У Бориса Миколайовича натхненне обличчя. Очі сяють, руки енергійні.

— Словом, інтуїція Вас не підвела, — висновуємо.

— Не знаю, чи то можна назвати інтуїцією, — всміхається археолог. — Так мені хотілося зробити в Товстій могилі видатне відкриття, так я всім це «наобіцяв», що й сам повірив: воно неодмінно буде.

Про все, на що натрапляли при розкопках, казав: «Оце добре, та в нас попереду таке, якого світ досі не бачив».

21 червня, о 14.30, власноручно знаходжу пектораль і з полегшенням зітхаю. Звичайно, я страшенно зрадив, однак скоріше навіть не від того, що тримаю шедевр, а від думки, що я не виявився брехуном перед людьми, котрі мені повірили. До почуття радості же додався якийсь гордий подив: моє передбачення справдилося, співпало з дійсністю!

...Одним з найцікавіших моментів нашої розмови з Мозолевським був той, коли ми дізналися від Бориса Миколайовича про нові аспекти значення Товстої могили.

Курган знаний у світі переважно знайденими тут виробами стародавнього золотарства, та набагато менше чули наші сучасники про ті цікаві

дані з історії населення Скитії, які принесло людству відкриття Мозолевського, а саме це й робить Товсту могилу особливо вартісною пам'яткою.

Товста могила є першим курганом, розкопаним повністю, що й дало змогу багато чого зрозуміти.

Кожен скитський курган, у тому числі й царський, оточений ровом. Сюди поступово сповзали залишки тризни по небіжчикові. Рів при Товстій могилі виявився вщерть заповнений кістками тварин й уламками амфор.

Зібравши всі кістки, група Мозолевського встановила, що скити споживали м'ясо коня, дикого кабана й оленя, і підраховували, якою мала бути загальна вага харчів. Тризна тривала день, а учасниками її, за свідченням Геродота, могли бути лише скити, раби ж на неї не допускались. З етнографічних джерел випливає, скільки м'яса здатна була з'їсти одна тогочасна людина. Це дозволило вивести результат: в тризні брало участь 1500-3000 людей.

Усі вони, судячи з величини насипу, й були будівниками кургану. Скити мусили швидко, за короткий проміжок часу впоратися з курганом, бо поспішали повернутися до своїх повсякденних справ: їм треба було пасти худобу, орати, сіяти і т. д.

Кожен з них на возі за день міг перевезти кубометр ґрунту. На Товстій могилі виявилось 12 тисяч кубометрів землі. Отже, щоб насипати цю землю, необхідно було витратити 12 тисяч людино-днів. Вищезгадані 1500-3000 людей споруджували курган зчойнайбільше 4-8 днів.

Ці дані, одержані групою Мозолевського, відображають продуктивність праці у скитському суспільстві й підтверджують повідомлення Геродота про те, що у Скитії великі роботи виконували тільки вільними скитами, рабів же застосовували лише для підсобної праці в домашньому господарстві.

— Як бачите, на підставі кісток та інших, на перший погляд, несуттєвих речей, якщо трактувати їх по-науковому, часом можна зробити серйозні висновки, — говорить Борис Мозолевський.

— А таких деталей у кургані виявлено багато. Ми їх дбайливо збрали й ретельно досліддили. Нині я закінчую працювати над монографією про Товсту могилу, де все це буде докладно відбито.

Нові зусилля — нові успіхи

Стіни кабінету Бориса Мозолевського прикрашають великі фотографії, на яких ми впізнали сценки з побуту скитів, віддзеркалені невідомими геніяльними майстрами творцями уславленої золоті пекторалі. Поряд висять зображення курганів Півдня України.

Борис Миколайович пояснює:

— Оці степові красені і є об'єктами моїх нинішніх пошуків.

Від імені читачів журналу «Ми і світ» просимо археолога докладно розказати про те, над чим він працював і працює після дослідження Товстої могили.

— Мою увагу, як і раніше, привертають землі навколо міста Орджонікідзе. І ось чому. ➔

Однією з найсуттєвіших у скитознавстві є проблема пошуків Героса, отого кладовища, на котрому, за свідченням Геродота, ховали скити своїх небіжчиків.

Відомо, що скити за специфікою занять мешкали тільки в степу, оскільки ліс і лісостеп були непридатні для їхнього господарства.

Отже, цілком імовірно, що Герос розташований саме в степу. За Геродотом той Герос мав бути поблизу місця, до якого Дніпро вважався судноплавним.

Більшість археологів так і робила: шукала Герос біля дніпровських порогів. І не без певного успіху — за ті сто років, протягом яких ведуться розкопки в цій частині України, там відкрито найбільшій скитські пам'ятки.

Та виявилось: всі ці кургани датуються IV-III століттями до н. е., тоді як Геродот писав про поховання VI-V століть до н. е., на котрі тут не натрапила жодна з експедицій.

У зв'язку з цим дехто із вчених висловив припущення, ніби Герос міститься десь за межами степу. Одна з гіпотез говорить: він міг бути понад річку Сулою. Адже тут бачимо кургани VI-V століть до н. е., і вони не поступаються розмірами степовим могилам.

На мою ж думку, надто вже далеко від степу котить свої води Сула і багато чого в цьому твердженні суперечить тому, що сказано Геродотом.

І от я поставив собі за мету пошукати Герос у степу, перевірити востаннє тезу Геродота, аби з певністю знати — є там Герос чи ні?

Біля Орджонікідзе мене зацікавив скитський курган V століття до н. е. Він вразив мене своєю дещо незвичайною конструкцією. Озброївшись буром, я здійснив зондажі цього і ще кількох курганів, щоб порівняти їхню структуру. В результаті виявилось: решта могил має аналогічну будову. Розкопки підтвердили, що все це поховання також V століття до н. е.

Найцікавіша з них — Завадська могила. Вона майже вдвічі нижча від Товстої могили. Втім, судячи з того, що там знайдено, Завадський курган теж належить до царських поховань.

На користь цієї думки красномовно промовляють, по-перше, п'ять окутих золотими платівками чудових дерев'яних чаш, котрі лежали в гробниці. З повідомлень Геродота ми знаємо, що такими чашами користувалися тільки царі.

По-друге, біля царя поховано трьох бойових коней. Ми виявили при них коштовні вуздечкові набори. Біля інших скитських поховань V століття до н. е. коней не знайдено.

Виходячи з названих деталей, я і вважаю, що Завадська могила — то царський курган.

А вже з цього можна зробити такі висновки: в V столітті до н. е. Скитія була набагато менш могутньою, ніж пізніше, і над її царями не настигли настільки високих курганів, як це робили згодом, у IV столітті до н. е.

Власне, археологи теоретично саме таким бачили V століття до н. е., але знайти подібні кургани не вдалося. Тепер же нарешті є підстави припустити, що скитських царів у VI-V століттях до н. е. ховали під курганами трьох-п'ятиметрові висоти.

До 1917 року розкопували тільки грандіозні пам'ятки, очікуючи знайти в них багато золота.

Надалі вивчалися переважно малі могили, бо вони з плином часу могли загинути.

Про трьох-п'ятиметрові кургани, досліджувані археологами найменше, у нас є дуже скупі відомості, і я думаю: коли ретельно попрацювати, вивчаючи їх, то, можливо, ми й знайдемо у степу скитський Герос. Якщо ж його там не трапиться і вінцем пошуків будуть ті поодинокі могили, які щойно знайдені, то скажемо усім остаточно: Героса в степу немає, шукати його слід в іншому місці.

Десь у цьому напрямку і велися роботи останніх років. Звичайно, це тільки одна сторона моєї наукової діяльності. Друга ж її основна спрямовувалася і мною, і експедицією, що її довелось мені очолити, і взагалі всім Інститутом археології Академії наук УРСР, де я працюю, — на дослідження тих пам'яток, які опинилися в зоні промислової забудови.

Борис Миколайович, набув, народився під «щасливою зіркою». Після Товстої могили він керував розкопками аналогічного з нею кургану на території Апостолівського району Дніпропетровської області. За кумедною назвою сусіднього села курган дістав ім'я Драної кофти. Ця могила є царською, і її було вирішено розкрити повністю, щоб мати матеріал для наукових порівнянь.

І такий матеріал одержано. У Драної кофти свої особливості. Якщо на Товстій могилі гробниці жінки і чоловіка були окремими й до жіночої частини поховання злодії не пробралися, то в цьому кургані чоловіка й жінку, хоч вони вмерли не в один і той же час і їх внесли в могилу через різні ходи, поклали спільно.

Яка прикрість! В минулі часи у Драну кофту двічі «завітали» грабіжники і після їхніх «візитів» лишилося вкрай мало речей. Та здійснені на сучасному науковому рівні розкопки могили все ж дали дуже багато для розуміння історії, поховального звичаю і релігійних уявлень скитів.

— Це поки що єдина пам'ятка, з якою можу порівнювати Товсту могилу, — говорить Мозолевський.

Українці в усьому світі

сі 3-поміж українців цього відзначення удостоївся мистець Любослав Гуцалюк.

Популярна мистецька група

В Мельборні організовано балетно-артистичну групу так зв. «Колобок», що складається з молодих талановитих хлопців і дівчат різних національностей, у тому й українців. Мистецьким керівником її є відомий український балетмейстер Марина Березовська, колишня вчителька і мистецький керівник української танкової групи «Соняшний промінь». Kolobok Dance Company має австралійсько-інтернаціональний склад, а програма складається з різноманітних точок багатьох народностей, що населяють тепер Австралію. В програму включено й багато українських танців.

Хоч програма й насичена переважно точками з українськими танцями, однак виконують їх переважно неукраїнці, та не дивлячись на такий інтернаціональний склад, всі вони пре-

Для канадців українського походження, мабуть, цікавим буде довідатися ще про одну вдалу експедицію Бориса Миколайовича.

У намаганнях пізнати таємниці Скитії, він вирішив звернутися і до пам'яток лісостепової частини України. Позаминулого року Мозолевський з Тереножкіним організували розкопки розташованих на Черкащині курганів скитського часу. Вони виявили тут незвичайну могилу — невелику розміром, але, наче диво-скринька, повну цінностей.

Дослідники припускають, що в цьому кургані поховано жрицю місцевого скитського населення.

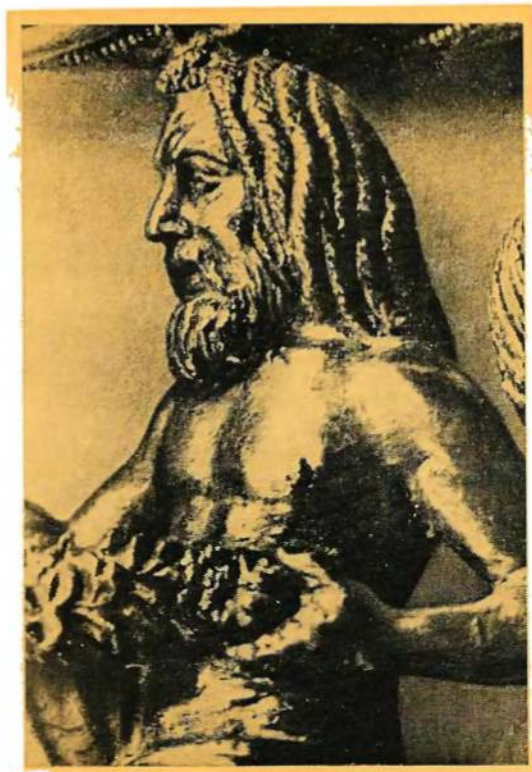
У могилі знайдено комплект культових речей, серед яких прекрасно орнаментовані бронзові ножі, жертвні кам'яні блюда, дзеркала, особисті прикраси. Тут лежали також зброя, кілька колчанів, меч з гарними обкладками, спис, сокира і 17 вуздечкових наборів.

Таких значних знахідок в лісостеповій Україні від самого початку нашого століття ще не траплялося!

— Ми переконалися в тому, що й після Товстої могили Вам, Борисе Миколайовичу, поталанило. А чи є у Вас надія знайти письмові скитські пам'ятки? — запитуємо археолога.

— Надія? — зітхас Мозолевський. — Точніше, мабуть, вжити іншого виразу — голуба мрія. Кожний із скитологів марить нею, але чимдалі проводяться розкопки, тим менше і менше сподівань, що вона коли-небудь здійсниться. Розкрито вже багато визначних скитських курганів, і в них, oprіч окремих слів, писаних грецькою мовою (імовірно, грецькими майстрами), ніяких інших писемних пам'яток не зустрічалося. Досі вважається, що скити були неписьменними. Отже, коли раптом комусь із археологів вдасться натрапити на скитське писемне джерело, — то буде досягнення, яке перекриє всі наші знахідки, зроблені до цього.

— Борисе Миколайовичу, Ви відомі громадськості не тільки як археолог, але ще і як поет. Прочитайте нам, будь ласка, щось із своїх нових творів, — просимо Мозолевського.

Деталь перкторалі з Товстої могили. Скит, який праворуч. Світлина Б. Мозолевського.

— Ну що ж, коли є таке бажання й оскільки досі йшлося про археологію, доречним, мабуть, буде прочитати вірш «Герри», епіграфом до якого я взяв слова Геродота:

«Гробниці скитських царів знаходяться у Геросі (до цього Борисфен ще судноплавний)».

— Борисфен, або Бористен, — це Дніпро. А що таке Герри? ➔

Українці в усьому світі

красно виконують українські танки з українськими характеристиками.

В 1976 році «Колобок» плянує своє широке турне по цілій Австралії — від Сіднею до Дарвіну й Перту та покаже біля 200 своїх виступів. Це добра рекляма для українського мистецтва.

Біографічний словник піонерів Манітоби

Вийшов друком біографічний словник піонерів Манітоби, автором якого є відомий дослідник поселення українців в Канаді д-р В. Ю. Кисілевський. Праця англійською мовою обіймає біографії біля 1000 українських піонерів, які поселилися в Манітобі в рр. 1895-1900.

Ліза Ільченко — Miss World U.S.A.

Українка панна Анна-Ліза Ільченко обрана на Miss World U.S.A.

Українці в усьому світі

Анна-Ліза має 17 років, успішно закінчила гайскул з відзначенням і, діставши п'ять коронацій за свої успіхи, недавно стала Міс Ворльд США і незабаром від'їжджає до Англії на конгест.

Це перший раз в історії українка репрезентуватиме Америку. Супроводжуватиме її відомий американський артист Боб Гоп.

Новий словник

Наукове Товариство імені Т. Шевченка в Австралії схвалило видання двотомового українсько-англійського і англо-українського «Словника» професора Марії Дейко (разом 100 тисяч слів), що його фірмує Видавництво «Рідна Мова» під керівництвом інж. Вадима Дейка. Словник має багату українську термінологію з різних ділянок життя. Праця над ним тривала 6 років.

— Якщо б слов'яни захотіли перекласти з грецької назву Герос, то вона мала б звучати у нас «Герри». Отож, слухайте:

Життя і смерті співши щедрий
келих,
Усі літа спаливши на вогні, —
Я скитський цар, лежу в
дніпровських Геррах,
І ступонять століття по мені.
Колись цю річку звали Бористеном,
Сколотією — всі оці краї.
Як пахли по степах тоді
нестерпно
Кочівками осінні кураї!..
Гай, гай!.. Ходив колись і я тут
юним,
Поїв коня з безсмертної ріки...
Пройшли, мов сон, сармати, готи,
гуни,
Авари, печеніги, кипчаки.
Чиї тепер там кроки землю
будять?
Яка зійшла над обрієм доба?
Я міцно сплю, тримаючи на грудях
Тяжін високовольтного стовба.
Нам ним гудуть вітри в сталевих
струнах,
Під ним крає землю чересло,
Крізь мене йдуть в світі пекельні
струми,
Чоло ж моє — колоссям проросло.
І хай сівач з блакитними очима
Ще тричі вищих обширів сягне, —
Це наша з вами спільна
Батьківщина! —
Бо як ви з неї вирвете мене?
Бо хто вам майбуття з минулим
зв'яже,
І хто навчить любити ці кряжі,
Коли і він зі мною поруч ляже,
Три кроки не дійшовши до межі?
А гуси знов гелгочуть на озерах,
І пахнуть медом плавні навесні!..
Я скитський цар, похований у
Геррах, —
Мій спис і меч і кінь мій при мені.

...Біографія поета Мозолецького досить нестандартна для його покоління. Потяг до творчості намітився у нього ще змалку, але в дитинстві, певно, всі складають вірші. Невідомо, краще чи гірше від інших дітлахів він римував рядки, та важливо, що з роками бажання писати не згасло.

Більшість його земляків-ровесників пройшла такий шлях: середня школа, вищий учбовий заклад, праця за набутих фахом. А Борисові довелося ще і в армії служити, і кочегарити, і багато інших робіт звідати. Саме оцей великий життєвий багаж допоміг Мозолецькому перерости аматорські потуги і стати поетом, бо, зрештою, йому є про що сказати людям.

Починаючи з 1963 року, Борис Миколайович видав три збірки поезій («Початок березня», «Шипшина», «Заграва»), а недавно здано до друку четверту книгу віршів — «Коловорот».

— Про що йдеться в «Коловороті»? — поцікавились ми.

— Це лірика (я тільки лірику пишу), — говорить Мозолецький. — Складається книжка з двох циклів. Перший побудований на моїх громадянських враженнях. У другому циклі переважає інтимне.

У Бориса Миколайовича багате зібрання книжок. Поряд із спеціальною історичною літературою — полиці, де бачимо твори українських письменників, перлини світової класики...

— Хто з поетів Вам особливо до вподоби?

— У кожного свої смаки, — відповідає Мозолецький. — Серед велетів нашої літератури мені найбільш імпонує Тарас Шевченко, подобається також Іван Франко. Із сучасних поетів люблю твори свого друга Миколи Вінграновського (ми з ним земляки, однолітки, разом починали), хоч сам я пишу зовсім в іншій манері.

— А де, в якій обстановці Вам найкраще пишеться? — спитали ми, прощаючись.

— Діди мої і прадіди були селянами-степовиками, — сказав археолог і поет. — Мабуть, тому я люблю складати вірші і взагалі творити саме в степу. Вийдеш туди — безмежжя, простір. Думка ширіє вільно, окрилено.

(«Ми і Світ»).

Українці в усьому світі

Виставка Якова Гніздовського в Японії

При кінці 1975 року в Японії відбулася виставка праць видатного українського графіка Якова Гніздовського. Повертаючись з Японії до США, Гніздовський завітав до Австралії, де зустрівся з українцями Сіднею, прочитав свою біографію й висловив свої погляди на деякі види мистецтва.

Успіх співака

Український оперний соліст Андрій Добрянський, бас-баритон, з великим успіхом виступає на сцені Метрополітальної Опери в Нью-Йорку. Співає партію капітана Зуніги в опері «Кармен» Бізе, партію Бонза з «Мадам Батерфляй» Пуччіні і в його ж опері «Дж'янні Скіккі», а також в інших операх сезону 1975-1976 років. Андрій Добрянський раніше виступав як соліст хору «Думка», а тепер час від часу виступає на українських національних святах та інших імпрезах.

Співак Сергій Козак.

Визвольна політика чи крутість?

Протикомуністична українська преса у вільному світі вже не раз на протязі останніх десятиріч зверталася до теми недотягненн нашого екзильного політичного естаблішменту. Прикмети партійного хуторянства, здібнення українського визвольного проводу — цього, за висловом одного еміграційного автора, «ситого міщанства», від тієї критики не тільки що не зникають, а за багатьма ознаками, прибирають все нових і нових рис та висловів.

Кожного українського патріота на чужині до глибини душі іритують методи, з допомогою яких підсоветська пропаганда намагається здискредитувати в очах української громадськості тут і там, а навіть перед міжнародною опінією вільний український політикум.

Пригадуючи йому коляборацію з польським шовінізмом, німецьким нацизмом, мусоллінівським фашизмом, американським мілітаризмом, Москва хоче впливати на ту частину українства на чужині, котра не пов'язує своє екзильне існування з тією коляборацією і позбавлена комплексу служіння ворогам України та невиправданих обставинами форм боротьби проти советів і збільшовиченого населення на рідних землях.

Справедливість вимагає тут застерегти, що московська пропаганда вміло оперує правдивими фактами і часто завдяки цьому досягає потрібних їй результатів. Часто це робиться з допомогою чужинецької преси та довірливого західного обивателя.

Пригадується, кілька років тому в Торонті у часі передвиборної боротьби до федерального парламенту Канади советські чинники повели кампанію проти українського бізнесмена Д. Куп'яка. Він виставляв тоді свою кандидатуру від партії консерватів. В дію була пушена комуністична преса, справою зацікавилися місцеві канадські часописи, до неї була прикута увага широкої громадськості.

А вся її суть полягала в тому, що більшовицькі пропагатори, тутешні українські прогресисти, мали до своєї диспозиції цілком правдиві й досить переконливі факти і потвердження про участь того українського бізнесмена у масових масакрах цивільного населення під час останніх збройних визвольних змагань на Україні.

В книжечці «Розплата», яку було перепачковано сюди з Києва, наводилися підтверджувальні розповіді і фота вцілілих жертв Д. Куп'яка та його колишніх спільників по акціях.

Результат був той, що кандидат на посла не здобув потрібної кількості голосів виборців і змушений був відмовитися від політичної кар'єри.

Політичні амбіції таких українських «патріотів», що мають перед своїм народом заплямлену совість, приносять нам велику шкоду, бо в опінії пересічного західного обивателя ідентифікують все еміграційне суспільство з фашизмом та «лицарями» зразка Д. Куп'яка.

Пани екзильні екселенції, що колись здобували свій політичний фах у варшавських, берлінських та віденських таємних установах, ще кріпко тримаються керма у деяких наших партіях, товариствах і навіть у Державному центрі створеної ними УНРеспубліки. Як колись з своєї «визвольної боротьби» на рідних землях, так з політикування на вигнанні вони зробили собі джерело ситого існування та задоволення «вождівських» амбіцій.

Тож не дивно, що українська преса (притому навіть ворогуючих між собою середовищ) все

частіше змушена містити голоси невдоволення еміграційної громадськості. Настрої такого розчарування і невдоволення заторкують подекуди й вищофронтові пресові обсерваторів, котрі досі не відважувалися критикувати свій провід.

На ствердження цього варто навести довший уривок з статті п. В. Дідука, яка була нещодавно надрукована в газеті «Гомін України»: «Роздумуючи часто над недоліками нашої організаційної активності і праці, насувається на думку, чи не забагато в нас різних недоліків у її побудові і виконуванні?.. Кажуть, що немає, мабуть, ні однієї етнічної групи в Канаді, яка так любила би у резолюціях, — довгих-довжелезних, — так як любимося ми, українці. Але нам також здається, що ледве чи є друга така група, яка так легковажила б і так нехтувала б схвалювані нею такі резолюції, як це робимо ми... Часто трапляється, що над однією чи другою резолюцією відбуваються довгі дебати не тільки щодо принципу чи змісту, але навіть їх оформлення, але у більшості ухвалюємо їх для престижу, ніж до виконання...».

Наша політична «еліта» так вірить у свою незамінність у провіді громади, так індоктринувалася перестарілими ідеями та формами діяльності, що вона не спроможна вже щось змінити, а головне не має до того жодної охоти.

Так виглядає (коли рахувати на високу скалю) наша «визвольна політика». Еміграційні «вожді», «прем'єри», «президенти» ведуть нині запеклий змаг не за «волю України», як то проголошують у своїх «меморандумах» та кличах, не за інтереси українських вигнанців, а за ближчий доступ до розподілу різних фондів, «національних податків», пожертв обдурених ними селєпків-емігрантів. Вони дбають лише про те, аби робити побільше шуму про «національні визвольні осяги» (здобуті, звичайно, під їхнім керівництвом), видають кволі демонстрації, дорогі бенкати, низькофахсві академії за «високу політику» і готові вчепитися кожному в горло, хто спробує стати їм у цьому на заваді.

Як показує багаторічний досвід, преса і громадська опінія проти них безсилі, тому що перша є до їх послуг, а другу вони «роблять» самі. То може вплине на них отой емігрантський гріш, що його затримає у своїй кишені невироблений у «визвольницьких» крутіствах масовий український жертводавець?

спк

Торонто, Канада.

Чеканія

2. Годі вклонятися "золотому теляті"?

О Канадо! Скільки надій покладали ми на тебе, найбагатшу і, як здавалося, найгостиннішу країну світу! Ми сподівалися, що ти станеш для нас другою батьківщиною. Тікаючи із збільшовиченої України, ми розраховували знайти на твоєму терені не лише достаток, елементарну рівність з іншими, а й душевну теплоту, яка розрадить нас на чужині. Та не так сталося, як гадалося. Щоправда і для інших канадців життя не солодке. Про це гомонять тепер між собою люди, про це пишуть часописи, от-як «Вільний світ»:

«Міська рада Вінніпегу схвалила 50-процентову (!) підвишку ціни за воду і 20-процентову підвишку ціни за електрику, не зважаючи на те, що «Вінніпег Гайдро» мало в минулому році велику надвишку».

Ба, навіть сама Економічна Рада Канади в нею опублікованому звідомленні ставить перед очі канадців гірку правду про те, що економічна ситуація Канади не кращає, а навпаки — дедалі погіршується. Діється це, як пояснюють, головню, з двох причин: сповільнення росту робочої сили і зменшення продуктивності праці.

Проте від такого й будь-якого коментаря нам аж ніяк не легше: все одно мусимо сушити собі голову, як ото виплутуватися з чергових утруднень.

З ранку до вечора проводимо на праці, вона нас виснажує, висмоктує всі сили, а натомість маємо сякі-такі долари, бездушність, байдужість, часом недбалість, з-за якої можемо стати каліками і вже нікому не будемо потрібні — ані суспільству, ані родині. Як щось тоді й сплатять, то хіба це здатне втішити? Спитайте кожного інваліда, чи йому замінили ті гроші відтяту ногу або ж руку?

Аж понад 92,000 албертців пошкоджені при праці. Нещасливі випадки при праці торік спричинили 750,000 втрачених днів!!

Той, хто сьогодні ще ходить живий-здоровий, не гарантований від того, що завтра може пошкодитися при роботі. А в тій же Алберті є близько 260,000 цілоденних або частинних робітників, які досі не є забезпечені від нещасливих випадків! Отже, і ногу чи руку можна втратити, й кошта лікування та допомога в часі непрацездатности не будуть тобі вчислені.

Уже й нам стало погано, а що чекає на дітей наших, на онуків?

Онде вже скасовано урядові доплати по програмі допомоги для дітей — «Фемілі еллавенс», які мали бути зроблені в цьому році на суму 221 мільйон доларів! Канада діткнена інфляцією, заповідається дальший занепад життєвого рівня.

Бідні ви, бідні, наші діти! Нічого втішного на вас не чекає. Вас теж безсоромно оббирають.

Причйм не лише матеріально, а й духово. І, як не прикро, духово оббираємо вас найбільше ми, ваші рідні.

От як це ми робимо. Замість виховувати вас на чомусь суттєвому, сперечаємось довго і нудно (скажімо, на шпальтах «Гомону України») про те, шість чи сім відмінків має іменник в українській мові. Певню, що сім-то краще, бо більше (англійська має лише два і дуже тим побивається!). Ми тим завзятіше виступаємо в обороні сьомого, кличного відмінку, що науковці, котрі працюють в УССР або на терені одного із сателітів, мабуть, у піку нам називають його кличною формою, проте підкреслюють, що та форма існує в українській мові на відміну від російської, тобто насправді ніхто з них і не думас обіднявати гарної мови нашої, оцього дорогого діаманту, який створив український нарід, а навпаки, вони визначають таке, чого російська не має, а ми маємо.

Відмінок чи форма? То хіба значне? Як вчить народна мудрість, назви хоча й горщиком, тільки у піч не пхай.

О ні, не це обідняє нашу мову, а, як правдоподібно завважає І. Бондарчук в «Українському голосі», «брак пошани» до неї «й до себе самих. Утеча від себе. Рабська психіка... Зневіра батьків до своїх дітей... Погоня за вигодою життя й долларом. Наш розбрат, серед якого ми не можемо домовитися про один правопис — одну мову. Те, що ми тільки говоримо про мову, але не розмовляємо нею. У нас вона тільки для престижу, для політики».

Ми задивлені в Україну й критикуємо наших братів, що, мовляв, вони русифікуються, і в той же час «не бачимо себе — свого профіля. Усю віну за упадок мови звалоємо на наших найменших — на наших діток».

А що вони, наші дітки, можуть вдіяти, як їм не засимілюватися, коли хвилі українського життя у нас розбиваються об стрімкі береги англосаксонського світу?

Від січня цього року уряд уже не дає дотацій етнічним групам на потреби культурно-мистецької творчости, так само не підтримує навчання мов етнічних груп. Це мусимо тепер робити своїми власними силами і спроможностями. Це є фактично погребанням політики багатокультурности.

І до чого хитро все зроблено! Коли навіть зчинимо гвалт, міністер Мунро може нам пригадати, що він також є ще й міністер праці і в часі загальної економічної кризи для нього програма контролю цін заробітку важливіша, як українські курси мови чи гопаки.

Якось воно скидається на дискримінацію.

Наші «Українські вісті» видрукували дуже цікаву статтю Петра Саварина «Чи багатокультурність на роздоріжжі?», де він висловлює такі міркування:

«...Колись впускали до Канади майже поголовно, не звертаючи уваги ні на освіту, ні вік, ні на фах чи професію, тоді як тепер на ці речі звертають велику увагу. І ще впадає в очі, що колись держава мало турбувалася долею людей, та тих, які давніше приїхали, як і тих, які приїжджали.

Чи була тоді дискримінація? Звичайно, була... Але що в ті часи держава дуже мало займалася народом, то дискримінація культури, дивлячись з сьогоднішньої точки зору, була ледве помітна. Як відомо, в ті часи не було «права на освіту» так, як тепер, де діти, хочуть вони чи ні, мусять ходити до школи, до 16 року життя... І так дитина англосаксонського чи якого іншого національного походження була однаково трактована. Інша справа тепер, де шкільна система в англійській мові, теж державно-політична, економічна і т. д. Тепер дитина іншої культури насправді позбавлена навчання своєї мови в державних школах, втрачає її, інакше кажучи, не має повних прав, є дискримінованою державою».

І з цим не можна не погодитись. Податки платимо всі — і англійці, і українці, й усі інші, — то чому ж ми не повинні мати права на навчання своєї мови у школах, де є бажання і відповідне число учнів? Нам усім без винятку має належати однакове справедливе трактування від держави, без уваги на різниці. Адже й у Римі не так давно дійшли висновку, що «свобода релігії» має означати релігію «на рідній мові» і в «рідних обрядах».

А ми тут, у Канаді, мусимо дійти висновку, що перспективи попереду невтішні: все тримається лише на нашому ентузіязмі, а його чимдалі меншає. І то не дивно, бо «якими б жертвеними наші люди не були, — пише у «Вільному світі» Іван Овечко, — коли вся наша розбудова і все утримання українства має бути побудоване на тій жертвенності без заснування тривалих фундацій, наша діяльність завмиратиме з року в рік».

Часом не знаєш, до кого раніше кидатись на порятунок — до нашої мови, що захиляється в конгломераті мов Канади, не маючи змоги спертися на твердий материнський ґрунт, чи до нашої молоді, яка загибає від пияцтва або через його наслідки?

«Ми і світ» звідомляє: «Останніми роками багато канадських провінційних урядів обнизили легальний вік споживачів алкоголю з 21 на 18 років. Виявилось, що це має фатальні наслідки. Число п'яних водіїв авт впродовж останніх трьох років зросло вчетверо. Лікарі стверджують, що алкоголь є шкідливішим для здоров'я молодих людей, як маріхуана. Пиянство серед молоді сприяє також великому росту різного роду злочинностей».

Ну, що ж, факт є фактом. «Ми і світ» навіть його та й годі. А от чому саме наша молодь п'є, то про це нічого не сказано. Гадаю, її підштовхує на це роздвоєність душі, котра утворилася з таких причин: з одного боку, то є невдоволення своїм становищем у країні нашого поселення (за даними канадської преси, половина всіх безробіт-

них країни — це люди віком від 14 до 24 років), а з другого — молодь обурена брехнею батьків, і тут ми-таки перед дітьми завинили.

Виходить, у Канаді точнісінько так, як і в ЗСА. Хіба не те ж саме пишеться в їхній «Молодій Україні»? Там Василь І. Гришко вказував на «явище негативно-критичного наставлення до будь-яких ідеалів, оскільки вони переважно залишаються не втіленими в життя словами... негативно-критичний перегляд ідейно-моральних вартостей свого суспільства для дозрілих дітей завжди означає пред'явлення переважно батькам — рахунку за крах створюваних ними ілюзій, за невідповідність їхніх слів і діл, за їхню непослідовність і, зрештою, неправдивість...».

Отож, спочатку ми брешемо дітям, потім обурені нашою брехнею діти гідно «віддячують» нам за це.

«Вільний світ» опублікував типовий вірєць «подяки», яку зможемо всі ми чекати від наших діток:

«Це жах і сором, що в наш час може ще таке діятись», — заявив поліцейний інспектор, що його викликала у Ванкувері Ленора Радійчук після того, як її 67-літня мати Ліда кілька днів не відповідала на телефон, на місці п-ні Радійчук застала нетоплену хату з замерзлою водою та відкритими до пивниці дверима, — і в саму пивницю, темну та холодну, вона боялася зійти. Поліцейсти й інспектор вияснили швидко всю справу. Старенька мати лежала задубіла в пивниці біля сходів і лікарський обшлід виявив, що вона згнула просто, як собака, з нужди, виснаження й холоду, не маючи вже й сили підняти по сходах з пивниці уверх. Як могла жити померла місяцями в тій хаті, повній шурів, з таким дахом, що в кожній кімнаті зі стелі летіла вода, вмивальня і канали були забиті, отоплювання спинене й у кухні з харчів тільки чай, кавовий порошок і пів боханця хліба, — поліція не знає. Але люба донечка старенької матері теж не знає, — і це чергова з тисячів подібних трагедій нашого прекрасного часу...».

Що найбільше жахає в описуваному вище, то це втрата людяності, чуйності навіть істотою, яка здавна вважається ніжною й жалісною, — очерствіння душі жінки.

Яскраво вияснює це Ірина Варениця в наших «Українських вістях»:

«Кольосальні можливості дані модерній жінці, роблять її неначе «наджінкою» («супервумен»), яка не все, але часто затрачує через те свою жіночість і ніжність. Така жінка стає неутральною в реакціях до її оточення, а це відчужує її від найближчих, доводить до родинних конфліктів...».

Ото і є найбільш важливі наші проблеми, якими має боліти нам серце. Звісна річ, вирішити їх остаточно неможливо, бо не ті в нас для цього умовини, однак і сидіти склавши руки, певно, не варто. Треба щось робити, бо буде й зовсім пізно. Здається, кожний з нас це повинен би зрозуміти.

А що маємо з практики життя? Талановитіше, ніж описує Ярина Зоряна у своєму короткому, але влучному сатиричному творі «Межі» (видрукований «Вільним світом»), це не передає:

«Пам'ятаєте як в недавню-минулому наші селяни завзято судилися за межу?

Завзято, «традиційно»!

За переорану скибку землі.

Роками йшли процеси... які з'їдали весь труд селянина і ці самі межі й широкі лани-загони.

Прийшла зміна. Немас більше меж на рідних землях.

Зрівнано їх колгоспним плугом!

...Але тут за морем, в країнах окрилених своєю, живе ще й досі культ межі.

Сотні дрібних, дрібосеньких культів, що їм на ім'я: нетолерантність, очернювання, партійництво, календарі...

Кожний на свою руку творить межі!

І скільки тратимо вартісних ланів-загонів?!

Пропадають ниви з плодами, бо ми ще й даліше судимосся за межі.

Хто посміє сказати, що ми відцуралися «традиції» наших завзятих предків?!».

А й справді, ніхто не посміє, бо лишаємось такими ж аматорами дріб'язкових чвар, так само ладні бісові душу спродати, свою честь занепастити заради тих клятих долярів.

В уже цитованих «Українських вістях» яось наводились слова нобелівського лауреата Агнона про те, що всі ми тільки подорожні на цій землі, «гості на одну ніч», і якщо людство має вижити на цій планеті, — а кожний бачить, як вона постійно корчиться! — то мусить якнайскорше перейти на повне братерство, рівність і свободу для всіх.

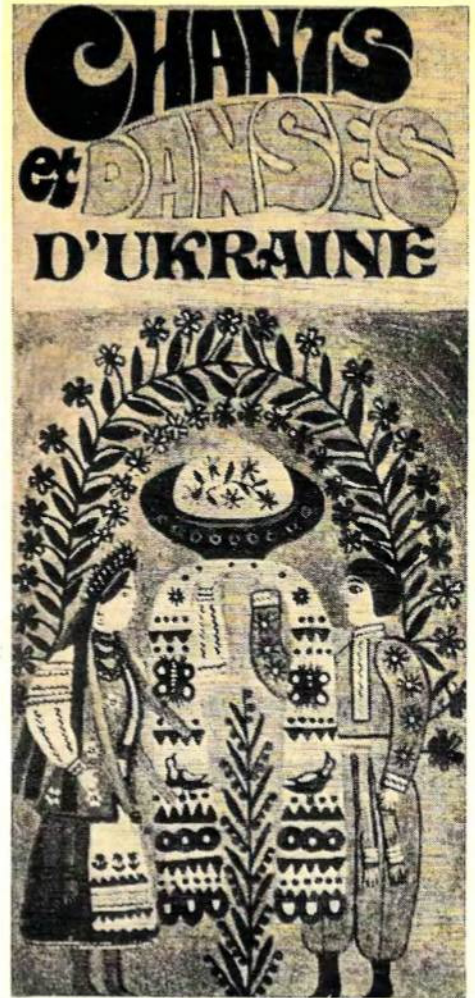
Зазираючи у близьку будуччину, Петро Саварин там же пророче підкреслив:

«...Канада — це конгломерат різних рас і національностей, а людство саме на порозі нової людяної доби і в змазі за саме існування, а та доба може прийти тільки тоді, коли запанує повна рівність, братерство і свобода. Об'єднані нації, європейський спільний ринок, конференція в Гельсінках, якщо б її постанови респектовано, кажуть надіятися, що ранок нового людства — недалекий».

На закінчення додаю до цього розумного вислову про наше сьогодні й день прийдешній такі рядки, котрі адресуємо нашій українській спільноті:

— «Схаменіться, будьте люде, бо лихо вам буде!». Годі вже вклонятися «золотому теляті»! Час поклонитися вічній красі, людській культурі, людському духові, які єдині вічні і єдині дають людині справжнє щастя!

Ольга П - ко.

Обкладинка програми виступів українських митців у Франції.

Екранізовано новелю М. Коцюбинського

Відомий американський кіноактор Майк Мазуркі (Михайло Мазуркевич) взяв участь у короткометражному фільмі режисера Дж. Менделюна в Канаді, під назвою «Ялинка» — за новелю Михайла Коцюбинського, на різдвяну тематику. У фільмі зображено українські різдвяні звичаї.

Рома Франко заступником голови Державної Фільмової Ради Канади

Пані Рому Франко, професора Саскачеванського університету в Саскатуні, покликано на пост заступника голови Державної Фільмової Ради Канади. В офіційному повідомленні про цю номінацію підкреслено осяги пані Франко на полі студій і навчання мов.

Цього року Державною Фільмовою Радою Канади інавгуровано півгодинний документальний фільм про українців Канади під назвою «Степами я не ходив ніколи», оснований на історії чотирьох генерацій родини Карасевичів в Вінніпегу.

Прийшла бабуся Оришка до дочки в гості, а назустріч їй онучка Яринка:

— Бабусю, скажіть, будь ласка, що таке любов?

Бабуся подумала трохи, а тоді й каже:

— Не знаю, дитино, що тобі сказати.. Це ніби, як борщ: коли вдасться, а коли і не вдасться.

*

Хірург робить хворому операцію.

— Спирту... Швидше... — говорить тихо медсестри.

Хворий підняв голову і запитує:

— Лікарю, а чи не краще, як після операції?

*

Пам'ятай, синку, спочатку треба мити руки, а потім обличчя, — повчає мати.

— А я так і зробив: учора помив руки, а сьогодні — обличчя.

*

— Я бажав би закупити у вас всі перестиглі фрукти та зіпсовані яйця, — тихо промовив збентежений чоловік, увійшовши до містечкової крамниці.

— Будь ласка, — відповів усміхнений продавець. — Ви, мабуть, увечері йдете до театру на нову комедію?

— Не так голосно, — застеріг, озираючись, чоловік. — Я новий актор-комік.

*

— Ти знаєш, каже один, — я зараз дужий, як і в своєму юнацтві.

— А як ти визначив це?

— Дуже просто. Бачиш там, на березі ріки, оте старе млинове жорно? Коли було мені 18 років, я не міг його зрушити з місця. Зараз теж не можу.

*

Повертається Петро з тривалого відрядження, а назустріч сусід:

— З приїздом, Петре! А ти ще не знаєш, що твоя дружина тебе покинула і виїхала із Грицьком?

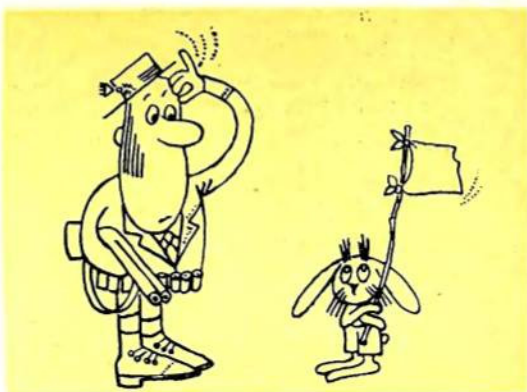
Помовчавши від несподіванки, Петро промовив:

— Жаль... Добрий хлопець був.

— Як же ти одружився, коли виплачуєш аліменти чотирьом жінкам?

— Нічого, зате я знайшов таку, яка одержує їх від п'ятьох.

Без слів...

— Нашому вчителеві не можна вірити.

— А то чому?

— Вчора він говорив, що п'ять і п'ять — десять. А сьогодні твердив, що сім і три — теж десять.

*

— Знаєш, я купив автомашину. Хочу побачити світ.

— Той чи цей?

*

— До вас прийшов на побачення синьйор Росі, — говорить наглядач до в'язня.

— Скажіть, що мене немає.

*

— Тихо! — говорить вчитель. — Сидіть так, щоб було чути, як муха пролетить.

Тиша тривала недовго. Один із першокласників закричав:

— Ну чого ж ви чекаєте? Пускайте муху!

*

Журналіст бере інтерв'ю у мешканця Монте-Карло:

— Якого режиму ви дотримувалися, що дожили до такого віку?

— Ніякого, — відповідає старий. — Я їм все, що хочу. Випиваю не менше пляшки коньяку на день. Всі ночі проводжу або біля рулетки, або ж у нічних клубах.

— Це просто неймовірно! — вигукує журналіст. — І скільки ж вам тепер років?

— Через місяць буде сорок.

*

Зустрілися дві приятельки.

— Ти знаєш, я недавно побувала в Італії.

— Як цікаво! Скажи, то правда, що ця країна має форму чобота?

*

Два лісоруби напідпитку вихвалялися один перед одним:

— Був випадок, коли я за один день повалив весь ліс у провінції Норланд! — говорив один.

— Ну й що! От я одного разу попрацював у Сахарі!

— Адаже там пустеля!

— Тепер — так...

З М І С Т

<i>Г. Б.</i>	Чи проіснуємо до 2000 року?		1 — 2
<i>Валентина Примостко</i>	Вітчизні	(поезії)	3
<i>Дмитро Луценко</i>	Пророк	”	3
<i>Микола Петренко</i>	Шевченків дуб	”	3
<i>Микола Сингаївський</i>	Пам'ять про батька	”	4
<i>Олекса Довгий</i>	Хліб	”	4
<i>Іван-Манило-Дніпряк</i>	Журавлі прилетіли	”	5
<i>Ганна Черинь</i>	Крим	”	5
<i>Бажена Коваленко</i>	Прости	”	5
<i>Міра Гармаш</i>	Україні	”	5
<i>Борис Олександрів</i>	Що мені із твоїх срібнодзвінних слів,	”	5
<i>Зоя Козут</i>	О, художнику	”	6
<i>С. Гурко</i>	Відхилились двері в невідоме,	”	6
<i>І. М. Мандрика</i>	Перед судом історії	”	6
<i>І. Жак</i>	Доки?	”	6
	Тарас Шевченко	(світлина)	7
<i>Іван Кирій</i>	Прощання	(оповідання)	8 — 11
<i>Олесь Музика</i>	Київ здалеку і зблизька		12 — 16
	Українці в усьому світі		14 — 51
	Церковне життя		17 — 18
<i>О. Савченко</i>	Historia est magistra vitae		18 — 19
<i>Катерина Гармаш</i>	Репліка на репліки		20
<i>П. Граб</i>	Безглузна акція		21 — 22
<i>Ан. Скуцький</i>	Спорт є спорт, а ніяка не політика		22 — 24
	Пошта «Нових обривів»		26 — 38
	Смуток	(світлина)	26 — 27
	Надія	”	35
<i>« Ми і Світ »</i>	І археолог, і поет		40 — 46
<i>Ол. Шпилівка</i>	До психушки?		40
<i>О. П.</i>	Пресовий психоз навколо психушки		41 — 42
<i>А. Спк.</i>	Визвольна політика чи крутість?		47
	Чекання	(світлина)	48
<i>Ольга П-ко</i>	2. Годі вклоняться «золотому теляті»!		49 — 51
	Гумор		52
	Reklame (Etikettenmuster)		52
	На другій сторінці обкладинки: Радість	(світлина)	
	На четвертій сторінці обкладинки: Юр'єва Божниця у Острі		

♦ Редакція не веде листування з приводу невикористаних матеріалів і надісланих рукописів не повертає. Вона застерігає собі право скорочувати статті. Матеріали, підписані прізвиськом або псевдонімом автора, не завжди відповідають поглядам редакції. Передруки та переклади дозволені лише з посиланням на джерело.

NOWI OBRIJI — eine ukrainische, unabhängige, literarisch-künstlerische Zeitschrift.
Erscheint vierteljährlich

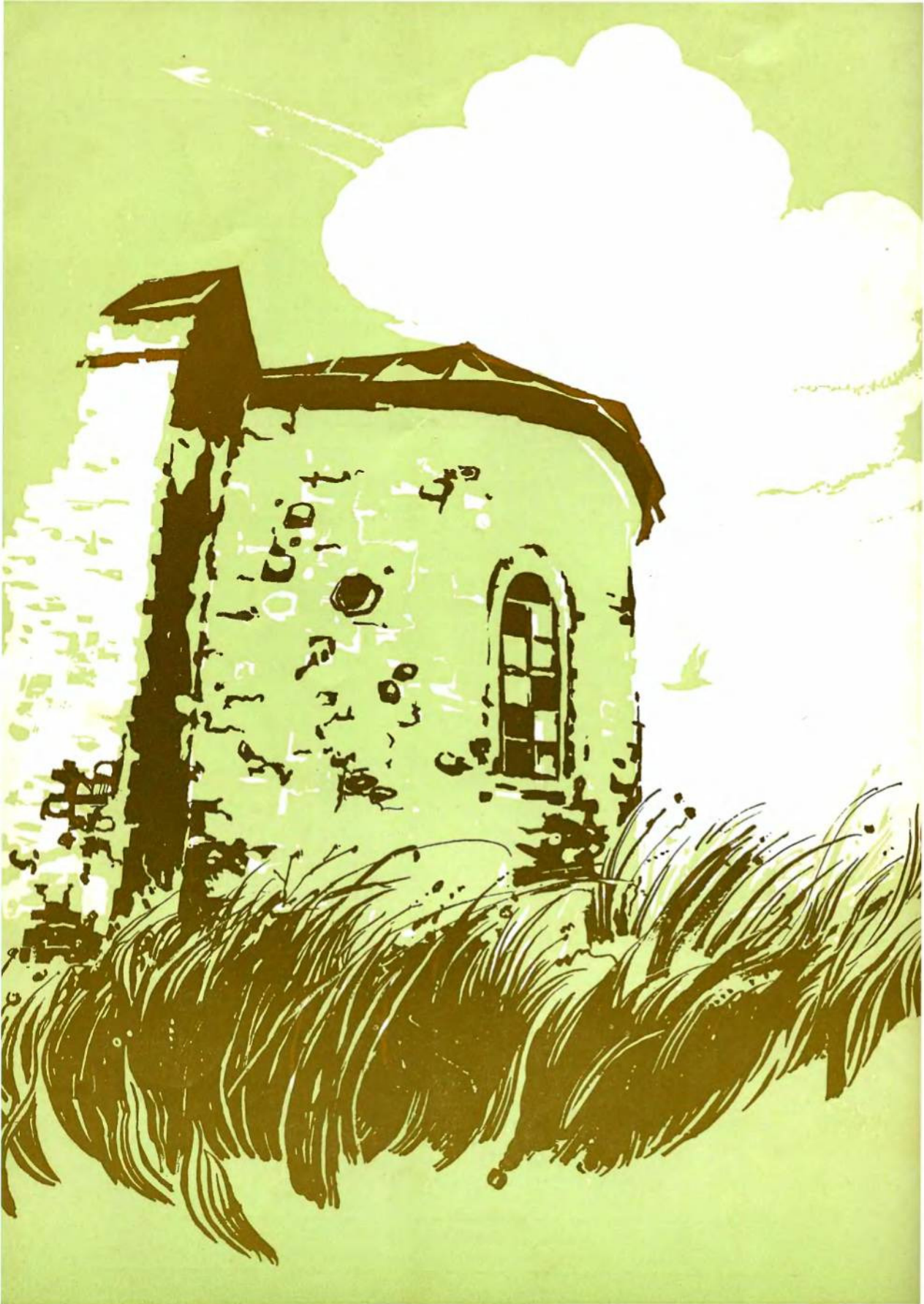
Herausgeber und Druck: Dimitry Rostowsky · 2 Hamburg 50 · Oelkersallee 66 · Tel. 4373 05

Redaktion: 2 Hamburg 50 · Oelkersallee 66 · Postfach 50/1368

Abonnement jährlich: Deutschland: DM 10,— · US: \$ 4,— · Abonnements für alle übrigen Länder in gleicher Relation zum US \$.

Bank: Commerzbank AG Hamburg, Konto 38/65722 · Postscheckkonto Hamburg 280045-206

**Листи до редакції просимо надсилати на адресу:
NOWI OBRIJI, Verlag Dimitry D. Rostowsky, 2 Hamburg 50, Oelkersallee 66**

Юр'єва Божниця у Острі на Чернігівщині (1098 р.).